

Luko Kumwimp Kwapwe Kare Kar Mekia Akwapnámp Kar

Luk te Jisasomp éntér-sámpramp arop ou mekamp arop mo, tá Juda fi mekamp arop mono. Mao te Grik fi mekamp mér tokwaeráp doktanono.

Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 30 yopwar niamp arake fek, Luk má má buk kumwimpon. Koumteouráp arop Jiaso térerá yarakánko nkeapao maok, Lukén kar farákápapo, Luk te kápae kare kar sámprá mér sámpá akwapea kumwimpon.

Mao te ankwap fi aropao mér sámpanáponoria má kar kumwia, mér tokwaeráp arop Tiofilusonámpok kérépámpon. Mao Jisas te arop kare yakria yae-párak kare niniként kápae kare aropan yaewour, tá mao Kwaro ninik námp kápae kare yénkrá farákápámpan sénámpon.

¹⁻³ Tiofilus, arop taokeyak konap arop tokwae e! Kwaro nkwakwe make ankank yino yakáp námp mekmékir térempan, arop ankwap farákápao am ankankan wokwaekia koropea oukoumwan nkeaka, arop kápae kareran Kwaromp Kar érik farákápriaka yinan kor am ankankan farákápnapon. Aerapo, kápae kare aropao am fek ninik tokwaeaka, ono kumwi naerá ninikia, am ankank ponankor kumwi napao maok, oukoumwan pwi kari yak mono. Aenámpantá, ono wokwaek, am ankank kápae kare fi kare mokoponrá mér naeria fwapnae karia turunkwapia, oukoumwan ono

fwapokwapia kumwi namp te wokwaek kar koropámp niamp pourourápono. Aempan ono má kar waráp por kumwi nampono.

⁴ Amo má má kar nkea amwan wokwaek farákápap kar, am te kare karonorá mér nanapon.

Enselo Sekaraian 'Jon korop naenámp'rá sénámp kar

⁵ Heroto apár Judiamp king yakámp fek, pris yakámp arop e te Sekaraia. Mao te ounáp Abaija fekamp pris fi yak námpono. Maomp yupu te pris taokeyaknámp arop Aron yakámp fi mekamp. Maomp e te Elisabet.

⁶ Am anánkwap te Kwaro nkemp fek te yae-párák kare yak. Aeria maok, Kwar Tokwaeramp ponankor loaok, tá Kwaromp ponankor karwaok yarak nepara, mao nke námp fek kwatae ninik nep yak mono.

⁷ Aenámpao maok, Elisabet te mapo yakámpara, am anánkwap te táráp sámp mo, yakeaka wae tékénou.

⁸ Pris tére konap arop fákáre koropea maok, Sekaraia kor Kwaro nke námp fek pris tére.

⁹ Am fárákap wa mokop Kwaromp Nap Aokore Yiki Kor mek tére naenámpaoean nke mwaria satu pilai. Takria maok, Sekaraian 'Oukoumwan te amo tére nanap kenono'rá sérapo maok, Sekaraia wae lotu nap tokwae Aokore Yiki Kor mek youm-pea, am aokore mek Kwar Tokwaerampor paura nánákáre yankap naeria. ✧

¹⁰ Paura nánákáre yankap naenámp ke fek kápae kare arop koropea apárok néntépá yakápria Kwarén kar toropwaprá yakápapo maok, Sekaraia

---

✧ 1:9: Kis 30:7-8

paura nánákáre alta fek yankap naeria youmpea nke nánko maok,

¹¹ alta yak námp fek Kwar Tokwaeramp ensel yae-párák mwaek am fek fokopeyakánko,

¹² nkea korokopea apápimp.

¹³ Aenánko maok, enselo Sekaraian sérrá, “Sekaraia, amo apápi kwapono. Kwar te amo táráp sápaeria toropwapnap kar te wae wawi námpono. Waráp yupu Elisabet te poumou-táráp sámpeanánko maok, amo maomp e tákapria te ‘Jon’ ri papampo.

¹⁴ Nánkár am táráp tankeanánko, amoku kor yonkwae kárámpriaka warákár napo maok, fikamp arop kápae kare am korop námp táman nkeaka warákár mwanapon.

¹⁵ Mao oukoumwan éntupwaromp yare mek yak námp fek Yiki Kor Spiritao maomp pourouk wouk-oupá yak naenámpon. Am feknámpia ankár takrá akwapea, mao Kwaro nke námp fek Kwaromp arop tokwae kwapwe yak naenámpara, wain ént ntia mánmán ént ankwap fár mo. ✧

¹⁶ Mao Kwaromp kar farákáp nánko, Israel fi mekamp arop kápae kare wawiaka warko náráp Kwar Tokwaeraonámpok arári korop mwanapon.

¹⁷ Mao te Elaijamp ninik ntia kárákáre niamp sámpeaka Tokwae Kar wakmwaek korop naenámp fek mekia akwap naenámpon. ‘Naropwaryaenáp ntia tárápu nonopok ankárankamp ninik fek yakáp kip’rá sénaenámpon. Tá mao kar ták-sir konap aropamp ninik fwapokwap nánko, yae-párák kare aropamp ninik kwapwe sám mwanapon. Takria

---

✧ 1:15: Nam 6:2-3

mao arop fárákapan nánaprá párakop nánko, am fárákap Tokwae Karao korop naenámp nánaprá yakáp mwanapon.” Am enselo arakrá sérimpon. ✧

18 Sekaraia enselén turunkrá, “Ono wae mér pourou, onomp yupurao kor waeman énékér mér pourou nemp tane, ono te mokopia am kar karenorá mér nanampon?”

19 Aeránko maok, enselo sérrá, “Ono Kwarént yak konamp Gabrielono. Kwar námoku onan amwan, má kar kwapwe farákápaeria sámp-kérép nánko, ono ékiaka sénampono.

20 Aeno amo onomp kar wawia ‘Karenorá sér mo napo te, waráp top kor kéri yak nánko, amo te kar sér mono, akwapeaka ono má sénamp ankank koropnámp ke fek warko waráp top kor fwap naenámp. Ono sénamp kar máte kare kar tak naenámpán sénampono.”

21 Koumteouráp arop Sekaraian yépékrá yakáprá ninikrá, “Máte apae ankank korop nánko, mao Nap Aokore Yiki Kor mek youmpea am mek youpoukwap yakreane?”

22 Makrá yakáp napo, Sekaraia am meknámp mank nánko, nkeapo maok, kar sér mo, yae fek saráp yénkánko, nkea méria maok, “Mao te Nap Aokore Yiki Kor mek mwar pourouráp ankank nkea karane! Top kor kéri yak námpono!”

23 Wakmwaek Sekaraia pris tére térea pwarará námokuráp némpouk akwap.

24 Aenko maok, maomp yupu Elisabet te wae táráp yororia maok, éntik yunk te érik yarak mo, nap mek saráp yakrá ninikia arakrá sér,

---

✧ 1:17: Mal 4:5-6; Mt 11:14; 17:11-13

²⁵ “Ono wokwaek te mapo yak nanko, onan sérar napo, pwarápae tokwaeampan maok, Kwar Tokwaerao onan aropompria yaewourianánko, ono táráp yak namp te koumteouráp aropao nke nap fek te, ono pwarápae yak mono.”

Enselo Marian ‘Amo Jisas sámp nanapono’ rimp kar

²⁶ Elisabet táráp yak námp tokwampok yunk akwap tenánko, Kwaro ensel Gebrielén, apár Galili mekamp taun Nasaret mek akwapaeria sámp-kérép.

²⁷ Mao yupu éнки ankárankan kar farákáp naeria akwap. Am yupu e te Maria. Mao Josepomp nap mek tank naenámpria kar yoroi tariap. Am Josep te King Devit yakámp fi mekampono. ✧

²⁸ Gebrielo maonámpok akwapea sérrá, “Ae! Maria! Tokwae Karao amwan nkea warákárriaka, amont yak námpono.”

²⁹ Maria am kar wará yárakrá ninik tokwae. Aeriaka, “Onan te apaerá sériane? Am te mokop naenámp karaniane?”

³⁰ Aeránko maok, enselo sérrá, “Maria, amo te apápi kwapono. Kwaromp ninik te amwan warákár námpon.

³¹ Amo wawae! Amo wakmwaek te poumou-táráp yakeaka tank nanapono. Amo maomp e tákapria te ‘Jisas’ ri papampo. ✧

³² Mao te arop éréképea tank naenámp.

Aeriaka man ninikria sérarrá:
‘Mao te yámar mekamp

Kwar Kárákáre Koramp Tárápono'rá sér
mwanapon.

Aenapo maok,

Kwar Tokwaerao man maomp ounáp

Deviténimpnámp taknámp

Israelomp king yoroi pap naenámpon.

³³ Mao te king yakriaka,

Jekop yakámp fi éréképea yaká yakria maok,

Am king yak námp te pwar mo,

Ankár yaká yak naenámpon.” ☆

³⁴ Maria enselén sérrá, “Am te mokopia nanampono? Ono oukoumwan poumou nap mek tank mo namp tene.”

³⁵ Aeránko maok, enselo maomp kar pwarokwaprá sérrá,

“Yiki Kor Spiritao amonapok koropeanánko,

yámar mekamp Kwaromp kárákáre tokwaerao

waráp pourouk woukoupá yak naenámpon.

Aenánko maok, wakmwaek amo am táráp tank napo,

Man am fákáreráero ninikria sérrá,

‘Kwar Kárákáre Koramp Tárápono'rá sér mwanapon.’ ☆

³⁶ Ono amwan ankwap kar sénamp te wawae: Waráp ankwapwaráp Elisabeto kor wae mér pourou námpao maok, mao kor poumou-táráp yare mek yak námpono. Wokwaek kar aropao man sérarrá, ‘Mao te táráp sámp mo, mapo yak námpono’ riapan maok, oukoumwan te wae táráp yare mek yak nánko, tokwampok yunki yak námpono.

³⁷ Kwaro nkwakwe make ankank yoro naenámp te, man kour-sinaenámp kánanke yak mono.

³⁸ Enselo am séria pwaránko maok, Maria en-selén sérrá, “Ono te Tokwae Karamp tére konamp yupu ara, mao amo onan sénapnámp taknámp tak naeria te fwap tak naenámp.” Aerá séránko maok, enselo wae man pwarará akwapámpon.

Maria akwapeaka Elisabetén nkemp kar

³⁹ Aenko maok, am ke fek táman Maria koupour taun Nasaret meknámp fárámprá apár Judia mek akwapea faonkwekamp némpouk

⁴⁰ Sekaraiamp nap mek youmpea Elisabetén ‘Gude’ nánko maok,

⁴¹ Elisabet te am kar wa nánko maok, táráp Elisabetomp yare mek kukur. Aenko maok, Yiki Kor Spiritao Elisabetomp ninik mek tokwae yakánko maok,

⁴² Elisabeto Marian tae fek sérrá, “Kwaro ankwap kounteouan yaewour nánko warákár konap te, oukoumwan amwan sánknámp warákár tokwae támao kámákár akwap námpono. Waráp yare mek yaknámp tárápao kor ourour tokwaerápono.

⁴³ Ono te apae kwapwe nanko, onomp Kwar Tokwaeramp éntupwar koropea onan nkeriane?

⁴⁴ Ono waráp kar wa nanko, onomp yare mek yaknámp táráp warákárria kukur námpon.

⁴⁵ Kwaro amwan sérinámp kar wawia kare kop naenámpria mér napara, warákárampo.” Elisabet Marian arakrá sérimpon.

Maria Kwaromp e sakapnámp tár kar

⁴⁶⁻⁴⁸ Aeránko maok, Maria sérrá,

“Ono te párák Kwaromp tére konamp
 yupu kwataerao maok,
 mao námoku onan ninikia aropomp námpantá,
 ono te Tokwae Karan aesiorá fáparáka waeaka,
 onan warámpnám Kwarén
 yonkwae kárámpria warákár nampon.
 Takia nanko maok,
 arop ponankor
 oukoumwanía akwapea nánkáráp kor
 Kwaro onan warákár tokwae sápnám táman
 sérar mwanapon. ☆ ☆

49 Yiki kor kwapweráp Kwar Kárákáre Tokwaerao
 onan yaewour tokwae kwapwe námpon.

50 Mao éréképeanámp arop te
 ankár maomp karwaok tukupea napo,
 maomp tárápuao kor takrá tukupeaka,
 appeyaenápo kor ankár takrá tukup napo,
 Kwaromp aropomp am fárákapént yak
 naenámpon. ☆

51 Arop, yino wae mér námpria
 námokuráp ninik fek paokopiap aropan te
 Kwaro náráp kárákáre tokwae fek
 am fárákan yéréperá kérép konámpono.

52 Mao kárákáre kor king fárákan
 apárok néri kákrá,
 párák yakápnap aropan kingén nám niamp
 yae-páráki kák námpon. ☆

53 Aea fákeyakrá yae-porokwenap aropan
 kwapwe kare ankank nénkria,
 ankank tokwaeráp arop fárákan

☆ **1:46-48:** 1 Sml 2:1; Ais 61:10 ☆ **1:46-48:** Lu 11:27 ☆ **1:50:** Sng
 103:17 ☆ **1:52:** 1 Sml 2:7

kwaporok tirá kérépámpón. ☆

⁵⁴⁻⁵⁵ Mao nomp ouyaenápen sérímpnámp koropea náráp tére konap arop Israelén yaewouriaka, mao Abrahamén níkiaka aropompi námp te, koropea maomp appeyaenáp fárákapan kor ankár taki yak námpon.” ☆

⁵⁶ Maria arakrá séri pwarará Elisabetént yinink yunk niamp arake fek yakeaka, wakmwaek warko náráp taun mek arákarrá akwapámp.

Elisabeto Jon sámpámp kar

⁵⁷ Elisabet táráp tank naenámp ke korop nángo maok, mao wae poumou-tárápi tank.

⁵⁸ Aenángo maok, Elisabetomp némpoukamp, maomp firáp arop, Tokwae Karao man aropompnámp kar wawia am fárákapao mént énéngi warákáránk.

⁵⁹ Takia maok, yukupuk yae fek táman maok, am arop fárákapao am tárápan yípi fárákap * mwaria, maomp naropwar e ‘Sekaraia’ ri pap mwaria koropápon.

⁶⁰ Aeapo maok, am tárápamp éntupwaro sérrá, “Mono. Yumo man te ‘Jon’ ri papenke.” ☆

⁶¹ Aeránko man sérrá, “Mo. Waráp firáp arop te am eráp arop yak mono.”

⁶² Aea maok, takrá tukupea e mér mwaria naropwarén turunkria yae fek saráp yéngép.

⁶³ Aeapo maok, maomp top kor oukoumwan kéri yak nángo, yae fek saráp yéngéprá, ‘Yao kárakére sápenk’ ria maok, am fek kumwiria

☆ **1:53:** Sng 107:9   ☆ **1:54-55:** Stt 17:7; Ais 41:8-10; Mai 7:20

* **1:59:** ‘Yipi fárákapnámp’an “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 65 fekamp kar nkeae.   ☆ **1:60:** Stt 17:12; Lu 1:13

arakrá sér, “Maomp e te Jon nono.” Aeránko maok, am fárákapao ninik tokwae.

⁶⁴ Aeapo maok, oukoumwan kar táman Sekaraia warko kar séria maok, Kwaromp e sakapámpon.

⁶⁵ Aenko maok, maomp népekamp arop nkerá kokorokor. Aeria maok, am kar te apár Judia mek you mekmwaekamp némp-némp akwapámpon.

⁶⁶ Ae naenko, arop ponankor am kar waria ninik tokwaeaka arakrá sér, “Wakmwaek am táráp te mokoep arop yak naenámpono?” Am fárákap te wae mér, Tokwae Karamp kárákáre te mént yak námpono.

Sekaraia Kwaromp e sakapnámp tár kar

⁶⁷ Aerapo maok, Yiki Kor Spiritao ékia maomp naropwar Sekaraiamp pourouk woukoupeyakánko maok, Sekaraia profet kar fek sérrá,

⁶⁸ “Nomo Israelomp Kwar Tokwaeramp e sámpea sakap mwaro.

Am te apaeria námpanápe mao náráp fi koumteouráp arop nomwan koropea yaewour ri-aka

nomwan warko éréképea fwapia kák námpon.

⁶⁹ Kwaromp tére arop Devit yakámp fi mek kárákáre kor arop ankáránkamp nomwan warko éréképanoria pap námpon.

⁷⁰ Kwaromp e tokwaeráp profet fákáreráo maomp kar wariaka am táman sérrá:

⁷¹ ‘Mao te nomwan younkwe sirarrá yopornap arop fákáreramp yaekamp warko érékép naenámpono.’ ✧

72 Am takámp te, Kwar te
nomp ouyaenápén aropompiaka yaewourimpon.
Mao wokwaek kar ‘Yiráp por tak nanamp’rá
sérimp kontrak kárakáre te
oukoumwan niki-samp yak námpon.

73 Mao nomp ounáp Abrahamén kare kar sérimp
te,
oukoumwan kor wokwaek sérimpnám taknám
kare kar nomwan yaewour naenámp. ☆

74 Mao te nomwan yopor aropamp yae kwae
mekamp
érékép námpara,
nomo te apáp mono,
ankár man loturá yakáp mwanámpono.

75 Nomo yiki yakápnám ke fek ponankor
mao nke nám fek, yiki kare ninik fek
yae-párak kare térerá paokop mwanámpon.”
Sekaraia Kwarén warákarea pwarará náráp
tárápan sérrá,

76 “Onomp táráp e! Wakmwaek te arop ponankor
amwan
‘Narek Kari Yaknám Kwaromp profet’rá sér
mwanapon.
Amo mekia ákwapria Tokwae Karamp mwae
nánap nanapon. ☆

77 Amo maomp koumteouráp arop fárákapan
‘Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épéria,
warko érékép naenámp’rá farákáp nanapon.

78 Kwaro nomwan yonkwae touweriaka
porokwe kare fek i konámpon:
Mao te yámar mekamp wakor wae
nomonámpok sámp-kérép nánko,

☆ **1:73:** Stt 17:7; 22:16-17   ☆ **1:76:** Ais 40:3; Mt 3:3; 11:10

79 nomo kirikip mek yakápria
 sumpwi mwaria waenámp arop fárákap
 nomwan wae sáp námpom.
 Mao nomwan mwae yénkép nángo,
 nomo yae-párák yonkwae porokwe ninikaok
 tukup mwanámpon.” ✧
 Sekaraia te am karan arakrá farákápámpon.

80 Wakmwaek am táráp téképria maok, maomp
 waemp wae kárakáreria ninik kour sámpea mao te
 apár mwar mek yakea, wakmwaek Israel fi nke
 mwanap fek érik korop naenámpom. ✧

2

Maria Jisas tankámp kar

1 Maria mao táráp tank naenámp ke fek maok,
 Rom mekamp King Sisar Ogastus lo papea sérrá,
 “Ono koumteouráp arop ponankor e ti nanam-
 pono.”

2 Mámá te manénkir kar oukoumwan e ti mo fek
 tiapono. Am ke fek te Kwirinius apár tokwae Siria
 mek kiap tokwae yoroi yakámp.

3 Aemantá maok, koumteouráp arop ponankor
 námokuráp némpouk e tianoria tukup.

4 Josep te Devit yakámp fi mekampao námp
 kwamp maok, mao Galili mekamp mao yaknámp
 am taun Nasaret pwarará, Devitomp némpouk
 apár Judia mekamp taun Betlehem mek
 akwapámp.

5 Mao te náráp yupu Maria arop yararépan,
 nomp e tianoria warámpea akwap. ✧

✧ **1:79:** Ais 60:1-2; 9:2; Mt 4:16; Jo 8:12 ✧ **1:80:** Mt 3:1-6 ✧ **2:5:**
 Jo 7:42

6-7 Am anánkwap am fek yakepo maok, Maria táráp tank naerianámp ke fek maok, Betlehem mek koropea nke nepo, arop néntép konap nap kápae te wae aropao pwi yak. Aemantá maok, Josep ntia Maria nap oupourounkrá akwapeaka bulmakaump nap mek am mek yak. Aenepo maok, Maria táráp tank naenámp ke fek maok, nae-táráp poumou-táráp tankea, waempyam fek yarokwapea bulmakau maonk pwae fári konap bokis mek am mek papámpon.

Ensel fákáre sipsip taokeyakáp konap arop fárákan sériap kar

8 Am taun Betlehem yarápae fek aop mwaek sipsip wun i konap aropao náráp sipsipantá kumuruk yérékrá yakápap.

9 Aenapo maok, Tokwae Karamp ensel maonapok koropánko maok, am fek táman Tokwae Karamp wae tokwae tákapá yak naenko maok, am aropao apáp tirink.

10 Aeapo maok, am enselo am fárákan sérrá, “Yumo te apápi kwapono. Wawenke! Ono yumwan kar kwapwe kare farákáprá korop nampono. Am tak namp te, arop ponankor warákár mwanapono.

11 Mámá yae fek táman Devitomp taun mek yupu ankárank táráp sámp námpono. Mao te yumwan warko érékép naenámp aropono. Mao te Krai Tokwae Karono.

12 Yumo te aran nkeaka mér kipo: Táráp waempyam mek papea yarokwapea bulmakaump maonk pwae fári konap bokis mek páte nángo amp námp aráne!”

13 Enselo makrá séránko maok, koupour kar yámar mekamp ensel fopwakwap fopwakwap ko-ropeaka, am enselént yakápria maok, Kwaromp e sakapria sérrá,

14 “Yámar mek tokwae narek karaok yaknámp Kwaromp e narek sampok mwaro! Kwaro warákárnámp apárokamp arop ankwap fárákan man yonkwae porokwe sánk naenámpon.”

Sipsip wun i konap arop Jisasén nkeap kar

15 Am ensel fákáreráo am fárákan pwarará warko yámar mek pokapo maok, sipsip wun i konap arop fárákapao arakrá sér, “Oukoumwan nomo Betlehem mek tukupea, Kwaro nomwan wae yénképnámp ankankan nke mwaro.”

16 Aeria maok, koupour tukupea nkeapo, Maria ntiaka Josep yakepo maok, táráp te bulmakau apwar pwae fépér i konap bokis mek amp.

17 Aenángo, am fárákapao am táráp nkeaka maok, enselo am tárápao naenámp tére sérinámp karan am mwaek yakápnap aropan farákápapono.

18 Aeapo maok, arop ponankor am sipsip wun i konap aropamp kar waria maok, kokorokoriap.

19 Aeno Maria námoku te am kar ankár ponankor ninik mek tia niki-samp yakámpon.

20 Táte sipsip wunnap arop fárákap te am kápae kare ankank enselo séránko wawia nkeap táman, Kwarén warákárriaka náráp sipsip yakápnap mwaek arári tukupria Kwaromp e sakaprá tukupapon.

Jisasomp e ták-papap kar

²¹ Manénkir éntupwar oukoumwan arop yoro mo nánko, enselo Jisasomp e ták-papámpon. Aempan maok, wakmwaek éntupwaro am táráp tankeaka yukupuki yakeanángo maok, am tárápamp yipi fárákapea maok, man ‘Jisas’ ri papapon.

Simeon ntiaka Ana lotu nap tokwae mek Jisasén nkep kar

²²⁻²⁴ Me koum sik Kwaro Mosesén kar sánkámp te ará, “Éntupwaryaenáp poumou-táráp nae-táráp sámp napo te, éntupwar naropwaro am táráp Kwarén sánk kipo.” Kwaromp Kar ankwap arakrá sér, “Yumo táráp tankea nap kwamp te, ant anánkaopwe Kwarén sánk mwanapono. Am mo nánko te, ant morok wourékam kánanke anánkaopwe sánk mwanapono.” Am loao sénámpnámp taknámp, éntupwar ntiá táráp wae éntupia, am anánkwapao am lo karwaokrá Jerusalem mek akwapea táráp Kwarén sánkria, ant ofa sánkep. ✧

²⁵ Jerusalem mek yaknámp arop mér, maomp e te Simeon. Am arop te yae-párák kareria Kwarén lotu i konámp. Aeria Israel firan warko érékép naenámp arop korop naeanrá yépékrá yak. Aenángo man te Yiki Kor Spiritao oupouroupa yakámpono.

²⁶ Am Yiki Kor Spiritao am aropan wokwae kar sérrá, “Amo te oukoumwan sumpwi mo, yiki yakria Kraiséén nke nanapono.”

²⁷ Táte Jisasomp éntupwar naropwar man sámpá koropea loao sénámpnámp taknámp Kwarén sánk neria Lotu Nap Tokwae mek koropepo maok,

✧ **2:22-24:** Wkp 12:1-4,8; Kis 13:2,12-15

am Simeonén Kwaromp Yiki Kor Spiritao séránko,
mao kor lotu nap tokwae mek youmpámp.

²⁸ Aeria maok, Simeono Jisas kakapea yaek sam-
peyakrá Kwaromp e sakapria sérrá,

²⁹⁻³² “Tokwae Kar e! Amo onan wokwae sériapan
am arop amo apárokamp arop érékép naenámpria
sámp-kérép napo, ono wae nke nampono.

Amo am arop te kápae kare arop fi
nke nap fek wae nánapi pwar napono.

Am arop te wae tokwae kwapwe ara,
mao te apárokamp arop ankwap fi ponankoran
yokoránko,

am arop fi ponankor Kwaromp ninik mér
mwanapon.

Táte waráp wae waráp Israel firént yak nánko,
arop ankwap firao nke nap fek
kwapwe kare naenámpn.

Makiaka ono waráp tére konamp arop fwap ouk-
oumwan
yonkwae porokwe fek sumpwi nanampono.” ✧ ✧

³³ Jisasomp éntupwar naropwar Simeon sénámp
kar táman ninik tokwae nepo maok,

³⁴⁻³⁵ Simeono am anánkwapan Kwar ourour
sánkanoria Kwarén sériaka, Jisasomp éntupwar Mar-
ian arakrá sér,
“Ae! Amo wawae.

Kwaro máamá táráp nánapia sámp-kérép námp te,
arop Israel ankwap fárákap maomp kar ták-sinap
kwatae tukup napo,
ankwap fárákap maomp kar wawia warákár nap
te,

am fárákapan kor éréképeanánko,

yae-párák yakáp mwanapria ninámpon.
 Mao te érik fokopeyakra yénkép nánko maok,
 kápae kare aropamp ninik mek yaknám
 kwatae ninik érik farákár naenámpon.
 Amwan kor oumpnám párákap nánko,
 yonkwae touwea wae nanapono.” ☆

³⁶ Simeono am kar séria pwaránko maok, profet yupu ankwap yak nám, maomp e te Ana. Mao te Asa yakám fi mekamp, Fanuelomp namom. Wokwaek te poumou nap mek tankea yakám yopwar te fákánek yopwar.

³⁷ Wakmwaek poumarop sumpwi tenánko maok, kae yakrá koropea oukoumwan mao yaknám yopwar ponankor te 84 yopwar. Aenámpara, wae mér kare. Mao te ankwap ninikaok mono, ankár, Kwarén yae-párák kar toropwap nanampria fir wuriria kápae kare por lotu nap tokwae mek akwap ko, kar toropwap i konámpono. Aeria maok, Kwaromp tére nám te ankár kumur yámar méntép tére saráp yak konámpono. ☆

³⁸ Mao kor am ke fek Jisasomp wonae fik korop riaka, Kwarén ‘Aesio’rá sérimpono. Mao te Kwaro Jerusalem mekamp arop fárákapan warko érékép naenámpria yépékrá yakápnap arop fárákapan am tárápao korop námpan farákápampono.

Josep Nasaret mek arákarrá akwapám kar

³⁹ Aenánko maok, am anánkwapao Kwaro sérimp karwaok lotu nap tokwae mek takrá

☆ **2:34-35:** Ais 8:14; 1 Ko 1:23; 1 Pi 2:6-8 ☆ **2:37:** 1 Ti 5:5

térea pwarará, warko distrik Galili mekamp taun Nasaret mek akwap. ☆

40 Aeanepo maok, am táráp wae téképria kárákáre sámpria maok, yonkwae kour kwapwe nánko, Kwaro man níki yakrá yaewourrá yakámpon.

Jisas wae éri tae morokria Kwaromp lotu nap tokwae mek akwapámp kar

41 Jisasomp éntupwar naropwar te yopwar méntép Kwarén loturia Pasova * Yae Tokwae nke neria Jerusalem mek akwap konep. ☆

42 Jisas wae éntér-sámpramp yopwar yak nánko maok, am anánkwap wokwaek i konepnámp taknámp, akwapriaka Jisasén warámpea Jerusalem mek akwapepono.

43 Tá wakmwaek Pasova Yae wae ponankor pwaránko maok, wae anánkwap náráp nouroup fárákapént némpouk arákarrá akwap nepo maok, Jisas te oukoumwan Jerusalem mek yak. Tá éntupwar naropwar te Jisas Jerusalem mek yak námp mér mo.

44 Anánkwapamp ninik te, Jisas wae náráp nouroup ankwap fárákapént akwap námpan mpwe. Aeria maok, am anánkwap te wae ankárankamp yámar akwapea, kumuránko náráp nouroup arop ou mek Jisas yak mákeanria oupourouk.

45 Am anánkwapao oupourounkepo maok, Jisasén nke mono. Aeria maok, am anánkwap warko Jerusalem mek man oupourounkrá akwap.

☆ 2:39: Mt 2:23 * 2:41: 'Pasova': Matyu 26:17 fekamp kar fi fek nkeae. ☆ 2:41: Kis 12:1-14,24-27

⁴⁶ Jisasén oupourounkep te yininki yakea maok, wakmwaek nkepo, Jisas lotu nap tokwae mek yak. Mao te tisa fákáre ou mek kuk mek tankrá, am fárákapamp kar wará turunkuprá tank.

⁴⁷ Aenánko maok, arop ponankor Jisaso ninik kour fek am arop fárákapamp kar pwarokwaprá sénámp kar wariaka kokorokor.

⁴⁸ Am anánkwap wae akwapea Jisasén nkeaka korokop. Tá éntupwaro man sérrá, “Táráp e! Amo apaeritea yinan tak rape? Waráp éntupwar naropwar yino amwan yonkwae sakáp tokwaeria amwan oupourounk nempono.”

⁴⁹ Nopok mao éntupwar naropwarén sérrá, “Yumo apaerá onan oupourounk repe? Ono te ankár onomp Naropwaromp nap mek yak nanamp te, yumo mér mák nepono?”

⁵⁰ Aerá sénámpan maok, am anánkwap te mao sénámp kar fi am te mér mono.

⁵¹ Táte wae mao náráp éntupwar naropwarént warko arákarrá, Nasaret mek tukupea kápae kare por mao te éntupwar naropwaromp karwaokrá yak námpon. Aenánko, éntupwar te Jisas sérarnámp kápae kare kar te ninik mek sámpea niki-sampeyak.

⁵² Táte Jisaso wae tékép nánko maok, maomp yonkwae kour te kwapwe kare kare. Aenánko maok, Kwar Tokwaerao nkea warákár tokwae, tá aropao kor nkea, man warákár tokwae.

3

Ént mek éné i konámp Jono farákápnámp kar

¹ Taiberius 15 yopwar fek Sisar yak nánko, Pontius Pailat Judia distrik mek Gavman Tokwae yak. Am ke fek te Herot distrik Galili poukeyakánko, maomp naenáp Filip distrik Ituria, Trakonitis poukeyak, tá Lisantias distrik Abilene poukeyakámpono.

² Táte Anas ntia Kaiafas pris taokeyakep arop yak. Aeapo maok, am ke fek Jon Sekaraiamp táráp arop yak mo apár mek akwapá yak nánko, Kwaro náráp kar man sánk.

³ Aenánko maok, Jon ént Jordan mekamp apár mek am mwaek yárákrá kourámp aropan ‘Yumo te yiráp kwatae ninik pwarará ént mek nér napo, Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épéranó’ ria kar farákáp. ☆

⁴ Profet Aisaia kumwinámp buk fek am kar yak námp te ará:

“Arop yak mo apár meknámp arop ankárankao wumwirá,
‘Kwar Tokwae korop naenámp mwae nánapria fwapokwapenke.

⁵ Apár wi yakápnámp tokoprá,
faonkwe furuk popomprá,
kápaé kare mwae kup korokorenámp ékékérrá yumwia waenámp tirá épéria fwapi pwarenke.

⁶ Aeria maok, Kwaro nomwan érékép naeria tére námp ponankor arop fwap nke mwanapon.’” ☆

⁷ Aeránko maok, kápaé kare kourámp arop, Jono ént mek nérá kákanoria korop napo maok, mao sérrá, “Yumo fou-tákam niamp aropono!

☆ 3:3: Ap 13:24; 19:4 ☆ 3:6: Ais 40:3-5

Yumo yiráp kwatae ninik taki fákeyakápria ént mek néria napo, Kwaro yumwan yopor mo naenámpria nape?

⁸ Yumo yae-párak kare paokop nap fek kwatae ninik younkwe mwaek sirarrá Kwaronámpok korop nap érik yénképano. Tá yumoku kok sérarrá, ‘Yino Abrahamomp ou fekamp tárápu ara, yinán Kwar te yopor mo, fwap naenámpan mpwe’ kwaponó. Aerá sénapan ono yumwan sérrá: Kwar yumwan wampwe kwaeri pwarará, fwap máamá yumwi kápae karean Abrahamomp tárápu arárria kák naenámpono. ✧

⁹ Ankomwar wae yao karámp naenámp nánapi yak námpono. Yao ponankor kwapwe kare ki tank mo i konámp te, kar-tokoepa yaomwi mek épér mwanapono.” ✧

¹⁰ Aerá séránko maok, arop ponankor man turunkrá, “Ae te yino mokop mwanámpono?”

¹¹ Aerapo maok, nopok Jono am fárakapan sérrá, “Arop siot anánkaopwe námp kwamp te, arop ankwapao mo nánko te ankwap man sánkano. Táte arop ankwapao fir mo nánko, yumo fir tank nánko te man sánk kipo.”

¹² Takis sámp konap arop ankwap fárakapao kuri ént mek nér mwaria koropea maok, Jonén sérrá, “Tisa, yino te mokop mwanámpono?” ✧

¹³ Tá Jono am fárakapan nopok sérrá, “Yumo takis mani sámp mwaria te, ankár gavmano sérinámp kare fek saráp sámp kipo. Yumo yiráp ninik fek am kámákarrá sámp kwaponó.”

14 Soldia ankwap fákárerao kor man turunkrá, “Yino te apae mokop mwanámpon?” Jono nopok am fárákapan sérrá, “Yumo aropan fupukrá maomp yaekamp mani pouroukoupria, aropan kwekárrá koti kwapon. Yumoku yiráp tére fekamp mani sámp nap te, wae támaonoria warákár kipo.”

15 Aeránko maok, kourteouráp aropao maomp yonkwae kour kwapwe nkea maok, ninik tokwaeria sérrá, “Jon máte Kraisi támaoi kane?”

16 Aerapo maok, Jono wawia nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Ono yumwan ént kar fek ént mek nérrá kák nampono. Nánkár wakmwaek arop ankwap korop námpao maok, maomp kárákáre te onomp kárákáreran kámákár akwap námpono. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp pukamp su fekamp paok aokorop nanamp pwi mo nampono. Mao te yumwan Yiki Kor Spirit ntiaka yaomwi fek nérrá kák naenámpono. ✧

17 Mao námokuráp sabol yaek sayakrá, wit yorokwaerá narek épérrá tiri poporokomprá, wit kare wit koupoukour konap nap mek kákea pwarará, tiri te ankár torokwar mo i konámp yaomwi mek yank naenámpon.”

18 Jon kápae kare karan kor kourteouráp arop méranáponoria farákápria maok, Kwaromp Kwapwe Kare Kar farákápámp.

Jono Herotomp kwatae ninik érik sérimp kar

19 Aeria maok, táte Jono arop poukeyak konámp arop tokwae Herotén yoporimp te maomp nánaeramp yupu Herodias námoku sámpea yakria

✧ 3:16: Jo 3:28; Ap 1:5; 13:25

maok, ankwap kápae kare kwatae ninik nánko, man yopori námpono. ☆

²⁰ Táte Herot kwatae ninik ankwap yumuntuk pap námp te, Jonén kalabus mek pap námp aránon. ☆

Jono Jisasén ént mek anámpá papámp kar

²¹ Heroto Jonén oukoumwan fákápá pap monámp fek, koumteouráp arop Jon ént mek nérrá kákámp fek Jisaso kor koropea ént mek anámp. Ént mek anámpea pwatea, Kwarén kar toropwaprá yak nánko maok, yámar me fákárámp akwap.

²² Aenánko maok, am meknámp Yiki Kor Spirit ék. Aropao am nke napo maok, ant yuriamp pourou niampao Jisasomp pourouk éká tank. Aenánko maok, yámar meknámp arop kar niamp wumwiria sérrá, “Amo te onokump tárápono. Amo kwapwe kare nap te, ono amwan warákár tokwaeria yonkwae kárámp nampono.” ☆

Jisasomp appeyaenáp fákáreramp e Matyu 1:1-17

²³ Jisaso wae 30 yopwaria tére naerianánko maok, koumteouráp aropamp ninik te, mao te Josepomp tárápan mpweapon:

Josep am te Helimp táráp.

²⁴ Heli te Matatomp táráp.

Matat te Livaimp táráp.

Livai te Melkimp táráp.

Melki te Janaimp táráp.

Janai te Josepomp táráp.

☆ **3:19:** Mt 3:11-12; Mk 1:7-8; Jo 1:24-34   ☆ **3:20:** Mt 14:3-4; Mk 6:17-18   ☆ **3:22:** Mt 17:5; Lu 9:35; Jo 1:32-34

²⁵ Josep te Matatiasomp táráp.

Matatias te Amosomp táráp.

Amos te Nahumomp táráp.

Nahum te Eslimp táráp.

Eсли te Nagaimp táráp.

²⁶ Nagai te Matomp táráp.

Mat te Matatiasomp táráp.

Matatias te Semenomp táráp.

Semen te Josekomp táráp.

Josek te Jodamp táráp.

²⁷ Joda te Joananomp táráp.

Joanan te Resamp táráp.

Resa te Serubabelomp táráp.

Serubabel te Sialtielomp táráp.

Sialtiel te Nerimp táráp.

²⁸ Neri te Melkimp táráp.

Melki te Adimp táráp.

Adi te Kosamomp táráp.

Kosam te Elmadamomp táráp.

Elmadam te Éromp táráp.

²⁹ Ér te Josuamp táráp.

Josua te Elieseromp táráp.

Elieser te Jorimomp táráp.

Jorim te Matatomp táráp.

Matat te Livaimp táráp.

³⁰ Livai te Simeonomp táráp.

Simeon te Judamp táráp.

Juda te Josepomp táráp.

Josep te Jonamomp táráp.

Jonam te Eliakimomp táráp.

³¹ Eliakim te Meleamp táráp.

Melea te Menamp táráp.

Mena te Matatomp táráp.
Matata te Natanomp táráp.
Natan te Devitomp táráp.
³² Devit te Jesimp táráp.
Jesi te Obetomp táráp.
Obet te Boasomp táráp.
Boas te Salmonomp táráp.
Salmon te Nasonomp táráp.
³³ Nason te Aminadapomp táráp.
Aminadap te Atminomp táráp.
Atmin te Arnimp táráp.
Arni te Hesronomp táráp.
Hesron te Peresomp táráp.
Peres te Judamp táráp.
³⁴ Juda te Jekopomp táráp.
Jekop te Aisakomp táráp.
Aisak te Abrahamomp táráp.
Abraham te Teramp táráp.
Tera te Nahoromp táráp.
³⁵ Nahor te Serukomp táráp.
Seruk te Reump táráp.
Reu te Pelekomp táráp.
Pelek te Eberomp táráp.
Eber te Selamp táráp.
³⁶ Sela te Kainanomp táráp.
Kainan te Arpaksatomp táráp.
Arpaksat te Siemomp táráp.
Siem te Noamp táráp.
Noa te Lamekomp táráp.
³⁷ Lamek te Metuselamp táráp.
Metusela te Inokomp táráp.
Inok te Jaretomp táráp.

Jaret te Mahalalelomp táráp.
 Mahalalel te Kainanomp táráp.
³⁸ Kainan te Enosomp táráp.
 Enos te Setomp táráp.
 Set te Adamomp táráp.
 Adam te Kwaromp táráp.

4

Satano Jisasén poupwékámp kar

¹⁻² Yiki Kor Spirit Jisasén oupouroupa yakánko maok, Jisas ént Jordan pwarará arákarrá akwap. Aenko Yiki Kor Spiritao man warámpea kwar saráp mek sakwapá pwar. Aetenánko maok, mao am kwar saráp mek yiawor fére-sámpramp kumur yakriaka, fir fár mo, akwapea am ke fek nánko, mao yae-porokwe tokwae.

³ Aenánko maok, Satano man poupwékáprá sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, amo yumwi man sénapo, pan arákareanánko, fárae.”

⁴ Nopok Jisas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon: ‘Fir támao mwar te aropan yiki yak sánk mono.’ ” ✧

⁵ Tá Satano warko Jisasén faonkwe tokwae fek warámpá pokea, mámá apár mekamp taun tokwae ponankor yénképria maok,

⁶ Satano Jisasén sérrá, “Mámá kápae kare kárakáre ntiaka ponankor ankank máte onompono. Ono arop ankwapan sánk naeria te, fwap sánk nanampon. Oukoumwan te amwan sánk nae. ✧

⁷ Tá amo onomp puk mapek Kwaráp torokomprá me woukoupria onan lotu napo te, mámá ankank ponankor warápono.”

⁸ Jisas nopok maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fek te arakrá sénámpon: ‘Amo te waráp Kwar Tokwae Kar ankárankampan saráp lotuampo.

Tá amo maomp térean saráp téreampo.’ ” ✧

⁹ Tá warko Satano Jisasén warámpá akwapea Jerusalem mekamp lotu nap tokwae yumuntuk narekamp wi fek páteyakrá, man sérrá, “Amo Kwaromp Tárápao nap kwamp te, mapeknámp apárok nkwampok far-kirékapae.

¹⁰ Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Mao náráp ensel fákáreran sénánko, amwan yaewourria fwap taokeyak mwanapono.’

¹¹ Tá ‘Amwan mao náráp yaek sampiká apárok pap napo, amwan yumwiraó waráp pu kwae mek párákap mo, fwapono.’ ” ✧

¹² Nopok Jisas kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaromp Buk fekamp kar te arakrá sénámpon: ‘Amo waráp Kwar Tokwaeran poupwekápi kwapono.’ ” ✧

¹³ Satan am poupwekáp námp takia Jisasén pwarará, nánkárap ankwap fek nke nanampria yépékrá yak. ✧

*Jisas distrik Galili mek tére sámpámp kar
Matyu 4:12-17,23-24; Mak 1:14-15,39*

✧ **4:8:** Lo 6:13 ✧ **4:11:** Sng 91:11-12 ✧ **4:12:** Lo 6:16; 1 Ko 10:9

✧ **4:13:** Hi 2:18; 4:15

¹⁴ Jisaso Yiki Kor Spiritamp kárakáre fek Galili mek arákarrá akwap. Aenánko mao tére námp te am mekamp némpoukamp arop wae wa naponon.

¹⁵ Mao te kápae kare por lotu nap mek koumteouráp aropan kar farákáp nánko, am arop ponankor maomp e sakap.

Nasaret mekamp arop fárakap Jisasén younkwe sirarap kar

Matyu 13:53-58; Mak 6:1-6

¹⁶ Jisas wokwaek épér mo fek yakea téképámp taun Nasaret mek akwapea, Juda firamp anepér i konap yae Sabat méntép tak i konámpara, am yae fek lotu nap mek Kwaromp Kar buk fekamp nkerá farákáp naeria youmpea fokopeyak.

¹⁷ Aenánko maok, lotu taokeyak konámp aropao man profet Aisaiamp buk sánk nánko, sámpea buk aok-pwararea, am mek kumwi oupouroukia nke nánko maok, kar arakrá sénámp yak:

¹⁸ “Kwaromp Spirit onan oupouroupa yak námp te,

mao onan, Kwape Kare Kar ankank monap aropan

farákáp nanaponoria nánap námpon.

Mao onan sámp-kérép nánko, ék namp te,

kar arakrá farákápaeria námpon:

‘Yumo fákapa yakápnap arop aokor pwarará tukupenke!

Yumo yi wouroumpyekápnap arop

warko yi firékarrá nkenke.’

Mao onan sámp-kérép nánko, ono ék namp te,

tirá néri fákeyakáp nap mekamp aropan

fwapi pwarará,

19 Kwar Tokwae náráp arop érékép naenámp ke kwapweran érik farákáprá séraeria ninámpon.” ☆

20 Jisaso buk koumoumpea warko lotu taokeyak konámp aropamp yaek sánká pwatea, mekok am fek tank nánko, am lotu nap mek tankápnap koumteouráp arop te Jisasén saráp tokor tankáp.

21 Aenapo maok, mao wae am fárákapan Kwaromp kar arakrá farákáprá, “Oukoumwan te Kwaromp kar kumwi tari nap wae kare kar korop nánko, yumo wae am kar wa naponon.”

22 Am lotu nap mekamp arop maomp kar wawia kwapwe kare warákárria ninik tokwaeria sérrá, “Nomo te wae mér, mámá arop te Josepomp táráp te, mokopia take pourouráp kar kárákáre kwapwe farákáp námpon?”

23 Aerá sérapo maok, nopok Jisas kar pwarokwaprá sérrá, “Kare karonon, yumo wae onan kar arakrá sér mwanaponon: ‘Dokta, amo ankár waráp pourouanmékir fwapokwapae! Amo Kaperneam mek térenap kar te yino wae wawi námponon. Amo ankár waráp némpouk mapek kuri taknámp téreampo.’

24 Aerá sér mwanapan maok, onon yumwan kare kar sér rae: Arop fárákáp námokuráp némpoukamp profetomp kar te wa mo i konaponon.

25 Yumo wae mér naponon, profet Elaija yakámp ke fek kápae kare kae koumteou Israel yaknámp fi mek yakápapo maok, Kwaro yámar me kéri fákeyak nánko, warákam ék mo námp te yinink yopwaria tokwampok yunki yak nánko, apár ponankor mek mwae touwe tokwae koropámpon.

☆ 4:19: Ais 61:1-2

26 Takámp fek te Kwaro Elaijan te Israel fi mekamp kae yupu ankárankan yaewouraeria sámp-kérép mono. Mao te taun tokwae Saidon yak námp fek némp Sarefat mekamp kae yupuanámpok saráp sámp-kérépámpo. ✧

27 Tá taknámp profet Elisa yak námp fek kápae kare Israel fi mekamp lepraráp arop yakáp na-pao maok, am ou mek Israel fi mekamp arop ankárankampamp touwe fwap mono. Siria fi mekamp arop Naman ankárankao mwar maomp touwe fwapi námpon.” ✧

28 Aerá séri pwar nánko maok, lotu nap mek tankápnap arop ponankor am kar wawiaka yonkwae pwarámp tokwaeria,

29 Jisasén panánkár santukupea taun younkwe mwaek. Am fárákapamp taun te faonkwek yak námpara, Jisasén warámpá tukupea am taun yarápae feknámp Jisasén furuk far-sir mwaria napan maok,

30 tá Jisas am arop ou mek amore mek akwapá párákaprá akwap te.

Jisas arop ankárankaomp pouroukamp kwatae-arop yérépenámp kar

Mak 1:21-28

31 Jisas apár Galili mekamp taun Kaperneam mek akwapea yae Sabat fek koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp.

32 Aenko maok, am fárákap maomp kar wanap te, mér tokwaeráp aropamp kar kárakáre niamp nánko, wawia kokorokori napon.

✧ 4:26: 1 Kin 17:1-24; 18:1   ✧ 4:27: 2 Kin 5:1-14

³³ Arop ankáránkamp kwatae-arop oupouroupá yaknám am lotu nap mek yak nám-pao, Jisasén tékén wumwia waerá sér,

³⁴ “Wi! Nasaret mekamp Jisas e! Amo yinan apae naeria nape? Ae te amo yinan tirá wour naeria koropri kwapono. Ono amwan wae mérampono: Amo te Kwaronámpoknám koropnap yae-párak yiki kare aropono.” ✧

³⁵ Aerámpan maok, Jiaso am kwatae-aropan yoporrá, “Amo te kar pwarará am arop pwarakwapae!” Aeránko am kwatae-arop am aropan arop ou mek apárok sirarrá, wae worokor akwapriaka, am aropan kwatae pap mo, fwap.

³⁶ Tá ponankor arop kokorokoria námoku kok téréménkrá sérarrá, “Maomp kar máte mokopia kárakáre námpono? Mao kwatae-aropan kar sénánko, woropá tukup nap te, am aropamp kar te kárakáre tokwaeráp aropamp kar niamp námpono.”

³⁷ Aenánko maok, Jisas am térenámp kar te am mwaekamp némpouk ponankor akwap nánko, kápae kare arop wawi naponu.

Jiaso Pitamp yupuamp éntupwarén fwapi papámp kar

Matyu 8:14-15; Mak 1:29-34

³⁸ Jisas fárámprá am lotu nap pwarará Saimonomp nap mek akwap. Saimonomp yupuamp éntupwar te pourou touwe fokornám touwe sámpea amp nánko, man koropea yaewouraeria am arop fárákapao Jisasén sér.

✧ **4:34:** Mt 8:28-29; Jo 6:69; Lu 8:28

³⁹ Aerapo maok, Jisaso akwapea am yupuamp wonae fik fokopeyakra pourou mek touwe fokornamp touwe táman yoporánko, am touwe wae worokor akwap. Aenánko, am yupu wae touwe fwapria fárámprá am arop fárákapao fár mwanap fir yankapámpono.

Jisaso kápaē kare aropan fwapokwapinámp kar Matyu 8:16-17; Mak 1:29-31

⁴⁰ Sabat yae yámar worae nánko, arop fárákapao náráp nouroup arop kápaē kare touwe arokwamánk nap Jisasnampok éréképá korop. Mao am fárákan anákárankrá pourouk yae paprá touwe fwapokwaprá párapámpono.

⁴¹ Táte kwatae-arop fákáreao kor kápaē kare koumteouráp aropan pwarará worop-akwapránkrá Jisasén arakrá wumwirá sér i konapono, “Amo te Kwaromp Táraþono.” Am kwatae-arop fákáre te Jisas te Kraís támaonoria mérapara, Jisas te am fárákan te kar séri kwaponorá taokari námpon. ☆

Jisas taun ankwap mekmwaek yárákrá kar farákápámp kar

Mak 1:35-39

⁴² Jisas koumounek kar fárámprá am yak námp pwarará, arop yak mo apár mek akwapea Kwarén kar toropwap. Aenánko maok, koumteouráp aropao man oupouroukia maonámpok tukupea, yinan pwarrá akwap kwaponorá taokor mwaria.

⁴³ Aenapo maok, Jisas am fárákan sérrá, “Ono te ankár ankwap taun mek kuri akwaprá Kwaro maomp firáp taokeyak naenámp Kwapwe Kare

☆ 4:41: Mt 8:29; Mk 3:11-12

Kar farákáp nanampono. Kwaro onan tak tére nanapria sámp-kérép nánko, ono ék nampono.”

⁴⁴ Aeria maok, Galili mekamp lotu nap mekmwaek kar farákáprá yáraki námpono.

5

Jisaso sénánko, Pita kápae kare éntékam sámpámp kar

¹ Ankwap ke fek Jisas ént aokore Genesaret fik fokopeyak nánko, kápae kare kourteouráp arop maomp kar wa mwaria koropá koupoukarea fákappéri yakáp.

² Aeapo, Jisas nke nánko, bot kánanke anánkaopwe ént aokore fik tank. Éntékam ti konap arop fárakapao bot am fek pátea éntékam sámp konap umben yérerrá yakáp napo,

³ Jisas Saimonomp bot mek korokwapea, man sérrá, “Amo bot ént mek kuk tae morok panánkár sakwapea.” Pita tak nánko maok, Jisas bot mek am mek tankrá kourteouráp aropan kar farákáp.

⁴ Mao kar farákápea pwarará, Saimonén sérrá, “Bot sámpea ént pirékarrá sakwapea ént pe kukria umben am mek sirarea éntékam tiaé.”

⁵ Aeránko maok, nopok Saimono sérrá, “Arop Tokwae, yino wae kumuruk éntékam sámp mwanámpan mpwerá sir saráp yakáp nánko, moi námpan maok, oukoumwan te amo sénapara, sir nki mwaro.”

⁶ Aeria sirarea maok, kápae kare éntékam tiap te, éntékam ti konap yam fárakár naenámp niamp kare. ☆

⁷ Aenko maok, mao énéni tére konap arop bot ankwap mek yakáp napo, am fárákapan ‘Koro-pea yinan yaewourenk’ ria wumwi. Aeapo, am fárákap koro-pea éntékam am tirá bot anánkaopwe mek kák napo, bot anánkaopwe te kápaeria ént mek pik naenámp niamp pourouráp.

⁸ Aenángo, Saimon Pita am táman nkea Jisasomp puk wonae fik kwaráp torokomprá me kor woukoupria sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te kwatae ninikráp aropao nampono. Onan pwarará akwapa-e!”

⁹ Pita am takrá sénámp te am kápae kare éntékam tinap táman korokop nánko, méntér yakápnap aropao kuri kokorokor nap kwamp napono.

¹⁰ Sebedimp tárápyarao kor, Jems ntia Jon Pitant énéni tére konap, am arop yaworao kuri nkea korokop. Tá Jisas Saimonén sérrá, “Amo apápi kwapono. Amo éntékam érékép konap mér napara, nánkár wakmwaek amo fwap ononampok koumteouráp arop érékép-korop nanapon.”

¹¹ Aeránko maok, bot am pirékarrá tukupea fik papá pwarará maok, tá mao térenap ankank wae párakoprá Jisasomp wakmwaek tukup.

Jisas arop ankwapamp lepra touwe fwapi papámp kar

Matyu 8:1-4; Mak 1:40-45

¹² Ankwap ke fek Jisaso ankwap taun mek yak nánko, am taun mek te lepra touwe kwataeráp arop yak. Mao Jisasén nkea maomp wonae fik apárok me kor woukoupria Jisaso námwan aropomp naenámp kar sérrá, “Amo onan fwapi

pap nae nap kwamp te, tak napo, onomp pourou Kwaro nke námp fek yiki kukur nae.”

¹³ Aeránko maok, Jisas maonámpok nárakarrá maomp pourouk yae papria sérrá, “Onomp ninik te, amo yiki kukuraeria nampon.” Aeránko, ankár am ke fek táman maomp touwe wae pwar.

¹⁴ Tá Jisaso man kar kárakáre fek sérrá, “Amo arop ankwapan séri kwaponó, mono. Amo akwapea prisén waráp pourou yénképria, Moses sérimpnámp taknámp Kwarén ofa sánkampo. Aenapo, arop fárakap wae nkea, waráp touwe te wokwae pwar námprá mér mwanapon.” ✧

¹⁵ Aerámpan maok, Jisas am térenámp kar te kápae kare némpouk akwapránk nánko, wawia pwi. Aeria maok, kápae kare arop Jisasomp kar wariaka, tá Jisaso náráp touwe fwapokwapanoria korop.

¹⁶ Jisas am tére naerianámp fek te Kwaromp kárakáre sámp naeria, arop yakáp mo nap ke mek akwap ko Kwarén kar toropwap i konámpono. ✧

Jisas pu yae kwataenámp aropan fwapi papámp kar

Matyu 9:1-8; Mak 2:1-12

¹⁷ Ankwap kumuruk Jisaso kar yénkrá farákáprá yak. Aenko maok, Farisi ankwap fárakap, tá lo méria farákáp konap tisa fákáre makia distrik Galili ntiaka Judia mekamp taun ponankor, am mekamp taun tokwae Jerusalem meknámp koroepa, Jisasomp kar wará tankáp. Jisas touwenap arop fwapokwaprá

✧ 5:14: Wkp 14:1-4; Lu 17:12-14 ✧ 5:16: Mk 1:35

párákopanoria Kwaromp kárákáre maomp pourouk oupouroupeyak námpono.

¹⁸ Aenánko maok, arop ankáránkamp maomp kour ponankor surumpwia tank nánko, arop ankwap fárákapao sunkwiar mek papea sámpea koropea nap mek sayinkea Jisasomp wonae fik pap mwaria.

¹⁹ Aenapan maok, kápae kare kourteouráp arop nap mek am mek yinkea fákeyakáp napo, maomwaeknámp sayink mwaria mwae oupourouk napo, mo. Aeria maok, narek pokea nap oupouroup tenap ankank keakapea am meknámp am arop sunkwiar fek paok tokoropea, yaek fákeyakáprá ér-popwarrá pikia Jisasomp wonae fik am néntépa yakápnap kourteouráp arop ou mek pap.

²⁰ Aeapo maok, Jisas am fárákapamp méran nkeaka am touwenámp aropan sérrá, “Onomp nouroup e! Ono waráp kwatae ninik te wae sámpono.” ✧

²¹ Aeránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáreao am kar wawia námoku támao ninikrá, “Máte apae aropao námp kwamp, Kwarén takrá kar wouroumprá sériane? Arop ankáránkaomp kwatae ninik tirá épér naenámp te yak mono. Am te Kwaromp tére mwarono.”

²² Tá Jisas am fárákapamp ninik mek wae mérria, nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo apaeritea yiráp ninik mek poup takrá sérar rape?”

²³ Ae te ono am aropan sérrá, ‘Waráp kwatae ninik te wae pwarámpono’rá sénanko te, yumo wae ‘Kare karonó’rá mér mwanap ni, ono ‘Fárámprá

✧ 5:20: Mt 8:13

akwapae'rá sénanko, mao wae fárámprá akwap nánko, yumo nkea ono sénamp kar 'Kareno'rá mér mwanap nie?

²⁴ Aeno onomp ninik te, yumo arakrá mérenkria nae: Aropamp Tárápan Kwaro, mámara apár mek takaeria kárakáre sánkeanánko, aropamp kwatae ninikan fwap tirá épér naenampon.” Aerá séria maok, am kour ponankor surumpwi yaknám aropan sérrá, “Ono amwan waeman sénampono: Amo fárámprá waráp amp i konap ankank sámpea amokuráp nap mek akwapae.”

²⁵ Aeránko maok, ankár oukoumwan táman koumteouráp aropao nke nap fek, mao námoku am fek ampinámp ankank sámprá námokuráp nap mek akwapria Kwaromp e sakapria warákár.

²⁶ Aenánko, arop ponankor am nkea kokorokoria kor me woukourria Kwaromp e sakapria sérrá, “Nomo oukoumwan te mwar pourouráp ankank nkeriano!”

Jisaso Livain námonampaok koropaeria wumwinámp kar

Matyu 9:9-13; Mak 2:13-17

²⁷ Warko wakmwaek Jisas am nap pwarará akwapria nke nánko, arop ankwap takis sámprá konap nap mek tank. Maomp e te Livai. Aenko Jisas man sérrá, “Amo onomp wakmwaek koropae!”

²⁸ Tá Livai maomp ankank ponankor am fek pwarará fárámprá ankár Jisasomp wakmwaek akwap.

²⁹ Tá Livai Jisasompor fir tokwae nánap nánko, kápae kare takis sámprá konap arop, tá ankwap

kápae kare aropao kor méntér fépérrá tankápapo maok,

³⁰ Farisi fákáre, tá námokuráp lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, makia Jisaso éréképá yarak i konámp arop fákáreran sérarrá, “Yumo apaerá takis sámp konap arop ntia ankwap kwatae ninikráp aropént pápárarri tankáp napon?”

³¹ Tá nopok Jisas maomp kar pwarokwaprá wounáprá arakrá sér, “Arop fárakap touwe mo, fwapnap te doktanámpok tukup mo i konapono. Touwenap aropao saráp doktanámpok tukup konapono.

³² Tá taknámp ono ék namp te, arop, námo yae-párak kare ninikrápao namprá niniknap aropan te mono. Arop, námo kwatae ninikrápao namponorá niniknap arop táman yaewour nanko, maomp kwatae ninik pwaranoria ék nampon.”

Wokwaekamp lo ntia wourékam loan sénámp kar Matyu 9:14-17; Mak 2:18-22

³³ Ankwap ke fek, arop ankwap fárakapao Jisasén sérrá, “Jon éréképea yarak i konámp arop fárakap te kápae kare por Kwarén kar toropwap mwaria fir wuri yakáp i konapono. Tá Farisi fákárerao éréképá paokop i konap arop fákáreao kor tak i konapon. Aeno amo éréképá yarak i konap arop fákáre máte firráp ént fépér i konapon.”

³⁴ Tá nopok Jisas am fárakapan námokuráp pourouan wounáprá sérrá, “Ae te yiráp nouroup arop ankwap ankárank yupu sámp naerianámp arop oukoumwan yumont yak námp fek te, arop ankwapao fwap yumwan fir fár mwanap taokor naenámp nie? Mono.

³⁵ Tá nánkár wakmwaek aropao am yupu sámp naerianámp arop warámprá tukup tenapo, náráp nouroup aropént yak mo nánko, am ke fek maok mao fwap fir wuri konapono.”

³⁶ Jisaso námokuráp kar Juda firamp niniként tapokwap mo námpan am fárákapan wounáprá sérimp: “Arop ankwap waempyam épi me aomp naeria te, wourékam waempyam fárákapea épi waempyam fek pap mo i konámpono. Tá arop ankwapao tak nánko te wourékam waempyam popor soumpour námpon. Tá wourékam waempyam te épi waempyamént ankár pourouráp kárákáre mono.

³⁷ Tá arop ankwap épi meme yípi mek wain ént wourékam kér mo i konámpono. Tá arop ankwap tak námp te, wain ént wourékamao épi meme yípi fár-pwaránko, wain ént apárok kwarokor pik nánko, meme yípirao kuri kwatae akwap naenámpo.

³⁸ Aeno arop ankár meme yípi wourékam mek wain ént wourékam kér naenámpo.

³⁹ Tá arop épi wain ént fárianámp te warko wourékam wain ént fánaerá níkip mono. ‘Ént wain épi te kwapwe kare ara, wae támaono’rá sér i konámpono.”

6

Sabat yae fek tére mo i konap kar

¹ Jisas ankwap Sabat yae fek mao éréképá yarak i konámp arop éréképea witráp yopwar meak tukupria maok, am arop fárákapao mwae touwe

nánko, wit kánánkáprá yae fek kokwarrá fépérrá tukup. ✧

² Aenapo maok, tá Farisi fákáreao sérrá, “Sabat yae fek lo kákánk i konap ankank te, yumo apaerá tak rape?” ✧

³ Jisas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Wokwaek Devit ntia maomp arop fárákapaoui nap kar buk fek yak námp te yumo nke mori kwaponono?”

⁴ Am ke fek Devit ntia maomp arop fárákap mwae touweria, Devit Kwaromp nap mek youmpea Kwarén sánknáp pan aropao fár mono, pris fákáreao saráp fári konap pan wuriman mao fária, náráp arop fárákapan nénkánko fáriaponono.” ✧

⁵ Aerá séria maok, warko Jisas am fárákapan sérrá, “Aropamp Táráp te Sabat yae poukwap námpara, mao námoku ‘Apaie kip’rá fwap sénaenámpono.”

*Jisas Sabat fek arop yae fwapi papámp kar
Matyu 12:9-14; Mak 3:1-6*

⁶ Jisas ankwap Sabat fek lotu nap mek akwapea koumteouráp aropan kar yénkrá farákáp. Aenko maok, arop ankwap yae-párák mwae yae yonkwae yak námp am arop ou mek yak.

⁷ Aenángo maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fákáre Jisas Sabat fek arop yae fwapi pap te mokopon nke mwar ritea sánánkar yépékrá tankápria, man kot mwanap mwae oupourounk. ✧

⁸ Tá Jisas am fárákapamp ninik mek wae méritea am yae yonkwae yaknám aropan sérrá, “Amo

✧ 6:1: Lo 23:25 ✧ 6:2: Kis 20:10 ✧ 6:4: 1 Sml 21:3-6 ✧ 6:7: Lu 14:1-5

fárámprá kuk mapek fokoپeyakae!” Aeránko maok, am arop fárámpea koropea fokoپeyak.

⁹ Tá Jisas am fárákapan sérrá, “Ono yumwan turunk rae: Lo te Sabat fek nomwan ‘Apaenk’rá sénámpon? Ae te Sabat fek arop ankwapan yaewour mwanámp ni, ankwapan kwatae pap mwanámp nie? Ae te nomo aropan yaewouri-anánko yiki yak naenámp ni, porokwapá pap mwanámp nie?” ✧

¹⁰ Aeria am mek tankápnap aropan énoukouprá akwapria am yae kwataeráp aropan sérrá, “Waráp yae kor ékékérae.” Aerá séránko maok, am arop wae takánko, maomp yae kor wae warko kwapwe kare.

¹¹ Tá am fárákap am nkea, yonkwae pwarámp tokwaeria námoku kok sérarrá, “Jisasén te apae mokop mwanámpon?” ✧

*Jisas ‘Éntér-sámpramp arop éréképá yáarak nanamp’
ria nánkárápámp kar*

Matyu 10:1-4; Mak 3:13-19

¹² Am ke fek Jisas Kwarén kar toropwap naeria faonkwek akwap. Am kumuruk ponankor mao Kwarén kar toropwaprá yakámp te akwapea wakor.

¹³ Koumounek yámar aok nánko éréképá yáarak i konámp aropan ‘Koropenk’ ria wumwi. Aenángo, am fárákap wae korop napo maok, náráp tére mwanap arop éntér-sámpramp farákápea pwarará, mao am fárákapan ‘Aposel’ e * tokoprá kák.

✧ **6:9:** Jo 7:23 ✧ **6:11:** Lu 11:53-54 * **6:13:** ‘Aposel’rá sénap fek te Matyu 10:2 fekamp kar fi fek nkeae.

14 Arop ankwapamp e te Saimon (Jisas man ankwap e tákaprá 'Pita'rá sér) ntia maomp nánaenáp Andru. Ankwap te Jems, tá maomp nánaenáp Jon. Ankwap te Filip, ankwap te Bartolomyu,

15 ankwap te Matyu, ankwap te Tomas, ankwap te Alfiusomp táráp Jems, tá Saimon, Selot Pati † mekamp arop,

16 tá Jemsomp táráp Judas, tá Judas Iskariot, wakmwaek Jisasén outiri naenámp arop. ✧

Jisas kápae kare arop fwapokwaprá kákámp kar Matyu 4:23-25

17 Jisas faonkwek pwarará, maomp éréképá yáarak i konámp aropént pikia apár émpi fek náráp éréképá yáarak i konámp kápae kare aropént yakápapo, kápae kare arop distrik Judia mek, ntia taun Jerusalem mekamp kourteouráp arop, tá solwara fikamp taun Tair ntia Saidon mekamp arop fárákapao kuri yakáp.

18 Am arop fárákap te Jisasomp kar waria, tá Jisas náráp touwe fwapokwapanoria koropap. Tá kápae kare arop kwatae-aropao maomp pourou sokoro napo, Jisas am kwatae-arop yérépeanoria korop. Aenapo, Jisaso am koropnap aropan ponankor fwapokwapimpono.

19 Jisasomp pourou meknámp kárákáre akwapria arop ponankoramp touwe fwapokwaprá kák námpara, kápae kare kourteouráp arop párák Jisasomp pourouk pap mwaria maonámpok tukup napon. ✧

---

† 6:15: 'Selot Pati' fek Mak 3:18 fekamp kar fi fek nkeae. ✧ 6:16: Jo 6:70-71 ✧ 6:19: Lu 8:46

*Ém naenámp ntia warákár naenámp kar
Matyu 5:1-12*

²⁰ Jisaso náráp éréképea yáraknámp aropan énoukoupia sérrá,

“Yumo ankank monap arop fárákap, Kwaro yumwan ourour sánk naenámp. Am ourour te ará: Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yirápono.
✧

²¹ Yumo yae-porokwenap arop, Kwaro yumwan ourour sánk naenámp. Am ourour te ará: Nánkár wakmwaek yumo fwap fária yare mwarea napon.

Yumo arop oukoumwan éménkrá yakáp nap te, Kwaro yumwan ourour sánk naenámp. Am ourour te ará: Nánkár wakmwaek yumo fwap amomoránk mwarea napon. ✧

²² Yumo Aropamp Tárápamp weaok tukup napo, yumwan arop nkea kokwarokrá yumwan younkwe sánkria yumwan wouroumprá, ‘Yumo te kwatae mwaek paokopnap arop’rá sérar napo, Kwaro yumwan ourour sánk naenámp.

²³ Am arop fárákap yumwan tak napo te, yumo fwaponno warákárriaka yonkwae kárámp kip. Am te apaeria námpanáp, yumo nopok sámp mwanap ankank tokwae te yámar mek tank námpon. Wokwae maomp appeyaenápo kor profet fákáreran takiap táman napon. ✧

²⁴ Aeno yumo ankank kápaeráp arop, yumo te mér kip: Oukoumwan te yumo yonkwae kárámpnap kwapwe kare ankank wae sámp napon.

✧ **6:20:** Ais 66:2 ✧ **6:21:** Ais 61:3; Yé 7:16-17 ✧ **6:23:** Jo 16:2; 1 Pi 4:14

²⁵ Tá yumo arop oukoumwan fir tokwae féperrá yare nap te, yumo te mér kip: Wakmwaek te yumo mwae touwe mwanapon. ✧

Tá yumo arop oukoumwan amomoránk nap te, yumo te mér kip: Wakmwaek te yumo éménkrá émti pik mwanapon.

²⁶ Tá kápae kare arop yiráp e sámpá sakap napo te, yumo am wa nap kwamp te mér kip: Wokwaek maomp appeyaenápo kuri kwekár sérar i konap profetomp eran kor takrá sámpá sakapiapon.”

*Yopornap aropan nouroup mwanap kar
Matyu 5:38-48*

²⁷ Tá Jisaso ankwap kar yénkrá sérrá, “Yumo onomp kar wanap arop yumwan sér rae: Yumo te ankár yumwan yopornap aropan nouroup kip. Arop yumwan yopor napo te, yumo man yaewour kip.

²⁸ Tá arop yumwan sámpá yampourou napo te, nopok yumo man kwapwe kare kar sériaka, yaewour kip. Yumwan touwe sánk napo te, yumo ‘Am fárákapan yaewourampo’rá Kwarén sér kip. ✧

²⁹ Tá arop ankwapao amwan wapra kor fek porokwap nánko te, warko ankwap mwaek wapra kor sámp-arákarrá, maonámp mwaek sánkampo. Tá aropao waráp saket worokwap naerianánko te, waráp siot méntér worokwapantánoria taokor kwaponó.

³⁰ Tá arop ankwapao, námwan ankank sápaie nánko te, ankár man sánkamp. Arop waráp ankank pwarokwap nánko te, ‘Am ankank arákarrá sápaie’ ria kárákáre fek séri kwaponó.

³¹ Arop námwan yaewouranáponoria ninik i konapnám্প taknám্প, yumo kuri arop ankwapan tak kip.

³² Táte yumo arop yumwan warákár konap aropan warákár nap te, waeman nopok sám্প nap wae támaono. Kwaromp firáp monap aropao kuri námwan warákár konap aropan nopok warákár konapono.

³³ Yumwan yaewour i konap aropan saráp yaewourap te, am fek waeman nopok sám্প nap wae támaono. Kwaromp firáp monap aropao kuri tak i konapono.

³⁴ Tá yumo arop nopok kuri sáp naenámp ninikria ankank sánk nap te, waeman nopok sám্প nap wae támaono. Tá Kwaromp firáp monap aropao kuri takrá ankank nonopok i konapono. ✧

³⁵ Ae konapara, yumo ankwap ninik sám্পenke. Yumwan yopornap aropan nouroupria, man yaewour kip. Yumo ankár ankank monap aropan ankank nénkria, nopok kuri sáp naenámpsonoria niniki kwapono. Yumo am tak nap te, nánkár wakmwaek ankank tokwae sám্পria, narekamp Kwar Tokwaeramp tárápu yakáp mwanapon. Mao te námwan ‘Aesio’rá sér monap aropan aropompria, kwatae ninikráp aropan kuri aropomp i konámpon.

³⁶ Yiráp Naropwaro ponankor aropan yonkwae touwe konám্পnám্প taknám্প, yumo kuri am fárákapan yonkwae touwe kip.” ✧

‘Yumo arop ankwapan koti kwapono’rá sénám্প

kar

Matyu 7:1-5

³⁷ Tá Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te arop ankwapao kwatae ninik námpan yurukupia ‘Mao te kwatae námp’ ria wouroumprá séri kwaponó. Nopok Kwaro yumwan kuri yurukupia ‘Kwatae nap’rá sénaeane. Tá yumo arop kwatae ninik námpan yumo man, yaomwi mek pik nanaponoria far-pwar kwaponó. Yumo tak napo te, Kwaro yumwan kor yaomwi mek far-pwar naeane. Yumo yumwan kwatae nap arop ankwap fárakapamp kwatae ninik wampwenoria pwar napo maok, nopok Kwaro yiráp kwatae ninik tirá épér naenámpón. ✧

³⁸ Tá yumo ankwap aropan ankár ankank nénk napo, nopok yumwan kor Kwaro ankank nénk naenámpón. Mao nopok kámákarrá kápae kare nénkria top-pwarámpea panánkarrá warko top kare fek tankrá top koupouriaka kwarákár námp yumwan nénk naenámpón. Yumo arop mokope puri fek nénk nap te, Kwaro nopok yumwan take pourouráp nénk naenámpón.” ✧

³⁹ Aerá séria pwarará maok, Jisaso arop fárakapan wounáp kar ankwapan kor farákáp: “Ae te yi néneráp arop te arop ankwap yi nénenámpan fwap mwae kup yénképrá akwap naenámp nie? Mono. Takria te am yawor énénkér me mek pik nenepe.

⁴⁰ Tá oukoumwan skulnámpan arop te maomp tisan kámákár akwap mo i konámpono. Nánkáráp skulia pwatea maok, táte wae maomp tisa niamp

---

✧ 6:37: Jer 2:13 ✧ 6:38: Snd 19:17

take popwar yak konámpon.” ☆

⁴¹ Táte Jisas wounáp kar ankwap arakrá sér: “Amo apaeritea waráp ankwapwarápomp yi mek tiri kánanke tank námp táman énounkoupria amokuráp yi mek tanknám yao kárakére tokwae nke mo rape?”

⁴² Amo mokopia waráp ankwapnápén sérrá, ‘Onomp nouroup o! Ono waráp yi mek tiri kánanke tank námp sámp-sinae’rá sénapan maok, amokuráp yi mek yao kárakére tokwae tank námp te nke mo rape? Amo tak nap te, yiráp kar te yiráp niniként ankár pourouráp mono! Manmékir te amokuráp yi mekamp yao kárakére tokwae tank námp am sámpea sitea maok, amo fwap énounkoup karia waráp nouroupomp yi mekamp tiri kánanke sámp-sinanapon.”

‘Kwatae yao te ki kwatae tank námp’rá sénámp kar

Matyu 7:16-20; 12:33-35

⁴³ Jisas warko wounáp kar ankwap arakrá sér, “Kwapwe kare yao te kwatae yao ki tank mo i konámpono. Tá taknám kwatae yao te kwapwe kare yao ki tank mo i konámpon.

⁴⁴ Arop am yao ki tank námp táman wuri nkea maok, aráte am yao fekamponorá ninik i konapon. Arop kwantaeki kánánkapea fár mwaria te, wiráp paok aopwe fekamp tukupá kánánkapea fár mo i konapon. Tá wain ki te yao pwae mekamp wiráp yao yowe fek tank mo i konámpono.

⁴⁵ Táte taknám kwapwe kare arop te maomp ninik mek kápae kare kwapwe kare ninik mwari

yak námpara, maomp táp meknámp kor kwapwe kare ninik fekamp karan saráp sér i konámpon. Aeno kwataenámp arop te maomp ninik mek kápae kare kwatae ninik mwari yak námpara, am fekamp kar kwataeran saráp sérar i konámpon. Apae ninik maomp ninik mek top koupouri yak námp te, am táman top korao érik sér i konámpono.”

☆

Nap ti konap wounáp kar

Matyu 7:24-27

⁴⁶ Jisas sérrá, “Yumo apaerá onan ‘Tokwae Kar! Tokwae Kar!’rá sénapao, yumo onomp karwaok mo rape? ☆

⁴⁷ Táte arop ankáránkamp ononampok koropea onomp kar wawia mántwaok námp te, maonámp táman yumo nkea ninikenkria yénkép nanampon.

⁴⁸ Am aropamp ninik te ninik kwapweráp arop ankwapao nap ti naerianámp niampon. Manénkir te apár me yokoroprá pikia mek karaok oumpwar sirarea oumpwar fi mek yumwi épéria fampea kárakáre pwate nánko, nap am fek yak. Aenánko, wakmwaek warákam námp fek ént ntenk tokwae koropria nap tuk-sinaerianánko, nap fwap tukur mo, kárakáre yak konámpon. Am te apaeritea námpanápe, am aropao nap kwapwe kare ti tenámpara námpon.

⁴⁹ Aeno arop onomp kar wawia mántwaok mo námp te, arop ankwap ninik kwapwe mo námpao, nap ti naerianámp niampon. Mao oumpwar fi mek te yumwi fémpér mo yakrá, kwar mwar fémpéri tenánko, wakmwaek warákam nánko

éntenk tokwae koropria am nap tuk-sinánko, nap panánkár nánko, kwatae akwap konámp niampono.”

7

Jisas ami keptenomp tére arop fwapi papámp kar

¹ Jisas kounteouráp aropan am kar farákápea pwarará maok, akwapea Kaperneam mek.

² Aenko maok, Rom fi mekamp kepten 100 soldia éréképá yak námp, mao náráp tére arop ankárankamp man táman warákár konámpao maok, mao touwe tokwae sámpea waeman sumpwi naenámp niamp pourou.

³ Aenángo maok, kepten Jisas yakámp kar wawia, mao Juda fi taokeyakáp konap arop Jisasnámpok tirá kérépria sérrá, “Yumo tukupea Jisasén sénapo, koropea náráp tére arop fwapi papano.”

⁴ Aeránko maok, wae tukupea Jisasnámpokria maok, man aropomp naenámp kar fek sérrá, “Am arop te kwapwe kare aropono. Amo fwap man yaewour nanap pwi námpono.

⁵ Mao te Juda fi nomwan warákárriaka yaewour i konámpono. Mao námoku yinomp lotu nap ti námpon.”

⁶ Tá wae Jisas am fárákapént akwap. Akwapea wonae fik keptenomp nap-topokánko maok, am kepteno náráp arop ankwap fárákap tirá kérépánko koropea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Mokop korop nanapanáp, wampweno. Aeria apae ono kwapwe kare aropao nanko, onomp nap mek korop nanapanápe.

⁷ Táte ono kuri kwapwe kare aropao amwan kuri koropá nke nanampanápe. Amo kar fek saráp sénapo, onomp tére arop wae touwe fwap naenámpon.

⁸ Am te apae riteanápe, ono kuri onan tére sáp konámp aropamp yae ankore mek yak konampono. Táte ono kuri onomp soldia onomp yae ankore mek yakáp napara, tá ono ankwapan ‘Amo akwapae’rá sénanko te, mao akwap námpon. Tá ono ankwapan ‘Amo koropae’rá sénanko te, mao korop námpon. Tá onomp tére aropan sérrá, ‘Amo ará téreae’rá nanko te, mao takrá tére konámpon.’”

⁹ Aerá sénánko Jisas am kar wawia mao am aropan ninik tokwaea sámp-arákarrá kápae kare koumteouráp arop maomp wakmwaek korop napan sérrá, “Ono yumwan sénampon: Ono Israel fi mek te mámake Kwarén mér kárákárenámp arop nke moi nampono.”

¹⁰ Táte am arop fárákap kepteno tirá kérépánko, koropap arop wae nap mek ti-arári tukupea nkeapo maok, keptenomp tére arop maomp touwe wae fwap. ✧

Jisas Nain mekamp sumpwinámp tár-ménki kéménkia papnámp kar

¹¹ Takia pwarará, warko wakmwaek Jisas taun Nain mek akwap. Aenángo mao éréképá yarak i konámp arop fárákap, táte kápae kare koumteouráp arop makia Jisasént tukup.

¹² Jisas akwapea taun ménki tokwae fek nánko maok, arop tár-ménki sumpwi námp sunkwiar

---

✧ 7:10: Jo 4:51

mek papea sámpá korop. Aenapo am sumpwinámp aropamp éntupwar te táráp ankwap sámp mono, am ankárankamp támao mwar, táte maomp poumaropao kuri wae sumpwi te. Tá am taun mekamp kourámp aropao kuri am yupunt korop.

¹³ Aenapo maok, Tokwae Karao am yupu nkea man aropomp tokwaeria am yupuan sérrá, “Amo émi kwapono.”

¹⁴ Aerá séria maok, Jisas námoku wonae fik akwapea arop ampnámp sunkwiar fek yae pap nánko, am arop sámpnap arop am fek fokouri yakáp. Aenapo Jisas sérrá, “Arop tár-ménki, ono amwan sénampono: Amo fárámpae.”

¹⁵ Aenánko maok, am arop sumpwi yak námp te wae fárámpea tankrá kar sénánko maok, Jisas am arop wae náráp éntupwarént pwar. ✧

¹⁶ Aenánko maok, kourámp arop ponankor apáp tirinkria Kwaromp e sakapria sérrá, “Profet tokwae kar ankárank wae nomp amore mek korop námpono.” Aeria maok, warko am fárákapao sérrá, “Kwaro náráp kourámp arop yaewour nanampria wae korop námpon.” ✧

¹⁷ Aeria maok, arop fárákap Judia mekamp némpouk mwaek, tá kápae kare némpouk mwaek paokoprá Jisas am térenámp kar farákáp napon.

Jono éréképa yarak i konámp arop yawor Jisasnámpok akwapep kar

Matyu 11:1-19

¹⁸ Aenapo maok, Jono éréképa yarak i konámp aropao am kar wawia Jonén sér. Aenapo,

Jon éréképá yáarak i konámp arop anánkaopwe wumwiria

¹⁹ Jisasnámpok tirá kérépria maok sérrá, “Arakrá turunk kipo: ‘Amo te am korop naenámpria yépeknámp arop támao ni, yino nánkár ankwap yépék mwanámp nie?’ ”

²⁰ Aeránko am arop yawor wae akwapea Jisasnámpokria man sérrá, “Yinan arop ént mek nér i konámp Jono tirá kérép nánko, amonapok korop nempono. Mao te arakrá séri námpon: ‘Amo te yino korop naenámpria yépeknámp arop támao ni, yino nánkár ankwap yépék mwanámp nie?’ ”

²¹ Am ke fek te Jisas kápae kare koumteouráp aropamp nkwakwe make touwe fwaprá kák, tá kápae kare kwatae-arop pouroukamp yérépera kérép, tá kápae kare yi néneráp aropamp yi fwaprá kákámpono.

²² Ae námp fek Jisas am arop yaworan nopok kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo akwapea Jonén kápae kare ankank yumo nkeria wawi nep táman farákáp kipo. Yi néneráp arop farákap warko fwap nke, tá pu kor kwataeráp arop warko ferámpea paokop. Lepranap aropamp pourou yipi warko yiki kwapwe napono. Táte woupwi kéri yaknámp arop warko fwap woupwi wa napon. Tá sumpwinap arop warko ferámp napono. Ankank moráp arop farákap Kwaromp Kwapwe Kare Kar wa napono. ✧

²³ Arop onan mér námpao, maomp mér kwatae akwap mo námp te, mao fwap warákarrá yak naenámpnon.”

✧ **7:22:** Ais 35:5-6; Mt 15:30-31; Mk 7:32-37; Lu 5:12-13; 7:12-16

24 Tá am arop yawor Jonén kar sámpá akwap nep wae akwap tenepo maok, Jisas kounteouráp aropan Jon yáraknámp kar farákápria sérrá, “Yumo wokwaek kwar saráp mek tukupap te, apae ankank nke mwaria tukupapon? Ae te yumo ouwiraon nárakapá nár-pwatenámp kaeak nke mwaria tukupap nie? Mono.

25 Yumo apae ankank tukupá nkeapon? Ae te arop ankárankamp waempyam kwapwe kare yirimpea yak námpan nke mwaria tukupap nie? Táte mono. Kápae kare arop waempyam kwapwe yiriria pourou yipi fek saráp ankank tinap arop kingomp nap mek tankáp i konapon.

26 Aeno yumo te mokoepo ankankan tukupá nkeapon? Yumo te profet ankárankan tukupá nkeap nie? Táte yeno. Ono yumwan sénampon: Mao te profetao maok, ponankor akwap profetén kámákár akwapnámp arop tokwaeno.

27 Am arop táman Kwaro náráp Buk fek ono tére namp máman méntér wounáprá sérrá,
 ‘Yumo wawenke!
 Ono arop sámp-kérép nanko,
 onomp kar sámpea manmékir amwan mekia akwaprá
 mao waráp mwae kup yororá akwap naenámpon.’

☆

28 Ono yumwan sénampon: Jon te apárokamp ponankor aropan kámákár akwap námpan maok, arop Kwaromp fi mek kánanke kare yak námp te Jonén kámákár akwap námpon.”

29 Tá kounteouráp arop ntia takis sámp konap aropao kuri am kar wawia sérrá, “Kareno!

☆ 7:27: Mal 3:1; Lu 3:2-6

Kwaromp ninik te yae-párákono.” Am takrá sénap arop fárákap te Jonomp yaek ént mek nériapao sénapon.

³⁰ Táte Farisi fákáre ntia lo mérnep arop fákáre te Kwaro kwapwe kare mwae kup yénkép námpan younkwe sínep te, Jonomp yaek ént mek nér moi napara napon. ✧

³¹ Tá Jisaso sérrá, “Mámá ke fekamp kounteouráp arop te mokope pourouráp aropono?

³² Am fárákap te némpouk tankáprá sokwaknap tárápu niampon. Tárápu kánanke-tárápao némpouk amore mek tankáprá sokwaknap tárápuan arakrá wumwi,

‘Yino sére porokwap nánko,
yumo apaerá tár sámp mo rape?

Tá yino yonkwae touwe mwanap tár sámp nánko
yumo apaerá ém mo rape?’

³³ Ae konapnámp taknámp arop ént mek nér i konámp Jon mao koroepa pan ntiaka wain ént fár mo nánko, yumo am táman warákár moria sérrá, ‘Kwatae-arop maomp pourouk woukoupeyak námp’rá sériapon.

³⁴ Aenap támao, oukoumwan kor Aropamp Táráp koroepa, pan ntiaka wain ént fánánko, yumo am táman kor warákár moria sérrá, ‘Nkenk! Mao te firráp wain ént kápae fári konámp aropono. Mao te takis sámp konap arop ntia kwatae ninikráp arop fárákapamp nouroupono.’ Aerá sér i konapon. ✧

³⁵ Aeno arop Kwaromp yonkwae kour sámp nap te, maomp paokop te nomwan yénképrá am yonkwae kour te kare karonó.” Jisas arakrá farákápámp.

Kwatae ninikráp yupu ankárankampao Jisasomp puk wel kwarákarámp kar

³⁶ Ankwap fek, arop Farisi ankwapao Jisasén ‘Námont koropea fir fárae’ ria wumwi nánko, Jisas akwapea am Farisimp nap mek fár mwaria tank.

³⁷ Aenánko maok, kokopor i konámp yupu ankárankamp am taun mek yak námpao ‘Jisas Farisimp nap mek koropá fáran’rá sérap kar wa. Aeria maok, am yupu yumwi kwapwe fek yoroinap botol sanda sámpea korop.

³⁸ Mao koropea Jisasomp younkwek puyar mwaek wonae fik fokopeyakra, émrá yak. Aenánko, Jisasomp puk émti pik. Aenánko, námoku náráp me pwae sámpea am fek torokorra aop mukur i konap niampria Jisasomp puk takria am sanda kwarákarámpo.

³⁹ Takánko maok, am Farisi Jisasén koropaerá wumwi rimp támao am táman nkea, arakrá ninik, “Táte mámara arop profet kareao námp kwamp te, mámara yupu maomp puk sanda kwarákar námp nkea, mao i konámp ankank wae méria, am yupu te kwatae ninikráp yupunoria mér naeria námpon.”

⁴⁰ Farisi takrá ninik nánko maok, Jisas maomp ninikan pwarokwaprá sérrá, “Saimon, ono amwan ankwap kar sénae.” Aeránko nopok Saimono sérrá, “Tisa, amo sénaenap kar sérae.”

⁴¹ Táte Jisaso wounáprá arakrá sér, “Arop yawor akwapea, arop ankwapan turunk nepo, ankwapan K100 sánk, ankwapan K10 sánk,

⁴² Maki tenánko, wakmwaek am arop yawor nopok sánk nenep pourou mo nánko te, am mani sánknámp aropao wampwenori pwar. Aenánko

te am arop yawor te wa mani sánknámp aropan warákár tokwae námpono?”

⁴³ Táte Saimono nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Ono ník namp te, mani tokwae sámp námpao, nopok sánk monámp aropao námpono.” Táte Jisas sérrá, “Waráp kar te yae-párák támaono.”

⁴⁴ Aeria maok, am yupu yaknámp mwaeek sámp-arákarrá, Saimonén yénképrá sérrá, “Amo máamá yupu mapek nkeae. Ono waráp nap mek korop namp te, amo waráp tére konap aropan sénapo, onomp pu yárár moi námpono. Aeno máamá yupu mao náráp émti ti fek onomp pu kor yárária, náráp me pwae fek féki torokor námpono. ✧

⁴⁵ Arop nap mek korop napo, aop mukur i konap te amo onan tak moi naponó. Aeno máamá yupu te ono oukoumwan nap mek korop namp feknámpia koropea oukoumwan onomp puk aop mukur i konapnámp tak námpono.

⁴⁶ Amo te onomp me korok wel kwarákár mo napo maok, máamá yupu te onomp puk sanda kwarokor námpono.

⁴⁷ Aenámpantá, ono amwan sér rae: Mao te kápae kare kwatae ninikianánko, ono maomp kwatae ninik tirá épéri nampara, mao onan warákár tokwae námpon. Aeno arop kwatae ninik ankwap yininkianánko, Kwaro maomp kwatae ninik tirá épérianámp te, maomp warákár te kánankeno.”

⁴⁸ Aerá séria pwarará, Jisaso am yupuan sérrá, “Ono waráp kwatae ninik wae tirá épéri pwar nampono.”

⁴⁹ Aerá séránko maok, táte am énéni tankáprá fépérnap aropao námoku kok arakrá sérar, “Máamá

✧ 7:44: Stt 18:4

arop máte wa námp kwamp, nkwakwe make téreteria kwatae ninikan kor tirá épér námpono?”

⁵⁰ Táte Jisaso am yupuran sérrá, “Waráp onan mérnáp támao amwan fwapi pap námpono. Amo am mér napara, akwapea yonkwae porokwe fek yakampo.” ☆

8

Koumteou ankwap fárákap Jisasomp wakmwaek paokopiap kar

¹ Tá wakmwaek ankwap fek Jisas némp-némp yárakrá, Kwaromp firáp yakáp mwanap Kwapwe Kare Kar koumteouráp aropan farákáprá yarak nánko, mao éréképá yarak i konámp éntér-sámpramp arop énéngi paokop.

² Tá koumteou ankwap fárákap wokwaek kwatae-arop pouroukamp yéreprá kérépria maomp touwe fwaprá kákámp, am fárákapao kuri Jisasént énéngi tukup. Ankwap te, taun Makdala mekamp Maria wokwaek Jisaso fákánek kwatae-arop maomp pouroukamp tirá épérimp,

³ Tá King Herotomp nap taokeyak konámp arop Kusamp yupu Joana, tá Susana, tá kápae kare ankwap koumteou kor méntér tukup. Tá am koumteou fárákap te Jisas ntia mao éréképea yarak i konámp arop fárákapan námokuráp ankank fek yaewour mwaria mént paokopiapon. ☆

Arop yopwar mek ankankou yoronámp wounáp kar

Matyu 13:1-9; Mak 4:1-9

4 Ankwap ke fek ponankor taun mekmwaekamp kápae kare arop koropea Jisasomp wonae fik koupoukour napo, mao am fárákapan wounáp kar arakrá farákáp:

5 “Arop ankwap akwapea yopwar mek ankankou yoro. Mao ankankou yírírrá yak nánko maok, ankankou ankwapmwaek te mwae kupuk piká tankáp nánko, aropao pumpurékamprá tukup napo, antao koropá fánámpono.

6 Tá ankankou ankwap yumwi kor námp fek piká tankáprá térér námpao maok, ént féki mo nánko, am ankankou ponankor yárákáre námpon.

7 Tá ankankou ankwap wiráp paok wi ou mek pikia tankápria térér námpao maok, wiráp paok méntériia am támao oupoupourámpon.

8 Táte ankankou ankwapmwaek kwar kwapwe mek piká tankáp námp te fwap péreaka pokea yánk kápae kare tankria, 100-100rá tankáp i konámpon.”

Jisas aerá séri pwarará maok, am fárákapan sérrá, “Arop woupwiráp te ankár am kar wa kuno.”

*Jisaso wounáp kar sér i konámp ninik
Matyu 13:10-18; Mak 4:10-20*

9 Takrá séria pwar nánko, mao éréképá yarak i konámp arop fárákapao wounáp fi kor mér mwaria Jisasén turunk.

10 Aenapo, nopok Jisaso sérrá, “Am Kwaromp firáp yakáp mwanap kar mek wouroumpyak námp te Kwaro námoku yumwan wae yénkép námpono. Aeno arop ankwap fárákapao maok wounáp karan saráp wa napono. Aenapara, mao te yiran nke napao maok, am ankank te wuri nke

mo mwanapon. Tá arop fárákap kar wa napao maok, fi kor mér mo mwarea napon.” ✧

*Ankankou yirir nap wounáp kar fi kor
Matyu 13:18-23*

¹¹ Jisaso warko arakrá sér: “Am wounáp kar fi kor te ará: Am ankankou te Kwaromp karonó. ✧

¹² ‘Ankankou ankwapmwaek mwae kupuk piká tankáp námp’rá sénámp te, arop kar wa napan maok, wakmwaek Satan te, am arop fárákap Kwarén mér napo, mao am arop fárákap éréképantánoria koropea arop ninik mekamp kar pouroukouprá épér i konámpon.

¹³ ‘Ankankou ankwapmwaek yumwi kor fek piká tankáp námp’rá sénámp te, táte arop kar wawia sámpea warákár napao maok, arák kwar mek pik mono. Kánanke kwarok ke fek saráp Kwarén méria, nkwakwe make ankank korop nánko, ti-arári tukup napon.

¹⁴ Táte ‘Ankankou ankwapmwaek wiráp paok ou mek piká tankáp námp’rá sénámp te, arop kar wawia tukup napao maok, ninik tokwaerá apárokamp maniráp ankank sámprá apárokamp ankankan warákárnap ninikao tokwae karia oupoupouránko, yao ki tank námp niamp pourou mo mwanapon. ✧

¹⁵ Aeno ‘Am ankankou kwar kwapwe mek pikia tankáp námp’rá sénámp te, arop kar wawia, niki-samp napon. Am fárákapamp ninik yae-párak kareria kwapwe kare nánko, kárakáre yakáp napo,

maomp ninik mek te yopwar mekamp firaó kare yak námp niampi yak naenámpón.” ✧

*Lam pounkouroupea pap konap wounáp kar
Mak 4:21-25*

¹⁶ Jisaso warko ankwap wounáp kar arakrá sér, “Arop lam pounkouroupea nap te tap woukwapá pap, tá kákánar ankore mek pap mo i konapono. Ankár narek kákánar fek páte napo, am nap mek youmpnap arop fárakapao am wae nke mwanapono.

¹⁷ Am wae yokor nánko te, kápae kare ankank mek wouri yakáp námp te nánkár wakmwaek érik korop naenámpón. Tá kápae kare ankank aropao mek oupoupouria kák tenap te, nánkár wakmwaek am ankank érik farákár nánko, arop fárakapao wae nkea mér mwanapón.

¹⁸ Yumo Kwaromp kar wa nap te fwapia mér karrá wa kip. Arop Kwaromp kar kárakáre fek níki-samp nánko te, Kwaro man ankwap ninik kwapwe méntér tapokwap naenámpón. Aeno tá arop kar wawia níki-samp nampan mpwe námpao mo námp te, Kwaro am ninik kánankeran maomp yaekamp pwarokwap naerámpon.” ✧

*Jisasomp éntupwar ntiaka nánaeounáp koropap
kar*

Matyu 12:46-50; Mak 3:31-35

¹⁹ Jisaso takrá kar farákápámp ke fek maomp éntupwar ntia nánaeounáp man nke mwaria korop napao maok, kápae kare koumteouráp arop Jisasomp wonae fik koupoukarea yakáp napo, mao Jisasomp wonae fik tukup mwanap pourou mo.

²⁰ Aenapo maok, arop ankwap fárákapao Jisasén sérrá, “Waráp éntupwar ntia nánaeounáp amwan nke mwaria koropea ek yakáp nape.”

²¹ Táte Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Koumteouráp arop fárákap Kwaromp kar wawia ampaok nap támao maok, onomp éntupwar ntia onomp nánaeounápono.” ☆

*Jisas ouwi tokwae taok-pwararimp kar
Matyu 8:23-27; Mak 4:35-41*

²² Ankwap ke fek, Jisaso náráp éréképá yarak i konámp arop fárákapént bot mek kounkouria sérrá, “Nomo ént aokore tokwae tápampea nkwanwae fik tukup mwaro.” Aeria maok, wae ént pirékarrá tukup napo,

²³ bot wae ént kuk akwap nánko, Jisas te ampi yak. Aenánko maok, am ént aokore mek ouwi tokwae koropria ént surukup tokwaeria, bot mek ént koupour nánko, am arop fárákap ént mek pik mwanap niamp pourouráp.

²⁴ Aenánko maok, am fárákapao tukupea Jisasén kéménkia sérrá, “Arop Tokwae, Arop Tokwae! Nomo oukoumwan ént mek pik mwanámp niampáne!” Aeapo Jisaso fárámpea fokopeyakra am ouwiran taokoránko, ouwi ntia ént tokwae anakop námp wae pwarareaka, ént ounk wae pwar.

²⁵ Aenánko maok, Jisas námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapapan turunkrá, “Yiráp onan mér nap te maok yak námpono?” Aeránko, am fárákap te apápria ninik tokwaeria maok, námoku támao sérarrá, “Mámá arop máte waweane? Mao ouwi

---

☆ **8:21:** Lu 11:27-28; Jo 1:11-13

ntia éntan sénánko, ankár mao sénámpaok námp ta!”

☆

Jisaso arop ankwapamp pouroukamp kwatae-aropan yéréperá kérépámp kar

Matyu 8:28-34; Mak 5:1-20

²⁶ Am fárákap apár Galili pwarará warko bot mek ént pirékarrá tukupea nkwamwae fik apár Gerasa mek korop.

²⁷⁻²⁹ Jisas bot pwarará apárok kirékaprá pok nánko, am némpoukamp arop ankwap ankárank maonámpok korop. Kápae kare por kwatae-arop fákárrao maomp pourouk woukouri yakáprá man fákapá fákeyakáp napo, arop kápae kare por man poukeyakáprá sen fek yarokwap ko paprá yae-souwe fákapá paprá. Mak napo kuri, am te ankár fápákárápi ko sirarrá akwap konámp. Ankár wokwaek karia koropea oukoumwan námp te, waempyam kámp mono. Pourou mwar yakrá, nap mek amp mono. Ankár am kwatae-arop támao man sámpea arop yak mo apár mek yérépe napo, arop kák konap apár me kwar yu fi mwaek yárák i konámpon.

Mao Jisasén nkeria fépéna waeria, Jisasomp puk wonae fik kwaráp torokompria tékén wumwia waeria sérrá, “Jisas, narekamp Kwar Tokwae Karamp Táráp e! Amo onan apae nanape? Ono amwan kárákáre fek sér rae: Amo onan touwe kwatae sámp kwaponno.” Am te apaeria námpanápe, Jisaso am kwatae-aropan ‘Érik mankae!’rá yopor.

☆

³⁰ Jisaso man turunkrá, “Waráp e te apaeno?” Tá mao sérrá, “Onomp e te ‘Ami’ no.” Am e sénámp fi te kápae kare kwatae-arop fárákap maomp pourou mek woukouri yakáp napara, takrá sénámpon.

³¹ Aeria maok, am kwatae-arop fákáreráo náráp pourouantá yonkwae touwe tokwaeria Jisasén tékén sérrá, “Amo yinan nánkárap touwe sámmp mwanámp me tokwae éri mek yéréperá kérép kwapon.”

³² Aerá sérapo, kou kápae kare wonae fik faonkwe yipiri fek fépérrá yakáp. Aenapo maok, am kwatae-arop fárákapao Jisasén aropomp naenámp kar fek tékén sérrá, “Yinan te kouramp pourou mek tirá kérépae!” Aerapo maok, Jisas wae, ampaok tukupenkria pwar.

³³ Aenko maok, am kwatae-arop fárákap am arop pwarará tukupea kouamp pourou mek woukourapo, am kou kápae kare te épépérépia píríkimpria fákáre tokwae mek ént aokore mek píkrinkria ént fépérrá nékér popwarámpria surumpwi yakáp.

³⁴ Tá kou wun i konap arop fárákap am táman nkea píríkimpá tukupea, taun mekamp koumteouráp aropan am karan farákáprá sériaka, am mwaek kíríkiri kouráp sipsipráp wunnap arop fárákapan am kar farákáprá sérar.

³⁵ Koumteouráp arop am kar wawia tukupea ankank nke mwaria Jisasnámppok tukup. Mao tukupea nke napo maok, am kwatae-arop noumpoukoupá yaknámpp aropan nke napo, kwatae-arop fákáre wae man pwar-tukup tenapo, mao ninik fwapnae sámpea waempyam yirimpea

Jisasomp pu páte yak námp fek wonae fik tank. Aenánko, am kourmteouráp arop am táman nkea apáp tirink.

³⁶ Jisaso am kwatae-arop yaknámpráp aropan fwapi pap námp nkenap arop fákáre am koropnap arop fárákapan farákáprá sér.

³⁷ Apár Gerasa mekmwaekamp arop ponankor Jisasomp kárákáre tokwae nkea apáp tirinkria, Jisasén sérrá, “Amo wae yinan pwarará akwapae!” Aerapo maok, Jisas wae éréképá yarak i konámp arop fárákapént bot mek korokwapea wae arári tukup mwaria.

³⁸⁻³⁹ Aenapan maok, am arop kwatae-arop fárákap wae woropá tukup tenap mao Jisasén kárákáre fek sérrá, “Ono te ankár amont akwap nae kar nampono.” Aeránko maok, tá nopok Jisas man sérrá, ‘Mono. Amoku waráp némpouk arákarrá akwapea Kwaro amwan yaewourinámp kar waráp némpoukcamp aropan farákápaerá séria sámp-kérépámpon. Aenko maok, am arop akwapea am némpoukcamp ponankor kourmteouráp aropan Jisas námwani námp farákáprá sérimpon.

Jairusomp yupu-táráp ntia touwenámp yupuamp kar

Matyu 9:18-26; Mak 5:21-43

⁴⁰ Mamwaek fikamp kápae kare kourmteouráp arop Jisasén yépekrá yakáp napo, Jisas wae mao éréképá yaraknám aropént bot mekia arári korop napo, am kourmteouráp arop mao korop napan warákáránkrá yakáp.

⁴¹ Aenapo maok, tá arop ankwap maomp e te Jairus, mao te lotu nap taokeyak konámp arop,

mao koropea Jisasomp wonae fik pu pumpuri yak námp fek kwaráp torokompria woukoupria, námwan aropompae karria arakrá sér, “Amo onomp nap mek koropae.”

⁴² Am taknámp fi te ará: Mao te táráp ankwap sámp mono, am yupu-táráp ankárankamp támao mwar, maomp yopwar te éntér-sámpramp yopwar niamp arakenámpao, mao wae sumpwi naeria wae nángo námpono.

Táte Jisas wae ampok akwap naeria akwap nángo, arop ou kápae kare man ikarea tukup.

⁴³ Tá am ou mek yupu ankárankamp yak námp, mao te e furuk pik námp ankár taki yakrá akwapea éntér-sámpramp yopwar. Ae námp kwamp maok, námwan fwapi pap mwanapan mpwerá kápae kare mani sinámpan maok, dokta fárakap man fwapi pap mwanap pourou mono.

⁴⁴ Am taknámp yupu koropea Jisasomp wonae fik younkwe mwaeknámp Jisasomp waempyam fu fek yae pap nángo, maomp e furuk piknámp am wae koupour kar pwar.

⁴⁵ Tak nángo, Jisas turunkrá, ‘Onomp pourouk yae pap námp te wawean?’rángo, arop ponankor sérarrá, “Ono te mono.” Táte Pita sérrá, “Arop Tokwae, arop ou tokwae kar amwan ikarea kimpá yakáprá waráp pourouk touroupoukour naponó.”

⁴⁶ Táte Jisas sérrá, “Arop ankwap onomp pourouk yae pap námpono. Ono wae mér, onomp kárakáre ankwapmwaek maonámpok akwap námpon.” ☆

⁴⁷ Aeránko am yupu wae méria, ami námp te mek wouroump naenámp pourou mo námpantá

☆ 8:46: Lu 6:19

maok, mao kour me woukoupria koropea Jisasomp wonae fik apárok kwaráp torokomprá kounteouráp aropao nke nap fek Jisasomp pourouk yae papnámp fi kare séria, tá 'Onomp touwe te oukoumwan waeman koupour pwar námpon'rá sénámpon.

⁴⁸ Aeránko, Jisas am yupuan sérrá, "Táráp e! Amo onan mér nap támao amwan fwapi pap námpono. Amo akwapea yonkwae kakére fek yakampo."

⁴⁹ Jisas oukoumwan am kar sérrá yak nángo, arop ankwap Jairusomp nap meknámp koropea man sérrá, "Waráp táráp te wae sumpwi tankáne. Tisan youpoukwap tére tokwae sánk kwaponno, wampweno."

⁵⁰ Aerámpan maok, Jisas am kar wawia Jairusén sérrá, "Amo apápi kwaponno. Amo ankár Kwarén mérampo. Waráp táráp te warko fwap naenámpono."

⁵¹ Tá Jisas wae akwapea Jairusomp nap mekia maok, kounteouráp arop fárákapan 'Táráp sumpwi tanknámp nap aokore mek yink kwaponno' ria taokor. Aea maok, Jisas námoku mwar Pita, Jon, Jems, am tárápamp éntupwar naropwar, makia man mwar éréképea am nap aokore mek yink mwarea.

⁵² Aenapo maok, kápae kare arop am tárápantá yonkwae touwerá éménkrá yakáp napo, Jisaso am fárákapan sérrá, "Yumo éménki kwaponno. Mao te sumpwi mono, párák amp námpono."

⁵³ Aeránko, arop fárákapao am kar wawia amomoránk. Am tak nap te, wae sumpwi tenámponoria.

⁵⁴ Aenapo maok, Jisas wae youmpea am yuputárápamp yaek sámpea kéménkrá arakrá sér, "Táráp

e! Amo fárámpae!”

⁵⁵ Aeránko, am tárápamp waemp arákarrá koropá noumpoukoup nánko, am táráp koupour kar fárámp. Aenánko, Jisaso éntupwar naropwarén sérrá, “Man fir sánkenke.”

⁵⁶ Tá am tárápamp éntupwar naropwar te am nkea kour me woukoup tokwae nepo maok, Jisas am anánkwapan kar kárákáre fek sérrá, “Mámáninamp ankank mámáte arop ankwapan séri kepono.” ☆

9

Jisaso mao éréképá yáraknámp éntér-sámpramp aropan aposel tére nénkámp kar

¹ Ankwap ke fek Jisas náráp éréképá yarak i konámp éntér-sámpramp arop fárákapan wumwia koupoukarea fákeyakrá man tére mwanap arop yororoia kák. Aeria maok, kwatae-arop yéréperá kérépria touwenap arop fwapokwaprá kák mwanap kárákáre nénk.

² Aeria Jisas am fárákapan, ‘Kwaro náráp firáp taokeyaknámp kar tukupá farákápria, touwenap arop fwapokwaprá kákrá,

³ Makenk’ ria tirá kérép naeria sérrá, “Yumo paokopria ankank mént ti-paokop i konap te taki kwaponu. Am ankank te ará: Mear yaopwae, yam, fir, mani, siot ankwap. Aráte ti-tukup kwaponu.

⁴ Yumo tukupea ankwap taun mek napo, arop ankwapao yumwan nkea warákárria náráp nap mek érékép nánko te, yumo ankár maomp nap mek

---

☆ 8:56: Mt 8:4

saráp yakáprá tukupea am taun pwarará tukup-
nap ke fek kipo.

⁵ Aeno táte yumo ankwap taun mek tukup napo,
arop ankwapao yumwan warákárria náráp nap
mek érékép mo napo te, yumo ankár am taun
pwarará yiráp su fekamp woup poporokompia
pwar napo maok, am támao yénképrá, yumoku
nap támaono.”

⁶ Jisaso aerá farákápá pwaránko maok, am
fárákap wae tukupea kápaé kare némpouk mwaek
Kwaromp kar farákáprá am némpouk mwaekamp
touwenap arop fárákap fwapokwaprá kákapon.

King Herot Jisas te wanonorá mér naenámp kar

⁷ Apár Galili taokeyak konámp King Heroto Jisas
kápaé kare ankank térenámp kar wawia ninik tok-
wae. Am te apae riteanápe, ankwap fárákapao
sérrá, “Arop ént mek nérrá kák konámp Jono apár
me meknámp warko fárámpea námpon.”

⁸ Tá ankwap fárákapao sérrá, “Profet Elaija
warko korop námpon.” Tá ankwap fárákapao sérrá,
“Wokwaek kar profet ankwapao sumpwianámp
támao warko fárámpea námpon.” ✧

⁹ Aerapo maok, King Herot támao sérrá, “Jon
te ono wokwaek sénanko, yápare kor fár-sirari
napono. Aeno ono oukoumwan wa nanko,
nkwakwe make tére námprá sénap arop te
wanono?” Aeria maok, mao Jisasén nke naeria
námpon. ✧

Jisaso 5,000 aropan fîr wunimp kar
Matyu 16:13-28; Mak 8:27-38; Jon 12:23-26

10 Jisas tirá kérép nánko térerá tukupnap arop fárákap am wae Jisasnápok arári koropea am térenap kar man farákáprá sér. Aenapo maok, Jisaso ankwap arop fárákap am fek pwarará éréképá yárák i konámp arop mwar éréképea taun Betsaida mwaek kirikiri ampok tukupea anepéranáponoria éréképá akwap.

11 Aenánko maok, tá koumteouráp arop fárákap mao tukup nap te wae méria, maomp weaok mwaek tukup. Aenapo maok, Jisaso am fárákapan nkea koropenkria warákárria maok, mao am fárákapan Kwaro maomp firáp taokeyak konámp kar farákáprá, touwenap arop fárákap fwapok-waprá kák.

12 Takrá akwapea kumur mwaek nánko maok, éréképea yárák i konámp arop éntér-sámpramp támao koropea Jisasén sérrá, “Mámá arop fárákap má tirá kérép napo, tukupea arop yakápnep némpouk mwaek fir oupourounkrá fépéria pampanápono. Nomo mapek yakáp námp te arop yakáp monap apárono.”

13 Aerapo maok, Jisas am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumoku támao am fárákapan fir nénkenke.” Tá am fárákapao sérrá, “Yino te fir kápae kare tank mono. Pan éntik ntia éntékam anánkaopwe, ará mwar tankáp námpon. Ae te waráp ninik te yino tukupea mani fek fir ti-koropeanánko má kápae kare arop ponankor fár mwanap nie?”

14 (Mámá arop ou te 5,000 niamp arakeno.)

Jisas am fárákapan sérrá, “Mámá aropan sénapo, ntik fére-sámpramprá koupoukarrá

tankápanápono.”

¹⁵ Aeránko maok, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapao am arop ouan takrá koupoukarrá pwar napo, tankáp.

¹⁶ Aenapo Jisaso pan éntik ntia éntékam anánkaopwe sámpea yáamar mek tokoreyakrá Kwarén ‘Aesio’rá sér. Aea pwarará, am pan fékér, éntékam tokop, makia mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapamp yaek nénk nánko, mao am kourmteouráp aropan nénk.

¹⁷ Aenapo, am kourmteouráp arop ponankor firan fépéria wae pwi. Aenapo maok, ankwapmwaek oukourmwan tankáp nánko, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapao warko popokrá tia éntér-sámpramp basket mek kéria top popwarámpi kák.

Pita Jisasén ‘Amo te Kraís támaono’rá sérimp kar

¹⁸ Ankwap ke fek Jisas námoku mwar Kwarén kar toropwap nánko, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapao maonámpok korop. Aenapo, Jisaso am fárákapan turunkrá, “Kourmteouráp arop fárákap onan te ‘Wanono’rá sénapono?”

¹⁹ Aeránko mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapao nopok man sérrá, “Ankwap fárákapao sérrá, ‘Amo te arop ént mek nér i konámp Jon nono.’ Tá ankwap fárákap sérrá, ‘Amo te wokwaek yakámp profet Elaijanono.’ Tá ankwap fárákapao sérrá, ‘Amo wokwaek yakea sumpwíap profeto fárámpea korop napon.’ ” ✧

²⁰ Táte warko am fárákapan turunkrá, “Yumo kareao te onan te ‘Wano’rá sénapono?” Pita maomp

kar pwarokwaprá sérrá, “Amo te Kwaro sámp-kérépnámp Kraisono.” ☆

Jisaso ‘Námo sumpwia fárámp nanamp’rá sénámp kar

²¹ Pita takrá séránko maok, Jisas am fárákan ‘Am kar ankwap aropan takrá séri kwapono’rá kar kárakáre fek taokarrá pwar.

²² Tá mao sérrá, “Aropamp Táráp te ankár kápae kare touwe tokwae sámp nánko, arop taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop fárákap, makia man younkwe sinapo, arop fárákapao man faropea pap napo, sumpwia yinink yae yakeaka warko fárámp naenámpo.”

²³ Aerá séria pwarará, mao éréképá yarak i konámp arop fárákan ponankor sérrá, “Táte arop ankwap onont korop naeria námp kwamp te, náráp pourou te ankár wampwe pwarará, ono nampnámp mao kuri ankár kumur méntép ‘Touwe tokwae sámprá, fwap sumpwi nanamp’rá ninik námpao maok, fwap onan éntér pap naenámpo. ☆

²⁴ Aeno táte arop ankwap námokuráp ninikaok saráp yakria Kwaromp ninik wampweri pwar námp te, mao te yiki yaká yak sámp mono. Aeno arop ankwap ononampaok námpam am fek man sámp-wouroump nap te, mao te yae-párak yiki yak naenámpo.

²⁵ Tá arop ankwap apárokamp ankankan saráp tére kárakárerá yáranánko, maomp waemp yaomwi mek pik nánko, am kápae kare

ankankao te mokopia maomp waempén yaewour naenámpo?

²⁶ Táte arop ankwapao onomp e ntia onomp karan arop wa nap fek sénaenámp pwarápaeanámp te, nánkár wakmwaek Aropamp Táráp king yakea námokuráp wae tokwaerént Naropwaromp yiki kor ensel fárákapamp wae tárapokwampia éknámp ke fek nopok am aropamp eran kor érik sér mo naenámpo. ✧

²⁷ Ono yumwan kare kar sénampono: Arop ankwap fárákap máyakáp nap oukoumwan sumpwi mo, yiki yakápria, Kwaromp firáp taokeyak konámp nke mwanapono.”

*Jisasomp pourouk wae tokwae nkeap kar
Matyu 17:1-13; Mak 9:2-13*

²⁸ Jisas am kar farákáprá séri pwatea, yukupuk yae niamp arake akwap tenánko, wakmwaek Jisaso Pita warámp, Jon warámp, Jems warámp, makia Kwarén kar toropwap naeria faonkwek pok.

²⁹ Mao kar toropwaprá yak nánko maok, ankár am ke fek táman, maomp yimetáp te mwar pourouráp akwap nánko, maomp waempyamao kuri mékér wae niampria wae tákapa wae.

³⁰ Aenángo arop yawor wokwaek yakep Moses ntia Elaija * kwaporok koupour kar méntér fokopeyakrá kar sér.

³¹ Am arop yawor te Kwaromp wae tokwaerént fougouri yakrá Kwaro Jisas Jerusalem mek

---

✧ **9:26:** Lu 12:9 * **9:30:** ‘Moses ntia Elaija’: Matyu 17:3 fekamp kar fi fek nkeae.

sumpwi naenámpria nánapi pwatari námp, am kar táman Jisasént sérarrá yakáp.✠

³² Pita mao ouwipi nánko, pamp mwaria napan maok, Jisasomp wae ntiaka am arop anánkaopwe fougouri yak nep táman nkeria maok, warko ouwipi mámaránk.

³³ Am arop yawor Jisasén wae pwarará akwap neria nepo, Pita Jisasén sérrá, “Arop Tokwae, nomo mapek yakáp mwanámp te kwapwe kareno. Yino fwap sákae yinínkaopwe, ankwap waráp por, ankwap Mosesomp, ankwap Elaijamp, makia ti mwanámpon.” Pita am takrá sénámp te, am fi méri moria, kwaporok sénámpon.

³⁴ Pita takrá sérrá yak nánko, kouwé tokwae ékia oupouroup nánko, am arop yinínkaopwe apáp tirink.

³⁵ Aenapo maok, am kouwé meknámp arop karao arakrá sér, “Támáte onomp Tárápono. Ono wae mao tére naenámpria nánapi pwate nampono. Yumo ankár maomp kar wa kipo.” ✠ ✠

³⁶ Am kar takrá séri pwaránko, nke napo maok, Jisas námoku mwar yak. Takia am faonkwek pwarará, warko pikianap ke fek te, arop yinínkaopwe am nkenap ankank arop ankwapan sér mono. Mek wouroump taeriapono.

Jisas kwatae-arop woukoupeyaknámp táráp fwapi papnámp kar

³⁷ Pampia ankwap kumuruk am faonkwek pwarará pik napo, ankwap arop ou kápae kare koropá Jisasén mwaeao kikip.

✠ 9:31: Lu 13:33 ✠ 9:35: 2 Pi 1:17-18 ✠ 9:35: Mt 12:17-18; Lu 3:22

38 Aenapo, am mekamp arop ankárankampao námwan aropomp naenámp kar fek wumwiria sérrá, “Arop Tokwae, ono amwan kare kar sénampono, amo koropea onomp táráp nkeae. Ono te má táráp ankárank támao mwarono.

39 Aenampan, kwatae-aropao ankár kar koropá noumpoukoup nánko, táráp apánka wae nánko, man sámpá fopwaoka waeria maomp pourou mek sámpá yampourouria koupour worokor pik mo, kápaie kare por taki yak nánko, am tárápamp táp meknámp atop wupwi korop konámpon.

40 Ae konámpantá ono amo éréképá yáarak i konap arop fárákan, onomp tárápamp pouroukamp kwatae-arop wor-pwarenk kar nanko, mao tak mwanap pourou mono.”

41 Aeránko maok, nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo máamá ke fekamp kourteouráp arop yumo te mér mo karria, kwatae ninik fek yakáp napon! Aenapantá ono yumwan sér rae: Ono apaekampor yiráp kápaie sámpá yumwan yaewour saráp yak nanampon?” Aerá séri pwarará maok, naropwarén sérrá, “Waráp táráp mampok warámp-sankoropae.”

42 Aeránko, am táráp oukoumwan mwaeaoek mank nánko, am kwatae-arop támao am táráp apárok sámpea sínánko, pu yae yurá arokwapa wae. Aenánko maok, Jisaso am kwatae-arop táman yoporia pwarará, am táráp fwapi papea sámpá naropwarén sánk.

43 Aenko maok, kápaie kare kourteouráp arop am Kwaromp kárakáre tokwae nkea kokorokoránka waeapon.

*Jisaso sumpwi naemp ankwap por sénámp kar
Matyu 17:22-23; Mak 9:14-29*

Aeria maok, am koumteouráp arop fárákap te Jisas tére námp táman ninik tokwae napo, Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapan sérrá,

⁴⁴ “Yumo ankár fwapia woupwi pátea máamá kar wawenke! Nánkár wakmwaek tae morok, arop fárákapao Aropamp Tárápan kárákáre sámpá yakápnap aropamp yaek sánk mwanapon.” ✧

⁴⁵ Aeránko maok, mao éréképá yáraknám arop fárákap te mao sénámp kar fi te mér mo. Am sénámp kar fi te mek wouroumpeyak námpara, mér mwanap pourou moriaka, am kar fi turunk mwanapan kor wampweri pwararapon.

*‘Wa arop tokwae yak kun’rá turunknap kar
Matyu 18:1-5; Mak 9:33-41; Jon 13:20*

⁴⁶ Táte Jisaso éréképá yárák i konámp arop fárákap námoku támao, ‘Nomo ou mek mamek te wa mokop arop tokwae kar yoroia nareki yak kun’rá téréménkiapon. ✧

⁴⁷ Aeapo maok, Jisaso am fárákapamp ninik mek yaknám ninikan wae méria maok, mao táráp kánanke warámpea náráp wonae fik páte yakrá,

⁴⁸ am fárákapan sérrá, “Arop onan ninikria mámake tárápan warákárria warámp námp te, onan kuri warákárria warámp námpon. Tá arop onan warákárria warámp námp te, onan sámp-kérép nánko ék namp Kwarén kor warákárria warámp námpon. Arop ankwapao mao námoku te wampweri pwarará yumwan ponankor yaewour námp te,

✧ 9:44: Lu 9:22 ✧ 9:46: Lu 14:11; 22:24-27

am arop támao maok Kwaro nke námp fek nareki yak námpon.”

‘Arop yumwan yopor mo nap te, yiráp nouroupon’rá sénámp kar

Mak 9:38-40

⁴⁹ Jisas takrá séri pwaránko, Jono man sérrá, “Arop Tokwae, yino nke nánko, arop ankwap waráp e fek arop pouroukamp kwatae-arop fákáreran yéréperá kérép námpao maok, mao te nomont waráp wakmwaek yáarak mo námpantá, yino man taokoranámpon.”

⁵⁰ Aeránko maok, nopok Jisaso man sérrá, “Yumo man taokor kwaponó. Arop yumwan yopor mo námp te yumonap mwaek yaknámp arop támaono.”

Samaria fákáre Jisasén monorap kar

⁵¹ Kwaro Jisasén warámpea yámar mek pok naenámp yae wae fae nánko, Jisas wae ninik sámpea Jerusalem mek akwap naeria ninik kárákárea wae námpono. ☆

⁵² Aeria maok, apár Galili pwarará arop ankwap manmékir ankank nánap mwanapria tirá kérép nánko, am fárákap tukupea Samaria mekamp némp ankwap mek.

⁵³ Aenapan maok, am némpoukamp arop fárákapao Jisas mao Jerusalem mek tukup mwaria napanatá, am fárákap te, náráp nap mek korop te monoria wae.

⁵⁴ Tak napo maok, Jisas éréképá yáarak i konámp arop yawor Jems ntia Jon am wawia Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Yino Kwarén sénánko, yámar mekamp yaomwi tokwae sámp-kérép nánko ékia

---

☆ **9:51:** Lu 17:11

mámá arop ponankor wurukumpi pwar naenámp te mokopono?”

⁵⁵ Aerepo maok, tá Jisaso sámp-arákarrá am arop yaworan yopor.

⁵⁶ Aeria maok, Jisas maomp am fákáre éréképá tukupea ankwap némpouk pampiapon.

*Jisasonámpaok mwanap niníkan sénámp kar
Matyu 8:18-22*

⁵⁷ Jisas náráp arop fárákap éréképea tukupá mwaeao napo maok, arop ankwapao man sérrá, “Amo apae némpouk akwap nap te, ono fwap amont akwap nanampon.”

⁵⁸ Aeránko maok, táte Jisaso man sérrá, “Mwaep te me mek pamp i konapono. Tá ant te taok mek pamp i konapono. Aeno Aropamp Táráp te mao akwapea yépe kour norokarea amp naenámp nap te yak mono.”

⁵⁹ Aeria maok, arop ankwapan sérrá, “Amo te ononampaok koropae.” Aeránko, tá am aropao sérrá, “Ae te onomp naropwarén yépékia sumpwi nánko pátea korop nae.” ✧

⁶⁰ Tá Jisaso man sérrá, “Wampweno. Arop sumpwi te námoku surumpwi mwanap aropao yokoroepa papanápono. Aeno amo te akwapea Kwaro maomp firáp taokeyak konámp farákápa.”

⁶¹ Arop ankwapao Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te amonapok korop naenampan, ono akwapea onomp nouroup arop fárákap yae koukoup-wiyakea pwatea korop nanamp te mokopono?”

⁶² Tá Jisaso nopok man sérrá, “Arop Kwaromp tére naerianámpao, pwatarinámp ankank fek

---

✧ 9:59: Lu 14:26,33

warko ninik namp te, mao te Kwaromp tére naenámp pourou mono.” ☆

10

Jisaso 72 arop fárákanpan térenkria tirá kérépámp kar

¹ Wakmwaek Tokwae Karao 72 arop ankwap fárákap téreanáponoria, wakmwaek námoku yárákrá akwap nanamprianámp némpouk mwaek anánánkrá manénkir tukupenkria tirá kérép. ☆

² Aeria mao arop Kwaronámpok korop mwana-pan ninikria am fárákanpan wounáprá sérrá, “Yopwar mekamp fir kápae kare wae noumouri yak námpan maok, am fir tére mwanap arop te kápae kare mo napon. Aenapara, yumo ankár yopwar Naropwarén sénapo, mao fwap am fir tére mwanap arop tirá kérép nánko, tukupea náráp fir tirá koupoukour mwanapon. ☆

³ Yumo tukupenke! Yao pwae mekamp as ni-amp arop ou mek yumwan sípsip moroknámp tirá kérép nampon.

⁴ Mani yam, ankank kér i konap yam, su, yumo máamá ankank tia tukup kwapon. Yumo mwae aok arop kikipria te, man ‘Gude’ rá séria am fek yakáprá kar séri kwapono.

⁵ Yumo ankwap nap mek tukup nap kwamp te, manénkir yumo ankár arakrá sér kip: ‘Ono ninik namp te, Kwaro máamá nap mekamp koumteouráp arop yumwan yonkwae porokwe sánkanoria nampon.’

6 Aerá sénapo, am nap mek yonkwae porokwenámp arop yak mo nánko te, yumo am fárakapan sénap yonkwae porokwe kar am te yumokuráp ninik mek arákarrá korop naenámpon. Aeno táte yonkwae porokwenámp arop yak nánko te, am yumo sénap yonkwae porokwe kar maomp ninik mek akwapá yak naenámpon.

7 Tak nánko te, yumo ankár am nap mek saráp yakáp kip. Aeria maok, yumwan firráp ént nénk napo te, ankár táman fépér kip. Am te apae riteanápe, térenap aropara, nopok kuri fwap sámp mwanapon. Yumo te kápae kare nap mek paokopi kwapon. ✧

8 Yumo tukupea ankwap taun mek napo, yumwan nkea, fwaprá korop naponoria, nap mek éréképá tukupea, yumwan fir nénk napo te, táman fépér kip.

9 Takria maok, yumo ankár am taun mekamp touwenap arop fwapokwaprá kákria maok, yumo ankár kar arakrá farákáp kip: ‘Kwaro náráp firáp taokeyak konámp yumonapok korop naenámp ke te wae wonae fik námpon.’

10 Aeno yumo ankwap taun mek napo, yumwan, fwaprá korop naponorá sér moria, náráp nap mek éréképá tukup mo napo te, yumo am taun mekamp mwaeaoak am fek yakáprá sérrá,

11 ‘Yiráp māmá taun mekamp woup kwar yinomp su fek kárakapá yak námp te yumokunapok arákarrá poporokompi pwar námpon. Aeno yumo fwapia ninik kipo: Kwaro náráp firáp taokeyak konámp korop naenámp ke te wae wonae fik

námpono'rá sér kip.” ✧ ✧

¹² Jisas am fárákan arakrá toropwapia pwarará, warko ankwap kar sérrá, “Ono yumwan sénampono: Pwar naenámp yae fek te Sodom mekamp aropao kwatae kareapo, Sodom mek kwatae kare ankank tokwae korop naenámpan maok, am Kwarén younkwe sinap aropamp taun mek korop naenámp touwe te yoporop tokwae kar korop naenámpon.” ✧

Kwarén younkwe sinap taun mek touwe kwatae korop naenámp kar

Matyu 11:20-24

¹³ Jisas am fek warko sérrá, “Yumo Korasin mekamp arop, koupoutáráp nape! Yumo Betsaida mekamp arop, koupoutáráp nape! Arop ankwap taun Taia ntiaka Saidon mek akwapea ono yumo ou mek yoro namp niamp Kwaromp kárákáre yoro nánko nkeria te, am taun Tair ntiaka Saidon mekamp arop wae kwatae ninik pwarará, yonkwae touweria yirir i konap waempyam yiriria, yaomwi ntu mek tankápria Kwaronámpok tukup mwarapono. ✧

¹⁴ Nánkárap Kwaro kourteouráp aropan énoukoupia Tair ntia Saidon mek sánkámp touwe kwatae te tokwae karan maok, yumwan sánk naenámp touwe kwatae te yoporop tokwae karon.

¹⁵ Tá yumo Kaperneam mekamp arop yumoku támao ‘Yino te kwapwe kare ritea yámar mek pok

---

✧ **10:11:** Ap 13:50-51   ✧ **10:11:** Mt 10:7-14   ✧ **10:12:** Stt 19:24-25,27-28   ✧ **10:13:** Jol 3:4-8; Amo 1:9-10; Sek 9:3-4

mwanámp' ritea nape? Mono. Yumo te waeman yaomwiráp me tokwae mek pik mwanaponó." ✧

¹⁶ Aerá séria pwarará maok, warko mao am éréképá yárák i konámp arop fárákapan sérrá, "Arop yiráp kar wa námp te, mao onomp karan kuri wa námpon. Tá arop yumwan younkwe sinámp te, mao onan kuri younkwe sinámpon. Tá arop onan younkwe sinámp te, onan sámp-kérép náńko ék namp Kwarén kor man younkwe sinámpon." ✧

72 arop fárákap tukupá térerá paokopia arári koropap kar

¹⁷ Wakmwaek 72 arop fárákap arári koropea warákárńkria Jisasén sérrá, "Yinomp Arop Tokwae, yino waráp e fek sénńko, am kwatae-arop fárákap yino sénńmpaoki naponó."

¹⁸ Tá Jisas am fárákapan sérrá, "Ono nke nanko, yumo tak nap fek Satan yámar meknámp mékér wae niampao éká párákap námpon." ✧

¹⁹ Yumo wawenke! Ono yumwan wae kárákáre nénk nampara, yumo fwap fou-tákam ntia kao pumpuri anámpria, yumo yiráp yopor arop Satanomp yorowar kárákáre fwap kwe-pwar mwanaponó. Yumwan touwe sńnk naenámp ankank ankwap yak mono." ✧

²⁰ Aeno kwatae-arop yiráp karwaok tukup nap táman saráp warákár tokwae kwaponó. Yumo warákár tokwae mwanap te, Kwaro yámar mek yiráp e kukumwia páte námpan warákár mwanaponó." ✧

✧ **10:15:** Ais 14:13-15 ✧ **10:16:** Jo 5:23 ✧ **10:18:** Ais 14:12; Yé 12:8-9 ✧ **10:19:** Sng 91:13 ✧ **10:20:** Yé 3:5

*Jisas warákárria Kwarén ‘Aesio’rá sérimp kar
Matyu 11:25-27; 13:16-17*

²¹ Jisaso am arop fárakapao farákápnap kar am wawia, Yiki Kor Spirit man warákár sánk nánko, warákárria náráp Naropwarén sérrá, “Onomp Naropwar e! Amo yámar ntia apár ponankor taokeyak naponono! Amo am ankank mér tokwaerápia ninik kour kwapwenap aropan yéncép mono. Párák némpoukamp aropan saráp yéncép nap táman ono amwan ‘Aesio’rá sér rae. Yeno, Ayao, amo amokuráp ninikaokria tak naponono.” ✧

²² Aerá séria pwarará, warko am arop fárakapan sérrá, “Onomp Naropwar onomp yaek kápae kare ankank ponankor pap námpono. Arop ankáránkamp Kwaromp Tárápan mér kari yak mono. Naropwaro saráp námokuráp Tárápan mér kari yak námpon. Tá arop ankwap Naropwarén mér kari yak mono. Táráp námoku ntia Tárápao náráp Naropwar yéncépnámp arop fárakap támao saráp Naropwarén mér kari yakáp napon.” ✧

²³ Jisas takrá séri pwaránko maok, mao éréképá yáarak i konámp éntér-sámpramp arop fárakapao mwar Jisasént yakáp napo, am fárakapaonapok sámp-arákarrá am fárakapan nkeria maok, arakrá sér, “Yumo nkenap ankank mómá arop ankwap fárakapao nke nap te, fwaprá kar nke napara, warákár mwanapon.

²⁴ Ono yumwan sénampono: Wokwaek kar kápae kare profet ntia kápae kare king oukoumwan yumo nkenap ankank má nke

mwanámpria yépékapao maok, nke moiapon. Tá am fárákapao oukoumwan yumo wanap kar má wa mwanámpria yépékapao maok, oukoumwan wa moiapon.” ☆

Apár Samaria mekamp arop Juda mekamp arop ankárankan yaewournámp kar

²⁵ Ankwap ke fek lo kar méri yaknámp arop ankwap Jisasomp wonae fik koroepa, Jisas te mokoprá séran wa nae ritea Jisasén turunkrá, “Tisa, apae mokopia yiki yak kwapwe sámpea yaká yak nanampon?” ☆

²⁶ Tá Jisaso man sérrá, “Lo fek te apae kar yak námpon? Amo te mokoprá farákáp napon?”

²⁷ Tá mao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Waráp Kwar Tokwae Karan te amo ankár waráp yonkwae kare ponankor, waráp waemp ponankor, waráp pourou ponankor, waráp ninik ponankor warákárampo. Tá amo ankár waráp firáp aropan warákár nap te amoku waráp pourouran warákár konapnámp taknámpampo.” ☆

²⁸ Tá Jisaso man sérrá, “Yeno. Am támaono! Amo yae-párák kare sénapon. Amo takria maok, amo yiki yak sámpea yaká yak nanapon.” ☆

²⁹ Táte am lo mérnámp aropao ninikrá, námo wae méri yak nampán turunkria, pwarápaé sáp námpwaeria maok, warko Jisasén turunkrá, “Onomp firáp arop te wan sénapon?” Tá nopok Jisaso wounáp kar man arakrá sér,

³⁰ “Arop ankárankampao Jerusalem meknámp Jeriko mekpík naeria nánko, oukun arop fárákapao

☆ **10:24:** 1 Pi 1:10   ☆ **10:25:** Mt 22:34-40   ☆ **10:27:** Lo 6:5

☆ **10:28:** Ro 10:5

mwaeao k yéréréki yakápia man sámpá tankáprá fukia sirarrá, kwapwe kare ankank pourouk yakáp námp woropea tukup. Aetenapo, am arop mwaeao k taki tankrá, wae sumpwi naenámp pourouráp.

³¹ Tá am ke fek pris tére konámp arop ankáránkamp am mwae páraok pikia akwaprá am aropan nke námpao maok, kámá-pwarará mwae firi warákarrá akwap.

³² Tá taknámp, Livai ankwapao kuri koropeaka am arop tank námp fek námpao, am aropan nkea kámá-pwarará mwae firi warákarrá akwap.

³³ Aenepan maok, apár Samaria mekamp arop ankáránkamp am mwae-páraok koropea am arop tank námp fekria, mao am aropan nkea maok, man aropomp kare. ✧

³⁴ Mao am aropamp wonae fik akwapea am fukinap toupou mek wel ntia wain kwarákarea, am ankáráp foupouia pwar. Aea maok, am arop kakapea námokuráp donkimp pourouk papéa sámpá akwapea arop néntép konap nap mek paprá taoke-samp amp.

³⁵ Ampia koumounek mao am nap naropwarén mani silva anánkaopwe sánkria maok, man sérrá, ‘Amo máma arop má fwapi taokeyakampo. Tá waráp mani ankwapmwaek maomp pourou fek pwaránko te, nánkár ono arákarrá korop namp fek am nopok amwan sánk nanampon.’ ”

³⁶ Jisaso am wounáp kar farákápria maok, am lo mérnámp aropan turunkrá sér, “Amo má kar wawia mokoprá ninik rap? Máma yininkaopwe

arop te wa mokop arop oukun aropao fuki sirarinap aropan maomp firápan i konapnámp taknámp námpon?”

³⁷ Tá am lo mérnámp aropao man sérrá, “Am arop man aropompia man yaewourámp te támaono.” Jisaso man sérrá, “Amo akwapea amo kuri am táman taknámpampo.”

Marta ntia Mariaoinep kar

³⁸ Tá Jisas ntia mao éréképá yáarak i konámp arop fárakap énéni takrá tukupea mwaeao napo maok, tá Jisas ankwap némp kánanke mek akwap nánko, yupu ankwap, maomp e te Marta, mao Jisasén warámpea náráp nap mek akwap. ✧

³⁹ Martamp nánae te Maria. Jisas Tokwae Karao narek tank nánko, Maria koropea maomp wonae fik pu páte tank námp fek tankrá mao sénámp kar wará tank.

⁴⁰ Marta te námoku fir yankaprá, kápae kare ankank nánaprá, mao te námwan yaewour mo námprá ninika wae. Aeria maok, Marta akwapea Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Onomp nánae te onan pwate nánko, onoku nápar fir nánaprá tére nampono. Amo am te ninik mo rape? Amo man sénapo, mao koropea onan yaewourano.”

⁴¹ Táte Jisas nopok man kar pwarokwaprá sérrá, “Marta kwae! Amo te kápae kare ankankan ninik tokwae napon.

⁴² Amo te ankár ankárankamp ankankan saráp ninikae. Mámá ankank Maria sámp naerianámp te kwapwe kare ankankara, nomo te maomp yaekamp pwarokwapá pap mono.” ✧

11

Kwarén kar toropwap mwanap ninikan sénámp kar

¹ Ankwap kumuruk Jisaso akwapea ankwap fek yakrá Kwarén kar toropwap. Mao kar toropwapia pwaránko, wakmwaek mao éréképá yarak i konámp arop ankwapao man sérrá, “Tokwae Kar e, amo yinan Kwarén kar toropwap i konap ninik yénkrá farákápa. Arop ént mek nér i konámp Jono mao éréképea yarak i konámp arop fárákapan yénkrá fárákámpnámp yinan kor takae.”

² Tá mao am fárákapan sérrá, “Nánkár yumo Kwarén kar toropwap mwaria te yumo arakrá sér kipo:

‘Ayao! Yino ninik námp te, arop ponankor waráp e

te

yiki karenorá ninikanápono.

Tá waráp firáp taokeyak nanap ke ankár koropano.

³ Fir kumur méntép fár mwanámp puri fek tisápampo.

⁴ Amo yinomp kwatae ninik nik mo, pwarampo.

Am te apae riteanápe,

Arop fárákap yinan napo, yino maomp kwatae ninik

nik mo pwar konámpono.

Amo yinan mokop nap nke naerianámp ankank mek

kwatae mwaek párapok kwapono.’ ”

⁵ Tá mao am fárákapan sérrá, “Táte yumo ou mekamp arop ankárakao maomp nouroup arop ankwap yak nánko, kumur kupuk mao akwapea

am nouroupén sérrá, ‘Nouroup o! Amo onan pan yininkaopwe sápa!

⁶ Onomp nouroup ankwap kumuruk korop nánko, man sánk nanamp fir tank mono.’

⁷ Tá am nap mekamp arop maomp kar far-pwarará sérrá, ‘Wae ménki kéri yak nánko, tárápu tia amp rae. Ono fárámpea amwan ankank sánk nanamp pourou moiane. Onan kéménki kwaponó.’ Ae te mokop nae-námpono?

⁸ Ono yumwan sénampono: Am nap naropwaro náráp nouroupén ninikria am fek man ankank sánk mono. Mao wumwinámp kar wa te ankár kokwae kareria maok, mao fárámpea mao monámp ankank am ponankor nénk naenámpon.

✧

⁹ Ono yumwan sérrá: Yumo ankank moria Kwarén sénapo te, am monap ankank fwap yumwan nénk naenámpon. Yumo ankár am monap ankank oupouroukria maok, yumo fwap nke mwanapon. Yumo ankár ménki fek poporokwap napo, Kwaro yumwan ménki kik-pwar naenámpon.

¹⁰ Am te apae riteanápe, arop, námo am ankank sámp naeria Kwarén sénámp te, ankár am táman sámp konámpon. Arop, ankank sámp nae níkia oupourouk námp te waeman táman nke konámpon. Arop, námwan ménki kik-pwaraeria poporokwap nánko te, Kwaro man ménki kik-pwar naenámpon.

¹¹ Táte yumo ou mekamp arop ankwapamp tárápao náráp naropwarén ‘Námwan éntékam sápaerá sénánko te, am naropwar te fwap am

---

✧ 11:8: Lu 18:5

sénámp pwarará, tákam-ti sánk naenámp nie? Mono.

¹² Táte tárápao naropwarén sérrá, ‘Námwan kae sápaé’rá sénánko te, am pwarará kao kwatae sánk naenámp nie? Am támao kuri mono.

¹³ Yumo apárokamp kwatae ninikráp arop wuriman, yiráp tárápan kwapwe kare ankank kwaporok sánk konapono. Taknámp, yumo fwapia mér kar mwanapon: Yámar mek yaknámp yiráp Naropwar te námwan sápaeria kar toropwapnámp aropan Yiki Kor Spirit man sánk naenámpon.” ✧

*‘Jisas te Satanént tére námp’rá sériap kar
Matyu 12:22-37; Mak 3:20-27*

¹⁴ Arop ankwap kwatae-aropao maomp top kor me kéri fákeyak nánko, Jisaso am kwatae-aropon yéréperá kérép nánko maok, am top kor me kéri yaknámp arop wae fwap kar sér. Aenánko maok, koumteouráp arop am táman nkea korokop.

¹⁵ Aenapan maok, arop ankwap fárákapao sérrá, “Mao te kwatae-arop poukeyak konámp Satanomp kárákáre fek kwatae-arop yéréperá kérép námpon.” ✧

¹⁶ Tá arop ankwap fárákapao, mao te mokoponrá nke mwar ritea am fárákapao man sérrá, “Amo kárákáre ankwap yoro napo, yino nkeaka Kwaromp kárákáre amont yak námpan mér mwanámpon.” ✧

¹⁷ Aenapo maok, Jisaso am fárákapamp ninik wae méria, mao am fárákapan sérrá, “Táte arop maomp fi taokeyak námp kuk pirékarea yorowar nánko te, am fi te kwatae akwap naenámpon. Táte ankárank

fi mweroao kuk pirékarea yorowar nap te, am mwero fwapi kénki yakáp mono.

18 Tá taknám Satanomp fi kuk pirékarea yorowarria te, mokopia ankank poukwap mwanap kárákáre sámp mwanapon? Aeno yumo mokopia ‘Satanomp kárákáre fek kwatae-arop yéréperá kérép námpono’rá sénapon.

19 Tá kare Satan onan yaewour nángo, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko te, wa yiráp aróp fákáreran yaewouria kwatae-arop fákáre yéréperá kérép naenámpo? Aenámpara, yumoku yiráp aróp fákárerao yiráp kar yurukup napo te, pwi yak mo naeria námpon.

20 Aeno táte Kwaro onan kárákáre sámp nángo, ono kwatae-arop yéréperá kérép nanko, Kwaro náráp firáp taokeyak konámp te wae yiráp wonae fik korop námp mér mwanapon.

21 Táte kárákáre kor aróp ankwap oump ankank tia náráp nap-topok aróp koropantá yérék nángo te, maomp nap mekamp ankank fwap tankáp naenámpo.

22 Aeno táte aróp ankwap kárákáre kor karerao * koropea am aropan yorowaria kwe-pwararea maomp yaekamp am fek yorowar naenámp ninik kárákáre sámp konámp oumpráp ankank pouroukoupea ti-akwapea aróp ankwap fárákapan nénk naenámpo. ☆

23 Arop onomp nouroup mo námp te, mao te onomp yopor aropono. Arop onan yaewourria

---

* **11:22:** Mámá wounáp kar fi te ará: ‘Kárákáre kor aróp’rá sénámp te, Satan nono. ‘Kárákáre kor kare aróp’rá sénámp te, Jisasono.

☆ **11:22:** Kl 2:15

koumteouráp aropan ankára mek tirá koupoukour mo námp te, am fárákapan ti-yérépe nánko pirikimp konapon.”

*Kwatae-arop warko arákarrá koropnámp kar
Matyu 12:43-45*

²⁴ Jisaso ankwap kar sérrá, “Táte kwatae-arop arop pourouk woukoupeyak námpao worékár akwapea, mao kwar saráp mek yáakrá, am mek anepér naenámp apár oupourounk nánko, yak mo nánko te, warko mao sérrá, ‘Ono am wokwaek yakamp nap mek arákarrá akwap nae!’

²⁵ Aeria maok, akwapeaka am nap nke nánko, am nap tiri farákápea, ankank fwapokwapia pwate.

²⁶ Aenáno maok, mao warko akwapea, fákánek kwatae-arop fárákap maomp kwatae ninik kámákár námp éréképá koropea am nap mek yakáp. Aenapo, wokwaek am arop maomp pourou kwatae-arop yakánko, kwatae yakámpao maok, oukoumwan te warko ankár porok kwatae kare arop yak námpon.”

Warákár tokwae konap kar

²⁷ Kápae kare koumteouráp arop yakápapo, Jisas má kar farákápámpon. Aenko yupu ankwap am ou mek yakámpao Jisasén arakrá sér, “Am yupu wokwaek amwan fárákapea amwan mom wurumpámp, mao maok warákár naenámpon.”

²⁸ Tá Jisaso sérrá, “Mo, arop fárákap Kwaromp kar wawia mántwaok nap te, am fárákapao saráp fwap warákár mwanapon.” ✧

*Jisasén 'Kárákáre yoroae'rá sénapo yoporimp kar
Matyu 12:38-42; Mak 8:11-12*

²⁹ Kápae kare koumteouráp arop fárákap koro-
pea koupoukour yakápapo, Jisasó am fárákan
sérrá, “Mámá ke fekamp arop fárákap te kwatae
ninikráp arop fárákapono. Am arop fárákapao sérrá,
'Krais támaonorá yénképnámp kárákáre yoro napo,
nke mwaro.' Aerapan maok, ono am fárákan am
yénkép mono. Profet Jona yénképámp ankankan
saráp yénkép nanampono.

³⁰ Jona éntékamamp yare mek yininki yakea
érik korop nánko, Ninive mekamp arop fárákan
Kwaro man sámp-kérép námpan yénkép námpon.
Táte taknámp, Aropamp Tárápao kor apár me
mek yininki yakeaka fárámp nanko, mámá ke
fekamp arop fárákan Kwaro onan sámp-kérép
námp yénkép nae námpon.

³¹ Wakmwaek Kwaro arop fárákan
yurukupnámp ke fek, Siba fi mekamp kwino
mámá ke fekamp arop fárákapént fokopeyakria,
mámá ke fekamp arop fárákapamp kwatae
ninik érik farákáp naenámpon. Am te apaeria
námpanápe, am kwín te maomp apár panek faek
karaok yak námpao koroepa King Solomono
farákápámp ninik kour wawi námpono. Aeno
mapek yaknámp arop ankáránkampamp ninik
kour te Solomomp ninik kour kámákár akwap
námpon. ✧

³² Taknámp wakmwaek Kwaro arop fárákan
yurukup naenám ke fek Ninive mekamp arop
fárákap fókouri yakápria oukoumwan má ke

fek yakápnap arop fárákapamp kwatae ninik érik farákáp mwanapon. Am te apaeritea námpanápe, am Ninive mekamp arop fárákap Jona Kwaromp kar farákáp nánko, wawia kwatae ninik pwarará, Kwaronámpok tukupapono. Aeapara, oukoumwan mapek yaknámp arop ankárankampao farákápnámp kar te Jona farákápnámp karan kámákár akwap námpon.” ✧

*Arop pouroukamp waeran sénámp kar
Matyu 5:15-16; 6:22-23*

³³ Tá Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Arop lam pounkouroupea nap te mek pap mo, tap woukwapá pap mo i konámpon. Narek kákánar fek páte napo, arop am nap mek koropria kor, am lam wae táman nke mwanapria. ✧

³⁴ Waráp yi te waráp pouroukamp lamono. Waráp yi kwapwe kare nánko te, waráp pourou mek kuri wae kwapwe námpon. Aeno waráp yi kwatae nánko te, waráp pourou mek ponankor kirikip námpon.

³⁵ Aenámpara, amo fwapia mérampo: Takria waráp pourou mek kirikip koropantáno. Waerao saráp yak naenámpon.

³⁶ Waráp pourou mek ponankor wae kwapwe yak nánko, ankwapmwaek kirikiri kirikip mo nánko te, waráp pourou mek ankár wae pouri yakria, lam waerao amwan tákapnámp niamp naenámpono.”

*Jisaso Farisi fákáre ntia tisa fárákapamp kwatae
nínikan sérimp kar*

Matyu 23:1-36

³⁷ Jisaso am kar farákáprá séri pwaránko, Farisi ankwapao, námont koropea fáraeria wumwi. Aenánko Jisas wae maomp nap mek akwapea fánaeria tank. ☆

³⁸ Tá Farisi tankrá nke nánko maok, Jisas te Juda firao i konap nínikaok yae yárár moi tetankrá fir fánánko maok, am Farisi te, Jisas máte apaereaneria nínika wae. ☆

³⁹ Aenámpan maok, Jisas man sérrá, “Yumo Farisi yumo te kap ntia plet younkwe mwaek saráp yárár napon. Aeno mek te kíkiank nínik tá nkwakwe make kwatae nínikao top pwarámpá yak námpono.

⁴⁰ Yumo te épépérép aropono! Kwar te ankank pu-pwaek saráp yororia mek kuri yoro moi námp nie?

⁴¹ Aeno ankank yiráp nínik mek yak námpan, ankank monap arop fárákanp yaewouranorá nénk kipo. Tak napo maok, yumo térenap ankank te fwap yiki kukur yak naenámpon.

⁴² Aeno yumo Farisi, yumo te fwapia mér kip! Yumo te fir mek sirarrá fépér i konap nánákáre konámp ankank tia fére-sámpramp fi pa-pea, Kwarén ankárankamp fi sánk konapan maok, yumo ankwapan yae-párák kare nínik i konap ntia Kwarén warákár konap nínik te pwar napon. Aeno yumo te anánkaopwe nínik méntér téreria ankwap lo pwar mo napo maok, am te yae-párák naenámpon.

⁴³ Yumo Farisi, yumo te fwapia mér kip! Yumo te lotu nap mek, arop námwan nke nap fek tankáp mwar kar, tá yumwan kourap arop kourap mek, ‘Gude’rá séranáponorá kíkiank i konapono.

⁴⁴ Yumo fwapia mér kip! Yumo te arop yákaré apár me mek papea oupouri pwatea napo, arop fárakap mér moria, am yumuntukaok paokop i konapono.”

⁴⁵ Táte lo méri yakápnámp arop ankwapao man sérrá, “Tisa, amo takrá sénap te, amo yinan kor kar kárakáre fek wouroumprá sénapon!”

⁴⁶ Tá Jisas sérrá, “Yumo lo méri yakáp nap arop fárakap, yumo kor fwapia mér kip! Yumo kápa kare lo kánanke-táráp kák napo, kourap arop ampaokrá paokopria, am lo kápa táman mokopi mokop mwarria kourap napon. Aenapao maok, yumoku te am fárakapan kánanke yae paprá yaewour mo kar napon.

⁴⁷ Yumo fwapia mér kip! Wokwaek yiráp appeyaenápo profet fárakapan yéncéprá kák tenapo, yumo am apár me kwar yu fek sank moporrá párap napon.

⁴⁸ Yumo am taknap ninik te arop fárakapan yéncéprá: Profet fákáreran yéncéprá kák te, fwaprá kari naponorá ninik napon. Am te apae riteanápe, mao profet fákáreran yéncéprá kák tenapo, yumo maomp kwar yu fek sank moporrá paokop napon.

⁴⁹ Aenapantá yonkwae kour kwapweráp Kwaro wokwaek arakrá sér: ‘Ono profet ntia aposel fákáre tirá kérép nanko, arop fárakapao ankwap

fárákapan sámpá yampourourá, ankwapmwaek yénképrá kák mwanap' rimpon.

⁵⁰⁻⁵¹ Wokwaek Kwaro apár yoro námp fek, Abel feknámpia, profet fákáreran yénképrá kákrá koro-pea, Sekaraia Kwarén ofa sánk konap alta ntia lotu nap tokwae yak nánko, amore mek sumpwi námpon. Aeno mámara ke fekamp aropan te Kwaro nopok touwe kwatae sánk naenámpon. Ye, ono yumwan sénampono: Takiap fekamp touwe te, oukoumwan mámara ke fekamp arop fárákapao am fek touwe kwatae sámp mwanapon. ✧

⁵² Yumo lo méri yakápnap arop fárákap, yumo fwapia mér kipo! Yumoku támao Kwarén mér kokwaeria, arop ankwap fárákap am mér sámp mwaria napo, yumo mwae kéri fákeyakáp napon.”

⁵³ Jisas takrá séria, am nap pwarará, ek akwap nánko, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre ntia Farisi fárákap yonkwae popwarámpria téréménka waerá, Jisas te apaerá séran wa mwarria kápae kare nkwakwe make kar man turunkup.

⁵⁴ Am fárákap te, man kot mwanámp karan séri kanrá am mao sénámp kar wará yépékrá yakápiapon. ✧

12

'Farisimp kwekár ninikan mér kip'rá sénámp kar

¹ Kápae kare fopwakwap arop koupoukareaka, fákappéri yakáприя, ankwap fárákapamp pu topwe fek pumpur mwanap niamp pourouráp. Am ke fek táman maok, Jisas námoku éréképá yarakimp

✧ **11:50-51:** Stt 4:8; 2 Sto 24:20-21 ✧ **11:54:** Lu 6:11; 19:47; 20:19; 22:2

aropan sérrá, “Yumo Farisi fákáreramp yis fwap-nae karia mér kipo. Ono te aran sénampono: Arop nke nap fek te kwapwe kare paokop napao maok, maomp ninik mek te kwatae ninik yak námpono. ✧

² Kápae kare ankank mek wouroumpyak námp te, nánkár wakmwaek érik yak naerámpon. Tá kápae kare kánánkámp sérarap karao kor arop ponankor am kar mér mwarea napon.

³ Ae mwarea napara, kápae kare kar yumo kumuruk sérar nap te, kápae kare arop yámaraok wa mwanapon. Tá ankwap karan kor yumo nap mek ankwap aropan kánánkámp sánánkar séri napan kor, am kar nánkár némp kupuk fokopeyakáprá érik sérar mwarea napon.”

*Kwar ankárankan saráp apáp mwanámp kar
Matyu 10:28-31*

⁴ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ononamp fákáre, ono yumwan arakrá sér rae: Arop pourouran saráp sámp-wouroumpria, waempén kwatae pap mwanap pourou monámp arop táman apápi kwaponno.

⁵ Aeno ono yumwan, wan apáp kiprá érik sénae nae: Yumo ankár Kwarén apáp kipo. Kwar te arop porokwap pap námp kwamp te, am arop yaomwi mek sinaenámp kárakáre fákeyak námpon. Aenámpara, ono yumwan waeman kar sénampon: Yumo ankár Kwarén apáp kipo. ✧

⁶ Yumo te waeman mér naponno: Arop ant kánanke éntik sámp nap te 2 toea fek sámp konap wuriman, Kwar te am ant kánanke te ník mo mono. Waeman méri yak námpon. Aenámpara, yiráp me

korkamp me pwaeran kor ponankor kouroumpea mér kare námpon.

⁷ Aeno arop yumo te Kwaro nke námp fek am ant kánankeran kámákár tukup napara, apápi kwapon.” ✧

*Jisasomp e sér mwanap kar
Matyu 10:19-20,32-33; 12:32*

⁸ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ono yumwan sénampon: Arop koumteouráp aropan sérrá, ‘Námo te onan maomp firáp yak nampono’rá sénánko te, Aropamp Tárápao kor Kwaromp ensel fákáreran ‘Mámá arop te náráp firáp aropono’rá sénaenámpon.

⁹ Aeno arop koumteouráp aropan ‘Námo te onan maomp firáp mekamp arop mono’rá sérianámp te, Kwaromp Tárápao kor Kwaromp ensel fákáre wa nap fek ‘Mao te onomp mono’rá sénaenámpon. ✧

¹⁰ Arop ankwapao Aropamp Tárápan wouroump nánko te, tá fwap Kwaro maomp am kwatae ninik sámp-sinaenámpon. Aeno Yiki Kor Spiritan wouroump nánko te, Kwar te am maomp am kwatae ninik te sámp-sir mono. ✧

¹¹ Nánkár yumwan éréképea tukupeaka lotu nap mek, tá Gavman, tá arop taokeyakáp konap nke nap fek yumwan kot naenánko, yumo apápriaka, yino te apae mokope kar pwarokwaprá sér mwareanoria apápi kwapon.

¹² Nánkár taknap ke fek táman, yumwan Yiki Kor Spiritao, ará kar arakrá sérenkria yénkép nánko, fwap sér mwanapon.” ✧

✧ **12:7:** Lu 12:24 ✧ **12:9:** Lu 9:26 ✧ **12:10:** Mt 12:23-25,28,31

✧ **12:12:** Lu 21:12-15

Ankankráp aropamp wounáp kar

13 Kápae kare arop néntépria maok, ankwap ankárankao Jisasén sérrá, “Tisa, onomp naropwar sumpwi nánko, onomp ankank onomp naerao sarápnámp, amo akwapea sénapo, onan ankwapmwaek pírékarea sápano.”

14 Aeránko maok, Jiaso am aropan sérrá, “Wi! Onan te wa yiráp ankank yurukup nanamp arop yoroi páte nánko, ono yiráp ankank pírékarea nénk nanampanápe?”

15 Aeria maok, Jisas kourámp aropan arakrá sér, “Yumo fwapnae karia mér kipo: Yumo takria nkwakwe make ankank sámp mwaria kíkiank mwanape. Arop kápae kare ankank tinámpao maok, mao te am ankank fek yiki yak sámp naenámp pourou mono.” ✧

16 Aeritea maok, Jisas am fárakapan wounáprá sérrá, “Maniráp arop ankwapamp yopwarkamp fir kápae kare tankáp nánko maok,

17 am maniráp aropao ninikrá, ‘Ae te kák nanamp nap pwi mo námp te, mokop nae?

18 Arak nanampon: Mámá nap warko pápárámpia fákeyakrá, tokwae nununkwi tiria maok, onomp witráp kápae kare ankank kwapwe kare mámá am nap mek kák nanampon.

19 Ono te onoku támao arakrá sér: Ono ouk-oumwan te kápae kare ankank kwapwe kare nampara, fwap kápae kare yopwar fek yak nanampon. Oukoumwan te ono anepéri yakrá, fir kwapwe fárrá yakrá warákár nanampono.’ ✧

²⁰ Aenámpan maok, Kwaro man arakrá sér, ‘Amo te épérép kare aropono. Amo oukoumwan kumuruk saráp sumpwi nanape. Amo am ankank koupoukareaka kák tenap te, wa sámp naenámpono?’ ” ☆

²¹ Jisaso mamá wounáp kar séria pwarará maok, arakrá sér, “Mámake pourouráp ankank te kápae kare ankank koupoukournámp aropamp pourouk korop naenámpon. Aenámpan maok, Kwaro nke námp fek te ankank moráp arop yak námpon.” ☆

Ankank mo nánko, ninik tokwae konapan sénámp kar

Matyu 6:25-34

²² Aeria maok, Jisaso námoku éréképea yáraknámp aropan sérrá, “Yumo te yiráp pourouantá apápriaka, arakrá sér mwanape: ‘Nomo te apae fir sámpea fár mwareano?’ ria ninika wae, tá ‘Maokamp waempyam sámpea yirir mwareano?’ ria ninik tokwae kwapon.

²³ Yiráp yiki yakáp nap te waeman fíran kámákár akwap, tá yiráp pourouao kor waempyaman kámákár akwap námpon.

²⁴ Yumo te antan ninik kipo. Ant te yopwar yoroitea fir tirá koupoukour mo i konámp. Tá fir tirá kák konap ap nap sámpá yak mo i konámpan maok, Kwar támao man fir nénk konámpono. Aeno arop yumo te tokwae kar ankankara, Kwaro yumwan waeman mér námpon. ☆

²⁵ Tá yumo ou mekamp arop ankwapao námoku fwapi yak naenámpan ninik tokwaeria te, am ninik

tokwae námp fek tapek mao yiki yak naenámp ke warko ér-sakwaprá pap naenámp nie? Tak naenámp pourou mo kareno.

²⁶ Aeno yumoku mwar am ankank kánanke tak mwanap pourou mo námp te, apaerá ankwap ankankantá ninik kápae napon?

²⁷ Yumo te yao fuan mokoprá yakreaná fwapia nke kipo. Mao te waempyam yoro mo i konámpono. Aeno ono yumwan sénae namp te, wokwaek kar king Solomono kor kápae kare kwapwe kare ankank moporimp te, am yao fu émi niamp kwapwe kare takeniamp mono. ✧

²⁸ Kare karono, yopwaraok apwar oukoumwan yak námp te, tá oumpouran moropea yaomwi mek yank i konapono. Take pourouráp apwar pwae kánanke kwatae wuriman, Kwaro fupu kwapwe kák tenámpono. Taknámp táman fwapia mér kip: Kwar te arop yumwan te fwap waempyam ankank nénk naenámp. Ae naenámp maok, yiráp Kwarén mér nap te kánanke kwarok námpon.

²⁹ Mao yumwan taokeyak námpara, yumo te, apae fir, apae ént fár mwareanorá ninika wae kwapono.

³⁰ Mámá apárokamp arop fi ponankor Kwarén mér monap aropao saráp maok, am ankankantá ninik tokwae konapon. Aeno yiráp Naropwar yumo arake ankank fwap ti mwanapria méri yak námpon.

³¹ Aenámpara, yumo te ankár kwapwe kare Kwaro ninik námpaok saráp ninika waerá paokop napo, yumwan kor am ankank nénkano mpupo.

✧ 12:27: 1 Kin 10:23-25

*Yámar mekamp ankank kwapwe
Matyu 6:19-21*

³² Onomp sipsip ankwap yinink e! Yumo apápi kwapono. Yiráp Naropwar Kwaro yumwan náráp firáp taokeyakáp mwanap sánk nanampria warákár námpon. ✧

³³ Yumo te yiráp ankank ponankor arop, mani fek sámpenkria sánkria maok, am mani sámpea maok, mani monap aropan yaewouria am mani sánk kip. Yumo tak napo maok, yiráp yámar mekamp paus mek top koupour naenámpon. Tá yámar mekamp yiráp waempén yaewour i konámp kwapwe kare ankankan saráp koupoukour kip. Am yámar mekamp ankank pwar mó i konámp, tá oukun i konámp arop te wonae fik korop mono. Tá oumpwe te am ankank fépér mó i konámpono.

³⁴ Yumo má kar man ninik kipo: Am yiráp kwapwe kare ankank tankápnámp némpouk te, am némpouk táman yiráp ninikao kuri yak naenámpon.”

*Térenap arop nánapi i konap kar
Matyu 24:42-44*

³⁵ Jisaso ankwap kar arakrá sér, “Yumo te ankár waempyam fae tákáre fek kápéria, yumuntuk sépér fápákamprá, yaomwi poupoukia nánapi yakáp kipo.

³⁶ Yumo te yiráp arop tokwae yupu warámp riaka, fir fáriaka pwarará koroprá ménki kik-pwarenk rángo, koupour kikip mwanámpria yépék i konapnámp taknámp kipo. ✧

✧ **12:32:** Jo 10:11,27,28 ✧ **12:36:** Mt 25:1-13; Mk 13:32-37

37 Am arop tokwaerao koropea náráp tére konap aropan nke nánko, pamp mo, yiki tankáp nap kwamp te, warákár konapon. Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Nánkár arop tokwae námoku koropea tére arop arákarea tére konap aropan, yumo tankápenk ritea, námoku fir yankapea nénk naenámon.

38 Mao kumur kupuk korop kuni, wakor naenámp ke fek korop kuni, mao koropria nke nánko, am náráp tére konap aropao kor pampi yakáp mo nap kwamp, am tére arop fwap warákár mwanapon.

39 Yumo te arak i konap aran fwapiaka ninikrá mér kip: Nap naropwaro oukun arop koropea náráp nap mekamp ankank oukun-tiantánoria námp kwamp te, am arop numwar koropea nap kik-pwarará yinkanáponoria pwar mo i konámpono.

40 Yumo kor ankár nánapi yakáp kip. Aropamp Táráp yumo, oukoumwan korop mo naenámpan mpwe napo, am ke fek táman korop naenámon.”

Kwapwe kare tére arop ntia kwatae tére aropamp wounáp kar

Matyu 24:45-51

41 Aerá séránko maok, Pita Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar e! Amo am wounáp kar sénap tane, yinan saráp sér rape, arop ponankoran sér rape?”

42 Aeránko maok, Jisaso Pitamp kar pwarokwaprá maok arakrá sér, “Tére taokeyak konámp arop te mokopia ninik kwapwe sámpea yae-párák náráp tére tére kour naenámon? Arop tokwaerao take pourouráp tére poukwapnámp

arop yoroi páte nánko, náráp tére arop poukeyakria, am fárákapan fir nénk naenámp ke fek nénk konámpon.

⁴³ Take pourouráp tére arop te fwap warákár kare naenámp: Nánkár maomp arop tokwae arákarrá koropria mao náráp térerá yak námp nke naenámp.

⁴⁴ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Am arop tokwae náráp tére aropan náráp ankank ponankor poukwap naenámpria pap naenámp. ☆

⁴⁵ Aeno am tére aropao ninikrá, náráp arop tokwae te koupour korop naenámp pourou monoria maok, tére konap arop ankwapan porokwap, am térenap yupuran kor porokwapria maok, fir fárrá, mánmán ént fária épépéprá yárakria,

⁴⁶ maomp arop tokwae korop naenámp méria nánap mo nánko, am ke fek táman maomp arop tokwae korop naerámpon. Aeria am arop tokwae te am tére aropan fukia kwatae paprá maok, man kar ták-sir konap aropént páte nánko yak naenámp.

⁴⁷ Tére konap aropao náráp arop tokwaeramp ninik te wae mér námpao maok, mao ankank nánapia náráp arop tokwaeramp ninikaok mo námp te, maomp arop tokwaerao man tékén porokwap naerámpono. ☆

⁴⁸ Aeno térenámp aropao náráp arop tokwaeramp ninik mér moria maomp ninikaok mo námp te, maomp arop tokwaerao kor man paok ke fek sánánkar tae morok fek porokwap naenámpo. Kwaro arop ankárankan ourour tokwae sánk nánko

te, nopok kuri am fek fwapi tére kuno. Táte koumteouráp arop fárákapao arop ankárankampan ‘Námwan taokeyak naenámp tére sánktea, am tére fek fwapia yinan taokeyakae’ ria sérara wae kon-apon.”

Jisas koumteouráp aropan kuk pir-pwar naeria éknámp kar

⁴⁹ Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Ono ékamp te yaomwi apárok ko-sinanko, yaomwi koupour yurunkano karria ék nampon.

⁵⁰ Onan mwar pourouráp touwe tokwaerao oupouroup nánko, sumpwi nanampara, oukoumwan am sámp mo namp kwamp ninik tokwae nampon.

⁵¹ Ae te yumo ninik nap te, ono ék namp te, yorowari kwaponoriaka taokor naeria má apár mek ék namp nie? Tak te mono. Ono yumwan sénae: Ono ék namp te koumteouráp aropan kuk pir-pwar naeria ék nampon.

⁵² Oukoumwan, tá nánkár wakmwaek kor éntupwar naropwar maomp tárápu nonopok yorowaria, ankwap yininkaopwe yakriaka, ankwap anánkaopweran kar sér, tá ankwap anánkaopwe yakriaka nopok am yininkaopweran kor kar yorowar mwanapon.

⁵³ Tá ankwap te, naropwaro náráp tárápan yorowar nánko, nopok poumou-táráp náráp naropwarén yorowar naerámpon. Tá éntupwaro náráp yupu-tárápan yorowar nánko, nopok yupu-tárápao kor náráp éntupwarén yorowar naerámpon. Tá éntupwaro tárápamp yupuan yorowar nánko,

nopok am tárápamp yupuao kor náráp táparápén yorowar naerámpon.”

*Ankank koropnámp fi kor mér monap kar
Matyu 16:2-3*

⁵⁴ Jisaso kourteouráp arop ouan arakrá sér, “Yumo te warákam ék naenámp yámar wae wuri nkea, ‘Warákam ék naeane.’ Makrá sénapo, tá wae kare warákam ék konámpon.

⁵⁵ Tá ankwap te, ouwi korop nánko nkea méria, ‘Máte wae noump ouwiraó korop námpono’rá sénapo, am te wae kare noump tank konámpon.

⁵⁶ Yumo kwekár i konap arop wuriman, yumo apárok mapek korop konámp ankank, tá yámar mek korop konámp ankank yae-párak yurukup i konap te, apaeritea oukoumwan máma ke fek korop naenámp ankank nke napao, yumo warko fwapia mér moitea épéréprá paokop napon?”

*Arop man kot naenámp mént fwapokwap nenep
kar*

Matyu 5:25-26

⁵⁷ Jisaso warko arakrá sér, “Ae te apaeritea yumo fwapia ninikia kwapwe kare ninik fek apae-apae ankank yae-páraknámp yurukup mo napon?

⁵⁸ Amwan arop ankwapao kot naeria warámpea akwap nánko te, amo oukoumwan mwaeoak akwap nep fek tapek kar fwapokwap kipo. Takria amwan kot wa i konámp aropamp wonae fikeanámp, mao amwan plismanomp yaek pap nánko, plismano amwan kalabus nap mek papantáno.

⁵⁹ Ono amwan waeman kar sénampon: Amo te koupour akwap mono, ankár kalabus mek yakrá

akwapea, amwan sérinap mani ponankor sánkea maok, pwar nanapon.”

13

‘Kwatae ninik pwar monap arop te yaomwi mek pik mwanap’rá sénámp kar

¹ Jisaso am kar farákápea pwar nánko maok, am ke fek táman arop ankwap fárákapao yakápia Jisasén sérrá, “Galili mekamp aropan Pailatomp soldia fákáreráo lotu nap tokwae mek faoporapo, am fárákapamp yiri Kwarén ofa sánknáp nape firamp yiri yumuntuk kwarákari námpon.”

² Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo ninik nap te, am Galili mekamp arop fárákapamp kwatae ninikao saráp tokwaeria Galili mekamp ankwap fárákapamp kwatae ninikan kámákár akwap námpan mpwe ninik rape?”

³ Ono yumwan waeman kare kar ‘Mono’rá sénampon. Aeno yumo kwatae ninik pwar moria te, take pourouráp ankank yumwan ponankor taknámmp mwarea napon.

⁴ Wokwaek kar Siloam mekamp pouri nap tukur pikria, 18 arop paokimp te, yumo ninik nap te, am fárákapoainap kwatae ninik te Jerusalem mek yakápnáp arop fárákapamp kwatae ninikan kámákár akwap námpan mpwe ninik rape?”

⁵ Ono yumwan waeman kare kar ‘Mono’rá sénampon. Aeno yumo kor kwatae ninik pwar moria te, take pourouráp ankank yumwan ponankor korop naenámp.” ✧

Yao fik tank mo i konámp kar

⁶ Jisaso wounáp kar sérrá, “Arop ankwapao yao fik wain yopwaraok yimptea yakrá tank naenámpan mpwerá korop ko nke námpan maok, am te ki tank mono.

⁷ Aenámpantá maok, am yopwar mekamp tére aropan sérrá, ‘Amo wawae! Ono yinink yopwar fek ki tank naenámpan mpwerá korop ko, nke nanko, tank mo námpono. Aenámpara, amo ankár am yao karápaé! Wain yak naenámp fek fápárakápáne!’

⁸ Aeránko maok, am térenámp aropao kor am yopwar naropwarén sérrá, ‘Wampweno. Nánkár ono má yopwar fek saráp fi akárápria kwar kwapwe karenámp fi mek kák nanko, ki tank mákean nke nae.

⁹ Nánkáráp ankwap yopwar fek warko tank moian nkea, mo nánko maok, “Karámpae”rá sérampo.’ ”

Sabat yae fek Jisaso yupu ankárank fwapi papámp kar

¹⁰ Sabat yae fek lotu nap mek Jisaso koumteouráp aropan kar farákáp.

¹¹ Aenángo maok, yupu ankárankan kwatae-aropao man touwe sánkánko maok, maomp paonkore kor te ankár woukoupea yáarak námp te akwapea 18 yopwar fek yak.

¹² Aenángo, Jisaso man nkea, koropae ritea, man sérrá, “Waráp touwe te amwan oukoumwan sámp-fákeyak mono. Wae pwar námpon.”

¹³ Aeria pwarará maok, maomp pourouk yae papánko maok, am yupurao náráp paonkore kor

kwapwe kare naenko maok, Kwarén fáparák tokwaeriaka warákarimpon.

¹⁴ Aenámpan maok, am lotu nap taokeyak konámp aropao Jisaso Sabat yae fek yupuramp pouroukamp touwe fwapi papámpantá, nkeaka yopor yonkwae pwarámpria maok, koumteouráp aropan sérrá, “Loao sérrá, ‘Yumo tokwampok yae fek saráp tére kip.’ Aenámpara, yumwan aropao yiráp touwe fwapi papanáponoria te, tokwampok yae fek saráp korop kipo. Aeno Sabat yae fek te korop kwapono.”

¹⁵ Aeránko maok, nopok Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo te kwekár i konap aropono! Yiráp kar te yiráp níniként ankár pourouráp mono! Sabat yae fek te yumo ponankor yiráp bulmakauramp nap mek tukupea yiráp bulmakauráp donki aokor-aokoria man ént fáranáponoria éréképá tukup konapon.

¹⁶ Aeno má yupu máte Abrahamomp tárápan maok, Satano maomp pourouk 18 yopwar fek yarokwapá fákeyak námpono. Táte ono am man woukoupeyaknámp ankank fwap Sabat yae fek wor-pwar nanamp te mokopono?” ✧

¹⁷ Makrá sénánko maok, am Jisasén yorowar kar séráp arop fákáre am te pwarápaé tokwae sámpapo maok, táte nopok koumteouráp arop ponankor mao térenámp ankank te kwapwe kare námpanotá warákár tokwaeapon.

*Mastet ki ntia yisan wounápnámp kar
Matyu 13:31-33; Mak 4:30-32*

✧ **13:16:** Lu 6:1-6; 14:1-6

18 Jisaso warko sérrá, “Kwaro náráp firan taokeyak konámp te mokope ankankono? Ae te ono apae ankankan, arake niamprá wounáp nanampon?”

19 Am te ará: Arop ankárankao firan nape sánk konámp mastet fu kánanke kwarok yopwaraok sitenánko maok, forokareaka yao karnámp téképea tokwae kar nánko, ant am yowe fek taok i konámpono. Tá taknámp, Kwaromp firao kor kápae kare forokor naenámpo.”

20 Jisaso warko ankwap kar arakrá sér, “Ono Kwaro náráp firáp taokeyak námp te mokope wounáp kar sénanampon?”

21 Am te yis niampon. Yupu ankwap plaua tokwae mek yis kánanke kwarok yok-sirarea mént arákareanáko, am plaua ponankor yámpea tokwae kar i konámp niamp takeno.”

Ménki kánanke kwarok

22 Jisaso taun mekmwae, némpouk mwae k yárakrá koumteouráp aropan kar yénkrá farákáprá yárakia Jerusalem mek akwapnámp mwae-párak akwap.

23 Aenánko maok, arop ankárankao Jisasén turunkrá, “Tokwae Kar e, Kwar te ankákárank aropan saráp érékép naenámp nie?” Aeránko maok, Jisaso am fárákapan sérrá,

24 “Yumo te ankár ménki kánanke mek yink mwaria, kárakáre kar kip. Ono yumwan sénamp te: Arop kápae kare am ménki kánanke mek yink mwaria napan maok, am fárákap te pwi mo napon.

²⁵ Nánkár wakmwaek nap naropwaro nap ménki kéri tenánko, yumo te koropea ek yakáprá, ménki fek poporokwapria sérrá, ‘Arop Tokwae, amo yinan ménki kik-pwarae’rá sénapo, nopok mao yiráp kar pwarokwaprá yumwan sérrá, ‘Ono yumwan mér mo namp te, yumo te maokampono?’ ✧

²⁶ Aeránko maok, yumo nopok man arakrá sér, ‘Yino waeman amont fépér, tá amo wae yinomp némpouk yakria, yinan kar farákáp, mak i konap tene.’

²⁷ Makrá sénapo, mao kor nopok yumwan sérrá, ‘Ono te yumwan fwapia mér mo nampono. Yumo mam némpouk amp aropao nape? Yumo te kwatae ninik i konap arop fárákaponó! Yumo ponankor onan pwarará tukupenke!’

²⁸ Yumo te nánkár Abraham, Aisak, Jekop, profet ponankor Kwaromp firáp taokeyak námp mek yakáp napo nke mwanapan maok, yumoku támaoia, yumwan ek pwate napo, am mek yakáprá apánki tikirá you kikimpia wae mwanapon. ✧

²⁹ Aenapo, tá ankwap fi mek amp arop, yámar piknámp mek amp arop, fwe yawor mek amp arop má ponankor Kwaromp firáp taokeyak námp mek koupoukarea tankápria fir fépér mwanapon.

³⁰ Yumo wawenk! Arop ankwap fárákap oukoumwan wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp nap te, manénkir am mek yink mwarea napon. Tá arop ankwap fárákap oukoumwan manénkir yink mwarianap arop tokwae yakáp nap te, nopok wakmwaek kar kánanke kwatae yakáp mwarea

napon.”

*Jisaso Jerusaleman yonkwae touwemp kar
Matyu 23:37-39*

³¹ Am takámp ke fek táman Farisi mekamp arop ankwap fárakap koropeaka Jisasén sérrá, “Amo te mapek yak kwapono. Ankwap fek akwapae. Heroto amwan sámp-wouroump nanampri námpon.”

³² Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Yumo tukupea am yao pwae mekamp as kwatae táman arakrá sér kipo: ‘Ono oukoumwan, tá oumpouran arapek kwatae-arop yérépera kérépria, touwenap arop fwapokwaprá kákea maok, yinink yae arapek onomp tére wae pwar nanampon.’

³³ Aeno oukoumwan, tá oumpouran, tá ankwap makáran arapek maok, ono ankár akwap nanampon. Am te apae riteanápe: Profet te ankwap némpouk yak nánko, man sámp-wouroump mono. Man te ankár Jerusalem mek maok sámp-wouroump mwanapon.”

³⁴ Aeria maok, sérrá, “Jerusalem, Jerusalem e! Amo te profet fákáreran tirá wouriaka, Kwaro amonapok tirá kérépnámp aropan kor mént yumwi fek yénképra kák konapono. Kápae kare por ono te waráp tárápuan kakaruk éntupwaro náráp morokan i konámpnámp yowe pwae ankore mek wouri fákeyak nae rampan maok, yumoku monorá napon. ☆

³⁵ Yumo wawenke! Kwar te yumwan pwate nánko, yiráp némp máte kwaporok yak naeria námpon. Ono yumwan waeman kar sénampon:

☆ **13:34:** 2 Sto 25:18-19

Yumo warko onan nke mo yakrá tukupea yumo sérrá, ‘Am arop te Kwaro ninik námp fek korop námpara, Kwaro man ‘Yae-párák kareano’rá sér mwarea napon.’

14

Jisaso arop ankárank pu yae yámpánko fwapi papámp kar

¹ Ankwap Sabat yae fek Jisaso akwapea Farisi mekamp arop tokwaeramp nap mek fárrá tankánko maok, ankwap fákárerao man, mokopon nke mwarria yépekrá tankáp.

² Aenapo maok, pu yae yárámpámp arop ankwap Jisasomp wonae fik tank.

³ Aenánko Jisaso am aropan nkea maok, lo mérnáp arop fákáre ntia Farisi fákáreran arakrá turunk, “Nomo te Sabat yae fek te touwenap arop te fwap fwapokwaprá kák mwanámp ni mo nie?”

☆

⁴ Aerá turunkánko maok, am fárákapao kor kar tákaprá sér moapantá maok, námoku man warámpea maomp touwe wor-sirarea sámp-kérépánko, akwap.

⁵ Aenánko maok, mao arakrá sér, “Ae te yumo ankwapao yiráp táráp, tá bulmakau Sabat yae fek ént me mek pik nángo te, yumo kor man koupour warámp mo i konap nie?”

⁶ Aerá séránko maok, am fárákap te nopok maomp kar pwarokwaprá sér mwarap pourou mono.

☆ 14:3: Lu 13:10-16

Arop námokuráp pourou apárok sámp-anámp naenámpan sénámp kar

⁷Jisaso nke nánko, arop fir fár mwaria korop nap te ankár am fir kéréounámp aropao yak námp fek saráp tankáp napantá maok, wounáp kar arakrá sér,

⁸“Arop ankárankao yupu warámpnámpp fir kéréouria amwan wumwi nánko, akwap nap kwamp te, am yupu warámpnámpp aropao tank námp fek te akwapá tank kwaponono.

⁹Takria amwan ‘Má sia pwar napo, náráp nouroup mapek tankano’rá sénánko, amo pwarápae tokwae sámpea younkwe mwaek akwapá tank nanape.

¹⁰Aeantara, amwan arop ankwapao fár mwaria wumwi nánko, akwap nap kwamp te kánánkar akwapea, faek karaok tank napo, nánkár námoku sérrá, ‘Wonae fik mapek koropea napo, tankar’rá sénaenámpon. Amwan takrá sénánko maok, amont fánap arop ponankor nke nap fek amo e tokwae sámp nanapon.

¹¹Arop, námo tokwaerao nampria námokuráp e narek sampok námp te, Kwaro man apárok sámp-anámp naeria námpon. Aeno arop, námo te kánanke kwatae namponoria apárok sámp-anámp námp te, Kwaro maomp e narek sampok nae-námpon.” ☆ ☆

Fir kéréouria ‘Mokope pourouráp aropan wumwi kip’rá sénámp kar

¹²Jisaso am fir kéréounámp aropan sérrá, “Amo fir koropá fárenkria wumwi nap kwamp te, waráp nouroupén saráp wumwi, tá yumoku mwearoan

saráp wumwi, tá yumoku-pwaeráp aropan saráp wumwi, tá amokuráp ankárankamp némpoukamp mani kápaenap arop, aran saráp wumwi kwapono. Takria nánkár wakmwaek amwan kuri ‘Koropá fárae’rá wumwi, tá waráp fir am nopok sánkantáno.

¹³ Mono. Táte amo fir kékérou nap kwamp te, ankank moráp arop, tá pourou kwataenámp arop, tá pu kwataenámp arop, tá yi kwataenámp arop, aran wumwiampo.

¹⁴ Am take pourouráp arop fárákap te amwan fir nopok sánk mwanap pourou mo napara, amo fwap warákár nanapono. Am te apaeritea námpanápe, nánkár yae-párak kare arop sumpwinap ferámpnap ke fek, amwan Kwaro nopok sánk naenámpon.” ✧

*Toupour tokwaeran wounáp kar
Matyu 22:1-10*

¹⁵ Am fépérrá tankáp nap mekamp arop ankwap am kar wawia maok, Jisasén sérrá, “Arop Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek tankrá fánámp te, mao te fwap warákár naenámpon.” ✧

¹⁶ Aeránko maok, Jiaso wounáprá man sérrá, “Arop ankárankao, náráp toupour fek korop kipria arop kápae kare sérari pwate.

¹⁷ Tá wae am tupur naenámp yae korop nánko maok, náráp tére aropan, akwapea éréképá koropaeria sámp-kérépánko maok, mao akwapea sérrá, ‘Fir wae ponankor nánapia páteane. Yumo koropenke!’

¹⁸ Aerá séránko maok, am ponankor arop fárákap sérrá, ‘Yino te tukup mono.’ Ankwap

ankárankao sérrá, ‘Ono te oukoumwan yopwar yoro nanamp apár ankwapao námpan sámp nampara, akwapá énounkoup nae rae. Aenanampara, ono te korop nanamp pourou mono.’

¹⁹ Aeránko, arop ankwapao kor sérrá, ‘Onomp téreampor bulmakau fére-sámpramp sámpea nampan, am fárákap tére te mokop naprá akwapá nke naenampara, ono korop nanamp pourou mono.’

²⁰ Aeránko ankwapao kor taknámp sérrá, ‘Ono te oukoumwan kar yupu sámpea nampara, ono korop nanamp pourou mono.’ ✧

²¹ Aerapo maok, am tére konámp aropao kor warko arákarrá akwapea naropwarén sérrá, ‘“Korop mono”rá sénap’rá sénánko maok, tá am naropwaro kor youpoukwapia am aropan sérrá, ‘Amo warko koupour akwapea am taun mekamp mwae kup tokwae páraok, tá mwae kánanke-tárápaok yárakrá ankank moráp arop fárákap, tá pourou kwataenap arop fárákap, tá yi kwataenap arop fárákap, tá pu kwataenap arop fárákap, aran amo onomp nap mek éréképá koropae.’

²² Aeránko maok, warko akwapea am arop éréképá koropea pwatea maok, naropwarén sérrá, ‘Ono te wae amo sénapaok kákea nanko, sia ankwapmwaek pwi mono, kwaporok tank námpono.’

²³ Aeránko maok, naropwaro kor warko sérrá, ‘Ae te warko arákarrá akwapea mwae kupuk mwaek, tá yopwar mek mwaekamp yár firi yárakria koumteouráp arop nke nap kwamp te, am fárákan ankár kar kárákáre fek sénapo, onomp fir

---

✧ 14:20: 1 Ko 7:33

koropá fáranápono. Onomp ninik te onomp nap ankár aropao pwianoria nampon.’

²⁴ Aeritea maok, am arop fárákapan sérrá, ‘Ono manénkir wumwirinamp arop fárákap te onomp fir máte kánanke sámpá fár mwanap pourou mo karane.’ ”

Arop ankár fwapi niniki pwatea Jisasonámpaok naenámp kar

Matyu 10:37-38

²⁵ Kápae kare koumteouráp arop Jisasént tukup napo, Jisaso arákarrá am fárákapan sérrá,

²⁶ “Arop ononampok korop námpao maok, náráp éntupwar naropwar, námokuráp yupu, námokuráp táráp, náráp ankwapnáp, náráp antáp, tá námokuráp pourou kare, aran saráp ninik tokwaeria, onan ninik námp kánanke kwarok námp te, kumtiráp kar onomp firáp arop yak naenámp pourou mo kareno. ✧

²⁷ Arop ono touwe sámp nampaok moria, onomp wakmwaek korop mo námp te, mao te onomp firáp yak naenámp pourou mono. ✧

²⁸ Arop nap tokwaeri ti naeria te, am arop te nap ti naenámp ankank ponankor yurukuprá ninikia pwatea maok, am nap fwap ti-pwar konámpono.

²⁹ Aeno fwapia ninik moi yakrá, ounpwar yimptea am nap tia pwar mo nánko te, kápae kare arop am nap nkeaka man wouroump mwanapon.

³⁰ Aeria maok, sérrá, ‘Mao te nap ti námpao maok, ponankor tia fákáp naenámp pourou mo námp’rá sér mwarea napon.

³¹ Táte king ankwap akwapea ankwap Kingént yorowar naeria te, sánánkar tankrá fwapia ninikia pwatea ni konámpono. Ae te mao wae 10 tausen soldia nánko, ankwap king 20 tausen soldiant korop kan. Aeria te méria pwatea maok, mao, fwap ankwap king yérépea tirá kérép nanampaoeani, mo nierá ninik i konámpono.

³² Mao ninik nánko, pwi mo nánko te, arop oukoumwan yorowar korop mo, panek yak námp fek, arop ankwap fárákap tirá kérép nánko, tukupea wampwenoria taokor konapon.

³³ Ae konapnámp maknámp, yiráp ou mekamp arop ankwapao námokuráp ankankan kor ponankor kwaporok younkwe mwaek pwar mo námp te, am arop te ankár kumtiráp kar onomp firáp yak mo kareno.” ☆

Oukwe nape mo i konámp kar

Matyu 5:13; Mak 9:50

³⁴ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Oukwe te kwapwe kareao maok, akwapea námpareria, nape konámp pwar nánko te, nomo apae mokopianánko warko nape naenámpono?

³⁵ Am take pourouráp oukwe te waeman kwatae námpara, warko aropan yaewour mono. Aenámpara, kwatae sir konámpon. Arop yumo te woupwirápara, má kar má fwapia wa kip.”

15

Sipsip moyak nánko, warko warámpnámp wounáp kar

☆ 14:33: Mt 5:27-28

¹ Takis sámp konap arop fárákap, ntia Juda fírao ‘Kwatae ninikráp’rá sér i konap arop fárákapao Jisasonámpok koroepa Jisas farákápnámp karan wará tankáp.

² Aenapo maok, Farisi mekamp arop fárákap ntiaka lo yénkrá farákáp konap arop fárákapao kánánkámp sérarrá, ‘Nko arop nko kwatae ninikráp arop fárákapan nouroupriaka mént fárrá yárok námpwae!’ ria sérar. ✧

³ Aenapo maok, Jisaso am fárákapan wounáp kar sérrá,

⁴ “Yumo ankwap ankárankao sipsip 100 wun nánko, ankwap ankárank moyak nánko te, am naropwaro 99 sipsip fépérrá yakáp napo, pwarará akwapea, am ankwap ankárank moyak námp oupourounk i konámpono.

⁵ Oupourounkrá akwapea kakapea yápare mek porokopea korop riaka warákárrá korop naerámpon.

⁶ Koroepa némpoukria maok, námokuráp némpoukampi arop ntiaka mao nouroupnámpan aropan koropá koupoukourenkria wumwi. Aenánko maok, koroepa koupoukourapo maok, am fárákapan sérrá, ‘Onomp sipsip ankárank moyak nánko, oupourounkiaka warko warámpea korop namp má, yumo kuri onont warákárenke!’ ”

⁷ Tá Jisaso arakrá sér, “Ono yumwan waeman kar sénampon: Yámar mekamp arop te yae-párak yakápnáp 99 aropan warákár napan maok, arop ankwap kwatae ninikpwararea Kwaronámpok korop nánko te, yámar mek te yoporop warákár tok-

wae korop naerámpon.” ☆

Mani moyak nánko, oupouroukia nkenámp wounáp kar

⁸ Jisaso warko wounáp kar arakrá sér, “Yupu ankárankao mani meráp fére-sámpramp sámpá yak nánko, fére náparamp firikir pik tenánko te, apae naenámpon? Mao te lam pounkouroupea samp yakrá, pwar pikantánoria sánánkar nap mekamp tiri farákáprá oupouroukrá akwapea sámp naerámpon.

⁹ Mao am mani wae sámpea te, námokuráp némpoukamp arop ntia mao nouroupnámp aropan wumwi nánko, koroepa koupoukour. Aenapo maok, mao am fárákapan sérrá, ‘Onomp mani moyak námpan maok, warko oupouroukia sámp nampono! Yumo onont warákárenke!’

¹⁰ Ono yumwan waeman kar sénampon: Arop ankwap kwatae niniki námpao Kwaronámpok arákarrá korop nánko te, ensel fákáre ou mek take pourouráp warákár tokwae korop konámpon.”

Nánae-táráp naropwaronámpok arákarrá koropnámp wounáp kar

¹¹ Jisaso wounáp kar ankwap sérrá, “Arop ankárankamp poumou-táráp anánkaopwerápao maok,

¹² nánae-tárápao naropwarén arakrá sér, ‘Amo yinan nánkár wakmwaek ankank pirékarea ti-sáp nanampri nap te onomp wae oukoumwan sápa.’ Aerá séránko maok, naropwaro kor náráp tárápyarampor am ankank pirékarea nánae-tárápamp wae sánk.

☆ 15:7: Lu 19:10

13 Yaeamp mono, am nánae-tárápao kor náráp ankank koupoukarea sámp-samprá akwapea, tokwae panek ankwap némpouk yak. Yakria maok, maomp mani te kwaporok nkwakwe make sokororá yáarak námp fek épéria pwar. ✧

14 Takia maok, maomp mani ponankor pwa-tenámp ke fek te, am apárok yae-porokwe tokwae korop naenko, maomp yae kwae mek te ankank kánanke ankwap ankárank tank mo kare.

15 Aempantá maok, akwapea arop ankwapan ‘Ono tére nae’rá sénánko maok, am aropao man, náráp kou * taokeyakrá wunaeria sámp-kérép. Aenánko maok, taokeyakánko, yae-porokwea wae naenko maok, kouan fir nénkria,

16 kouao fánámp fekamp yipi kwatae táman make tirá fánaeria. Aenámpan maok, arop ankwap ankárankampao man fir ankwap sánk mono. ✧

17 Aeapo maok, tá námoku kwatae yáakinámp táman warko ninik tokwaerá tankea maok, ‘Onomp naropwaromp térenap arop mao saráp kápae kare fir kwapwe fánapo, ono mapek yakriaka, yae-porokwe tokwae nampon.

18 Wampwe kwae! Ono fárámprá warko onomp naropwaronámpok arákarrá akwap nae. Ono akwapea te man arakrá sénanampon: “Ayao! Ono te Kwarén, tá amwan kor kwatae niniki nampon.

19 Oukoumwan te ono apae kwapwe kare nampan, amo onan ‘Waráp táráp’rá sénanapanápe. Wampwe kwae! ‘Waráp tére arop’rá sérae!’

✧ 15:13: Snd 29:3 * 15:15: ‘Kou’an sénámp te “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kar fi fek nkeae. ✧ 15:16: Snd 23:21

20 Aerá sénanamponorá ninikia pwarará maok, mao wae fárámprá náráp naropwaronámpok arákarrá akwap. Oukoumwan panek korop nánko naropwaro nkeaka, náráp tárápria yonkwae touweriaka fárakoprá akwapea tárápan sámpkánánkaprá koupwiyakea kákámánkar.

21 Aenánko maok, namorápo man sérrá, ‘Ayao! Ono te Kwarén, tá amwan kor kwatae niniki nampono. Ono apae yae-páráki nampan, amo onan ‘Náráp tárápono’rá sénanapanápe!’

22 Aeránko maok, naropwaro kor náráp tére aropan wumwiria sérrá, ‘Yumo onomp waempyam tokwaeri kwapwe ará koupour sámpá koropea yirimpá pwarenke. Tá ring ará sámpea yae topwe fek yirimpénke! Tá su sámprá puk yirimpénke!’

23 Tá bulmakau soup tokwae ará yankopea yankap napo, nomo fépérrá warákár mwaro.

24 Am te apae riteanápe, mámá táráp te waeman sumpwi tenámpan mpwe yonkwae nampan maok, oukoumwan yiki yak námpon. Waeman moyak te rámpwe nampan maok, nomo warko warámp námpon.’ Aeria maok, am fir tokwae kékérourá fépéria warákáránk. ✧

25 Aenapo maok, am ke fek táman, nae-táráp yopwar mek yakeanampao koropea nap top fekría maok, wa nánko, tár sámprá, musik porokwaprá, kepárapo, wa.

26 Aeria maok, tére konámp aropan koropae ritea, man turunkrá, ‘Máte apae rape?’

27 Makrá turunkánko maok, am tére konámp aropao kor sérrá, ‘Máte waráp nánae warko

---

✧ 15:24: Kl 2:13

arákarrá koropeanánko, naropwaro bulmakau soup sámpea fir kéroú námpon. Am te apae riteanápe, mao kwapwe kare yakea korop nánko, warákár námpon.’

²⁸ Aeránko wawia maok, am nae-tárápao kor kokwarokia, am mek yoump mo naenko maok, naropwaro kor mankrá, ‘Amo te apaeritea nap, mankae’rá séránko maok, ✧

²⁹ namorápo kor naropwaromp kar pwarokwaprá sérrá, ‘Kápaé kare yopwar ono waráp kar ták-pwar mo, ankár tére konap arop niamp térerá yárák namp fek, amo onan meme soup ankárank takeniamp sáp napo onomp nouroupént kor fépériaka warákár tak mwanámpan amo mo kari napon.

³⁰ Aeno waráp táráp am te kokopor koum-teou fek ankank ponankor épéri pwateaka, warko arákarrá korop námp táman, amo warákárria bulmakau soup kwapwe am sámp napon.’

³¹ Aeránko maok, tá nopok naropwaro kor nae-tárápamp kar pwarokwaprá sérrá, ‘Nomo te waeman énénkér némpouk yak nempara, kápaé kare ankank máte ankár ponankor warápono.

³² Aeno waráp nánae máte waeman sumpwi yak námpao maok, oukoumwan warko yiki yak námpono. Mao te waeman moyak námpan maok, nomo warko nkea warámp námpon. Aenámpara, nomo kékérourá fépérrá warákár mwaro.’ ”

16

Ankank taokeyak konámp aropao kwekár ninik

✧ 15:28: Jo 3:10; 4:1

fek térenámp kar

¹ Jisaso námoku éréképea yáarak i konámp aropan sérrá, “Maniráp aropamp ankank taokeyak konámp arop yak nánko maok, arop ankwap fárákap koropea am maniráp aropan sérrá, ‘Waráp ankank poukeyak konámp arop te fwapia tére mo, waráp ankank te kwaporok épér námpono.’

² Aerapo maok, am maniráp aropao kor náráp ankank taokeyak konámp aropan koropae ritea sérrá, ‘Ono amonap karan arop fárákapao sénapan wa namp te mokopono? Amo akwapea onomp ankank amo taokeyak nap ponankor kukumwiampo. Amo warko onomp ankank taokeyak mono.’

³ Aeránko maok, am ankank taokeyak konámp aropao wawia, námokuráp ninik mek ninikrá, ‘Awi! Onan poukeyak konámp arop onan wae pwar naeria sénámp te mokop nanampono? Ono te kwar fipimp nanamp te kárákáre mo nampono. Tá ono arop ankwapan maniráp ankank mámánk nanamp te pwarápaé nampon.

⁴ Aeno oukoumwan te ono wae mér nampon: Onan poukeyaknámp naropwar onan “Tére pwarará akwapae”rá sénámpara, oukoumwan te, aropao onan warámpea náráp nap mek tukup mwanap mwae kup mér nampon.’

⁵ Aeritea maok, náráp térenámp naropwaromp ankank kwaporok tinap aropan koropenk ritea manénkir koropámpa turunkrá, ‘Am arop te amwan apaekamp ankank sánkámpon?’rá turunk.

⁶ Aenko mao sérrá, ‘Mao te 100 dram wel sánkámpono’rá sénánko maok, man sérrá, ‘Amo koupour am arop sánknámp tiket sámpea nopok

sánk nanap némpi 50 dram kumwia papae.’

7 Tá wakmwaek ankwap korop nánko, man turunkrá, ‘Amo kor apaekamp kwaporok sámp napon?’ Aenánko, mao kar pwarokwaprá sérrá, ‘Ono kor 100 wit bek sámp nampono.’ ‘Ae te koupour tiket sámpea nopok sánk nanap némpi 80 bek mwar kumwiae.’

8 Tá wakmwaek man poukeyaknám naropwaro mao térenám wawia, mao náráp ankank taokeyak konám arop kwekár i konámpan man sérrá, ‘Amo ninik kour kwapwe tenape!’ Am te apaeritea námpanápe, wakmwaek námwan yaewour naenám ankankan ninikia námpono. Arop fárákap apárokamp ninikaok tére nap te nkwakwe make tére mwanap mwae kup mér kareria arop fárákap wae fekamp ninikaok paokop napan kámákár tukup napon.

9 Ono yumwan sérrá: Apárokamp mani kwatae fek mapekamp aropan nouroupria nénk napo, yiráp nouroup yakáp mwanapon. Nánkár wakmwaek am mani pwar nánko, yakápi yakáp mwanap nap mek éréképá tukup mwanapon. ✧

10 Arop ankwap kánanke kwarok ankank yae-párák kare taokeyak konám te, tá ankank tokwae karan kor fwap taokeyak naenámpon. Tá arop kánanke kwarok térean poupwekáp fek tére námpon te, tá tokwae kar térean kor poupwekáp fek tére naeria námpon. ✧

11 Yumo apárokamp mani kwataeran kor fwapia taokeyak mo napo te, wa yumwan yámar

mekamp yak konámp ankank sánk nánko taokeyak mwanapon?

¹² Yumo ankwapamp ankankan fwapnae karia taokeyak mo napo te, Kwaro yumokuráp por nánapnámp ankankan kor yumwan wa sánk naenámpon?

¹³ Tére konámp arop ankárankamp te taokeyak konámp arop anánkaopweramp tére naenámp pourou mono. Mao takria te, ankwapan kokwaeria, ankwapan saráp warákár naenámpono. Tá ankwapamp karwaokria, ankwapan younkwe sinaeria námpon. Yumo te Kwaromp yae ankore mek yakáprá, maniamp yae ankore mek méntér yakáp mwanap pourou mono.” ✧

*Lo ntiaka Kwaromp firáp aropamp kar
Matyu 11:12-13*

¹⁴ Farisi fákáre te maniran kíkiankrá paokop nap kwamp maok, Jisaso farákápámp kar má wawia man wouroump napon.

¹⁵ Aenapan maok, Jisaso am fárákan séréra, “Yumo te, arop fárákapao yumwan ‘Yae-párak kare arop’rá séranáponoria napon. Aeno Kwaro yiráp ninik mek mek yaknámp ankank te wae mér námpon. Aropao tokwae karonoria niniknámp ankank te, Kwaro nke námp fek te kánanke kwataeno. ✧

¹⁶ Lo kar ntiaka profet fákáreramp kar te wok-waekamp karao koropea Jon yakámp ke fek námpon. Aenámpan maok, warko Jon yak námp fekampao koropea Kwaro náráp firáp taokeyak

naenámp Kwapwe Kare Kar némp-némp ponankor akwap námpon. Aenángo, ponankor arop fárákap am náráp firáp taokeyak námmp mek yink mwaria kárákárea wae napon.

¹⁷ Yámar ntiaka apár te moyak naenámpono. Aeno Kwaromp loamp kar te ankwap kánanke moyak mono.” ✧

Yupu sámpea pwar konap kar
Matyu 5:31-32; 19:9; Mak 10:11-12

¹⁸ Jisaso sérrá, “Arop wa mokop yupu sámpeaka warko pwarará, ankwap yupu sámmp námmp te, mao te náráp yupuan kwatae ninikria kokopor námpon. Tá taknámmp arop ankwapao poumaropao pwate nánko yaknámmp am yupu sámmp námmp te, támao kuri poumou nap mek tanknámmp loan kwe-pwararea kokopor námpon.” ✧

Maniráp arop ntiaka Lasarusomp kar

¹⁹ Jisaso ankwap kar sérrá, “Wokwaek maniráp arop ankáránk yakria maok, mao te kápae kare por ankár kwapwe kare waempyam yirimpria maok, tá waempyam noumouri kwapwe fek am yumuntuk pourouk woukwap konámpon. Tá mao te kumur méntép fir kwapwe fári konámpono.

²⁰⁻²¹ Aenángo maomp ménki fek ankank moráp Lasarus am fek amp. Maomp ninik te maniráp aropao fir fánánko, kánanke-táráp kákánar ankore mek pikrink námmp tirá fánaeria. Aenángo maok, man te ankárápa waerá yiri sárár nánko maok, as fákáreráo korop ko maomp ankáráp mek mukur saráp yakáp.

²² Nánkár wakmwaek am ankank moráp arop am sumpwi nángo maok, ensel fákáreráo sámpá tukupea Abrahamo fir tokwae kéroú námp fek tank námp fek mént páte. Aenángo maok, tá maniráp aropao kor wakmwaek sumpwinko man apár me mek pap.

²³ Mao te waempomp némpouk yakria touwe tokwae sámprá yak. Aeria maok, narek nke nángo maok, Abraham tokwae panek kar yak nángo maok, Lasarus kor méntér yak.

²⁴ Aenángo maok, maniráp aropao arakrá wumwi, ‘Ayao Abraham e! Amo onan aropompria Lasarusén sénapo, mao yae kurépi fek ént mek anámpea sankoropea onomp sérékam fek pap nángo, námpare tae morokano. Ono mómá yaomwi mek yak nanko, onan te touwe kwatae kareane!’

²⁵ Aeránko maok, Abrahamo sérrá, ‘Táráp e! Amo wokwae apárok yakap ankank aran ninikampo. Amo oukoumwan yiki yakap fek te, kápae kare ankank kwapwe kare tiapo, Lasarus máte kwatae yakámpon. Aempan oukoumwan te mómá némpouk te kwapwe kare yak nángo, nopok amo touwe kwatae sámp napon.

²⁶ Tá ankwap te, yumo tampok yak, yino mam-pok yak nángo, kuk mek te Kwar námoku yinkri furu tokwae páte námpara, arop mapek yakáp nap te mokopia tampok tukup mwanapanápe. Tá arop tampok yakáp nap mokopia mampok korop mwanapanápe.’

²⁷ Aeránko maok, maniráp aropao kor sérrá, ‘Ayao, ae te takanángo te, ono amwan sénanko, amo Lasarusén sámp-kérép napo, onomp narop-

waromp nap mek akwapano.

²⁸ Onomp nánaeou te éntikono. Mao akwapea kárakáre kor kar farákáp nánko, am fárakap náráp ninik fwapokwapanápono. Takria mao kor mámara touwe tokwae kwatae sámp mwanap némpouk koropantáno.’

²⁹ Aerámpan maok, tá warko Abrahamo sérrá, ‘Moses ntiaka profet fákáreramp kar wae tank námpon. Aenámpara, am fárakap am kar táman woupwi pátea wa mwanapono.’

³⁰ Aeránko maok, warko maniráp aropao kor sérrá, ‘Ayao Abraham, am támao pwi mono. Ankár sumpwianámp aropao warko apár me meknámp fárámpea akwapea sénánko te, fwap wawia kwatae ninik pwar mwanapono.’

³¹ Aeránko maok, Abrahamo kor warko man sérrá, ‘Ae te Moses ntiaka profet fákáreramp kar wa mo napo te, sumpwianámp arop ankárank warko arákarrá aokea sénámpan kor, maomp kar wawia mér mwanap pourou mono.’ ” ☆

17

Kwatae ninikao mérnep kwatae pap konámp kar

¹ Jisaso námoku éréképá yáraknámp arop fárakapan sérrá, “Arop am fek kwatae ninik sámp mwanap nkwakwe make ankank koropánk naerianámpon. Aenámpan maok, am aropan kwatae ninik sánknámp arop támao maok, koupouteane! Mao te touwe tokwae sámp naenámpono.

☆ **16:31:** Jo 11:45-48

² Táte arop ankwapao mámakeniamp táráp maorianánko, am táráp kwatae ninik fek akwap nánko te, wae manénkir arop fárákapao am aropamp yápare kor fek yumwi tokwae tokoroepa man ént you tokwae mek sitenapo, tak moan mpupo.

³ Yumo kor yumoku támao fwapnae karia mér kip! Waráp ankwapwaráp kwatae ninik nánko te, amo ‘Am te kwataeno. Pwarae’rá sénapo, ‘Kare tak nampono’ ria pwar nánko te, amo kor maomp kwatae ninik warko niki kwapono. ✧

⁴ Táte ma ankárankamp yámaraok mwar amwan fákánek por kwatae ninik námpao fákánek por amonapok koroepa sérrá, ‘Ono yonkwae touwe nampono’rá sénánko te, amo am aropan sérrá, ‘Ono amoinap kwatae ninik wae nik mo, pwar namp’rá sérampo.’”

Kwarén mérnáp ninikan sénámp kar

⁵ Jisaso, kar farákápenkria tirá kérépnámp arop fárákapao Jisasén kar toropwaprá sérrá, “Amo yinomp Kwarén mér námp yaewour napo, tokwae karano.” ✧

⁶ Jisaso sérrá, “Yiráp mér te sapok fu kánanke kwarok niampao maok, yumo fwap máma yaoan sérrá, ‘Amo arák make mokwapea akwapea ént mek warko yakae’rá sénapo te, fwap yiráp karwaok tak naenámpo.” ✧

Kwaporok tére konámp aropamp tére

⁷ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Táte yumo ou mekamp arop ankwapao náráp tére konámp

aropan ‘Amo akwapá yopwar mek téreae’rá sér, tá ‘Sipsip taokeyakae’rá sénánko, mao akwapá térea arákarrá korop nánko te, tá maomp arop tokwae te man sérrá, ‘Amo koupour koropea tankrá fárae’rá sénaenámp nie?

⁸ Mono. Man sérrá, ‘Amo onomp fir yankapea manénkir waempyam kámpea onomp fir yorokwaerá kákea sankorop sápa. Ono manénkir fária, ént fária nanko maok, amo wakmwae firráp ént fárae’rá sénaeria námpon.

⁹ Ae te am arop tokwae náráp tére arop náráp kar wawia mántwaok nánko te, man ‘Aesio’rá sénaenámp nie?

¹⁰ Tá taknámp, yumo kuri Kwaro yumwan sérinámp tére ponankor térea pwar nap kwamp te, yumo ankár arakrá sér kip: ‘Yino te kwatae tére aropono. Ankank yino tére námp te yinomp tére támaono.’ ”

Jisaso fére-sámpramp aropamp lepra touwe fwapokwapimp kar

¹¹ Jisaso Jerusalem mek akwapnámp mwae-páraok akwapea, apár Galili kár-pwarará akwapea apár Samaria kuk mek.

¹²⁻¹³ Mao akwapea ankwap némp wonae fik nánko maok, lepra touweráp arop fére-sámprampao koropeaka, mwaeak am fek kikip. Kikipia paneknámp nkea foukouri yakáprá Jisasén tékén wumwia sérrá, ‘Jisas, Arop Tokwae, amo yinan aropompae.’ ☆

¹⁴ Aerá sérapo maok, am fárákan nkea sérrá, “Yumo tukupea pris fákáreran yiráp pourou

☆ 17:12-13: Wkp 13:45-46

yénkenke!” Aeránko am fárákap mwaeao kukupea nke napo, náráp pourou wae yiki kukur kwapwe.

☆

15 Aenko maok, am ou mekamp arop ankwap ankárankamp námokuráp pourouk nke nánko, wae kwapwe nánko maok, mao arákarrá akwapria tékén Kwaromp e narek sampokrá e sakap.

16 Mao akwapea Jisasonámpokria maok, kwaráp torokomprá, apárok Jisaso pu páte námp fek me kor woukouprá, man ‘Aesio’rá sér. Am arop te Juda mono. Mwar ankwap fi arop Samaria mekampaoimpono.

17 Jisaso man nkeaka sérrá, “Ono ninik namp te fére-sámpramp ponankor yiki kukur napan mpwe nampan maok, fére ankárankao warko arákarrá korop nánko, sarakok te maok yakáp nape?”

18 Ae te arop ankwap arákarrá koropea Kwarén ‘Aesio’rá séria maomp e sakap naenámp yak mo nie? Mámá ankwap fi mekamp arop ankárank mao saráp nie?” ☆

19 Aeria maok, Jisaso am aropan sérrá, “Wae amo onan mér napara, waráp pouroukamp touwe fwap námpono. Amo fárámprá akwapae.”

Kwaro náráp aropan taokeyak naenámp korop naenámp yae

Matyu 24:23-28,36-41

20 Farisi fákárrero Jisasén “Makár Kwaro náráp arop fi taokeyak naenámp yae korop naenámporia turunkapo maok, Jisaso kor am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Kwaro náráp

---

☆ 17:14: Wkp 14:1-4; Lu 5:14 ☆ 17:18: Jo 4:9

arop fi taokeyak naenámp yae korop nánko te, arop yi fek te nke mwanap pourou mono. ✧

²¹ Am te arop fárakapao yi fek nkea ‘Máyaknámp nkenk!’rá sér, tá ‘Arapok yakán’rá sér mwanap pourou mono. Yumo wawenk: Kwaro náráp firáp taokeyak námp te yumo ou mek yak námpon.”

²² Aeritea maok, Jisas námoku éréképá yáraknámp arop fárakapan kor sérrá, “Nánkár wakmwaek kor yumo Aropamp Tárápan kápae kare yae fek nke moria kor, ankárank kumur fek nke mwar kar napao maok, yumo te nke mo karenono.

²³ Nánkár yumwan aropao sérrá, ‘Arapok yak námp nkenke!’, tá ‘Mapek máyak námp nkenke!’ Aerá sénapan maok, mao sénapaok tukup kwaponono. ✧

²⁴ Yumo te wae mérono: Mékér wae tákap námp fek te, yámar mek ponankor wae tákap konámpono. Ae konámp te, Aropamp Táráp ék naenámp ke fek kor taknámp nánko, arop fi ponankor nke mwanaponono.

²⁵ Aeno mao te ankár manénkir touwe tokwae sámp nanko maok, mámá ke fekamp arop fákáre man younkwe sánk mwanapon.

²⁶ Wokwaek Noa yakámp fekiapnámp taknámp, Aropamp Táráp ék naenámp fek kor taknámp mwanapon.

²⁷ Noa yakámp fek kor ankár fir fépérrá, ént fépérrá koumteou tirirá, makrá yakáprá tukupea Noa sip mek youmpámp ke fekiapon. Aenko ént tokwae nákkareaka arop ponankor oupoupourimpon.

28 Tá Loto yakámp ke fek kor take, fir féperrá, ént féperrá, mani fek ankank tirá, nénkrá, yopwar yororá, nap térerá yakápiaponó.

29 Aeapo Loto kor taun Sodom pwarará akwap nángo maok, am yámaraok táman yaomwi ntia yumwi salfa kéntia waenámpao, yámar meknámp warákamnámp ékria arop ponankor wourékimpimpon.

30 Nánkár Aropamp Táráp wakmwaek érik korop naenámp ke fek kor, take ninik fek yakáp mwanapon.

31 Am yae fek táman arop akwap kaerik yak námp te, warko nap mek youmpea náráp ankank ti mono. Tá arop akwap yopwaraok akwapá yakeanámpao, warko arákarrá koropea náráp nap mekamp ankank ti mono. ✧

32 Yumo Lotomp yupuranimpan ninikenke. ✧

33 Aeno táte arop akwap námokuráp pourouan saráp niki-samp námp te, maomp pourou te kwatae akwap naerámpon. Aeno arop námokuráp pourou wampwe pwar námpao maok, mao yae-párák yiki yak kwapwe sámp naenámpon.

34 Ono yumwan sénampon: Arop anánkaopwe kumuruk nap mek amp nepo, am ke fek Aropamp Táráp korop nángo te, am mekamp akwap ankáránkamp mwar warámpria, akwap ankáránk pwar naerámpon.

35 Tá yupu anánkaopwerao kor ni yaprá yak nep te, Aropamp Tárápao ankáránk mwar warámpriaka, akwap pwar naerámpon.

³⁶ Poumarop yaworao kor yopwaraok tére nepo, Aropamp Tárápao ankwap warámpriaka, ankwap pwar naerámpon.”

³⁷ Jisaso makrá farákápánko maok, mao námoku éréképá yárákimp aropao má kar wawia turunkrá, “Tokwae Kar e! Amo má sérarnap ankank te maok korop naenámpon?” Aerá turunkapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Apae ankank mákáre nánko, ampae yákáre koropea koupoukour konapon. Taknámp ono ék namp fek, kápae kare arop fi nke mwanapon.”

18

Yupurao jasén ‘Námwan yaewourae’ ria sér saráp yaknámp wounáp kar

¹ Jisaso námoku éréképá yárák i konámp arop fárákapan ‘Kokwae kwapono. Kwarén ankár kar toropwap saráp yak kip’ riaka farákáprá sérimp wounáp kar te, ✧

² arakrá sérimpon: “Ankwap taun mek kot wawi konámp arop ankárank yak. Am arop te Kwarén apáp mo, tá aropan kor ninik tokwae mo i konámpao maok,

³ kae yupu ankárankao am taun mek am mek yak námpao korop ko, am kot wawi konámp aropan sérrá, ‘Onan aropao kar yorowar nape. Amo onan yaewourrá kotae.’

⁴ Manénkir te am kot i konámp arop te, am yupuran yaewour monoria ninikimpao maok, warko wakmwaek ninikia, ‘Ono Kwarén apáp moria aropan kor ninik tokwae mo nampon.

✧ 18:1: Kl 4:2

⁵ Aeno kae yupu máte ankár korop ko onan sér saráp yak nánko, mákia ono kokwae nanae. Wampwe. Man yaewour nae.’ ” ✧

⁶ Jisaso sérrá, “Yumo te mámara kwatae kot wawi konámp aropamp kar wae wa naponó.

⁷ Ae te Kwar te mokop námpon? Mao naráponoria nánkárápnámp arop fákáre, yinan yaewouraeria kar tae fek kumur yámar méntép kar toropwap saráp yakáp napo te, Kwar te wa kéréprá yaewour mo naenámp nie?

⁸ Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Mao te koupour kar wará yaewour i konámp Kwarono. Aeno nánkár Aropamp Táráp ék námp ke fek, mao koumteouráp arop apárok yakáp nap te, Kwarén mérrá yakápi nap ni mo nierá nke naenámpon.” ✧

Farisi ntiaka takis sámp konámp aropamp wounáp kar

⁹ Arop ankwap fárákapao ninikrá, yino mwar yae-párak kare nánko, arop ankwap fárákap te yino niamp mono, apárok kánanke kwatae naponorá ninik. Am taknap arop fákáre táman Jisaso wounáp kar arakrá sér,

¹⁰ “Farisi mekamp arop ntia takis sámp konámp arop, makiaka am anánkaopwerao Lotu nap tokwae mek Kwarén kar toropwap neria akwapea yakria maok,

¹¹ am Farisi mekamp arop fokopeyakrá námokuráp ninik mek poup Kwarén sérrá, ‘Ono ankwap arop fárákap niamp mo nampara, amwan aesio rae. Arop ankwap fárákap te poupwekápria nkwakwe make ankank puri fek nénk mo i konap.

Tá nkwakwe make kwatae n̄nik i konapono. Tá poumou nap mekamp yupu kokopor i konapono. Tá ono te m̄má takis s̄ámp konámp arop niamp take mono.

¹² Ono te Sarere méntép anánk kumur fek fir s̄ámp moria, k̄apae kare ankank s̄ámp namp te fére-s̄ámp ramp fi pírékarea maok, ono amwan ankwap fi s̄ánk konampono.’ ✧

¹³ Aeno takis s̄ámp konámp arop te panek fokopeyakria yámar mek nke te mo, me pakáráprá námokuráp éntér kor fek porokwaprá sérrá, ‘Kwar e! Ono te kwatae n̄nikráp aropono. Amo onan aropompae.’ ” Takrá séri pwarará maok, Jisaso am fárákapan sérrá,

¹⁴ “Ono yumwan kare kar sér rae: Nopok takis s̄ámp konámp arop námokuráp nap mek arákarrá akwap n̄ámp, maó saráp Kwaro nke n̄ámp fek te yae-párák kare aropono. Aeno am arop ankwap te mono. Am te apae riteanápe, arop, námo tokwae kar namponoria warákarrá námokuráp e narek sampok nánko te, Kwaro man apárok s̄ámp-anámp naerámpon. Aeno arop námoku apárok s̄ámp-anámp nánko te, Kwaro maomp e narek sampok naenámpon.” ✧

Jisaso épér morok tárápuran ourour wor-pwararimp kar

Matyu 19:13-15; Mak 10:13-16

¹⁵ Koumteouráp aropao náráp tárápuan, Jisaso yae paprá ourour nénkanoria éréképá korop. Aepan maok, maó éréképá yarakimp arop fárákapao nkeaka am koumteouráp aropan yopor.

16 Aenapo maok, Jisaso am tárápu kánanke-tárápan, wonae fik koropenkria érékép fákeyakrá am fárákapan sérrá, “Yumo épér morok tárápu ononampok korop mwaria napo taokor kwapono. Numwar koropanápono. Kwaromp firáp taokeyak námp te, mámake pourouráp épér morok tárápu niamp arop fárákapampono.

17 Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Épér morok tárápao ankank sánk napo, koupour sámprá warákár konámpnámp taknámp, Kwaromp firáp taokeyak námp koupour sámp moianámp te, am mek yínk mwanap pourou mo karenono.”

Arop taokeyak konámp aropao ankank kápaenámp kar

Matyu 19:16-30; Mak 10:17-31

18 Juda mekamp arop ankárank arop taokeyak konámpao Jisasén turunkrá, “Tisa kwapwe kare e! Ono te mokopia fwap yiki yak sámpea yiki yaká yak nanampono?”

19 Tá Jisaso man sérrá, “Amo onan apaerá ‘Kwapwe kare’rá sér rape? Kwar ankárankao saráp kwapwe kareno.”

20 Aerá séri pwatea maok, man sérrá, “Amo te lo waeman mér napon: Yupuráp arop, poumouráp yupu, yumo te kokopori kwapon. Amo arop sámp-wouroump kwapon. Amo oukuni kwapon. Amo arop ankwapan kwekári kwapon. Amo te ankár waráp éntupwar naropwaromp yae ankore mek yakria, maomp karwaokampo.” ✧

21 Aeránko maok, arop taokeyak konámp aropao kor sérrá, “Am lo te ono wae épér feknámpia ankár

---

✧ 18:20: Kis 20:12-16

ponankor mántwaokrá koropea oukoumwan nampon.”

²² Makrá séránko maok, Jisaso am kar wawia man sérrá, “Amo ankwap ankárank aran mo napon. Waráp ankank kápae karenámp támá arop mani fek ti napo, am mani sámpeaka ankank monap aropan nénkampo! Amo takria maok, yámar mekamp kwapwe kare ankank sámpanapon. Takia maok, amo onomp wakmwaek koropae.” ✧

²³ Makránko maok, am aropao kor am kar wará yárákrá, náráp ankankantá ninik tokwae.

²⁴ Jisaso am arop náráp ankankantá ninik tokwae nánko nkea maok sérrá, “Arop fárákap kápae kare ankankráp te Kwaro náráp firáp taokeyaknámpe mek yink mwanap te kour-sir kare námpon.

²⁵ Kamel te aomp i konap nil me mek yoump naerianámpe wuriman kour-sir námpono. Aeno ankank tokwaeráp aropao Kwaro náráp firáp taokeyak námpe mek yoump naenámpe te kour-sir kare námpon.”

²⁶ Aeránko maok, am arop fárákap am kar wawia sérrá, “Takanánko te, wa mokop am mek yoump naenámpe pwi námpon?”

²⁷ Aerá sérapo maok, Jisas warko sérrá, “Aropao tére mwanap pourou monámpe ankank te Kwaro fwap tére naenámpon.”

²⁸ Aeránko maok, Pita arakrá sér, “Ae te yino yinomp némp ntia yinomp ankank wae pwarará waráp wakmwaek korop námpe te mokopono?”

✧ 18:22: Lu 12:33

29 Aerá sénánko maok, Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor Kwaro náráp firáp taokeyak naenámpan ninikia náráp nap, náráp yupu, náráp ankwapnáp, náráp éntupwar naropwar, náráp tárápu, makia ará wampwe pwar námp te,

30 Kwaro am fárákapan manénkir ti-fákeyakápnáp ankankan oukoumwan má apár mek yakáp nap fek kámá-pwarará, kápae kare nénk naenámpo. Tá nánkár wakmwaek korop naenámp ke fek kuri yaká yakáp mwanap yiki yak kwapwe sámp mwanapon.”

Jisas námoku sumpwia fárámp naenámpan warko yinínkan sérímp kar

Matyu 20:17-19; Mak 10:32-34

31 Jisaso námoku éréképea yarak i konámp arop éntér-sámpramp mwar éréképea kánánkámp am fárákapan saráp arakrá sér, “Yumo wawenk. Oukoumwan te nomo Jerusalem mek tukup mwanámpono. Wokwaek kar profet fákáreráo Aropamp Tárápamp pourouk korop naenámp ankankan kumwiap kar te oukoumwan te wae kare korop naenámpo.

32 Man te arop ankwap firamp yaek sánk napo, man wouroumprá amomoránkriaka atatóp mwanapon.

33 Aeria maok, man tárapore kákákia sumpwi pap mwanapon. Ae mwanapan maok, yinínki yakea warko fárámp naenámpo.”

34 Aerámpan maok, námoku éréképá yaráknámp arop fárákapan te am kar fi te mek wouroumpyak námpara, fwapia mér mo, épérépiapon.

Jisaso yi wurumpeyaknámp arop fwapi papámp kar

Matyu 20:29-34; Mak 10:46-52

³⁵ Jisaso akwapea, Jeriko mek wonae fikánko maok, yi wurumpi yaknámp arop ankárankao mwae fik tankrá koumteouráp aropan ‘Mani sápenk’ ria fépénrá tank.

³⁶ Aenámpao mao wa nánko, koumteouráp arop kápae kare man kámákáprá tukup napo maok, mao arakrá turunkrá, “Máte apaen nape?”

³⁷ Aeránko maok, man sérrá, “Máte Nasaret mekamp Jisaso korop námpan nape.” ✧

³⁸ Mak rapo maok, mao wará yárákrá, náráp yi am fwapi papanoriakámp kwamp, Jisasén tae fek wumwirá, “Jisas! Devitomp ou fekamp Táráp * e! Amo onan aropompae!” ✧

³⁹ Mao makrá wumwirá sénánko maok, manénkir mekia tukupap aropao man yoporrá sérrá, “Amo te kar pwarae!” Aerapan maok, am arop te ankár tékén arakrá wumwia wae, “Devitomp ou fekamp Táráp, amo onan aropompae!”

⁴⁰ Aeránko Jisaso mankea fokopeyakrá am arop fárákan sérrá, ‘Yumo wonae fik mampok warámp samankenk’rá séránko, mao kor mankea wonae fikánko maok, Jisaso man turunkrá,

⁴¹ “Amo te ono amwan apaeria nape?” Aerá turunkánko maok, am aropao kor sérrá, “Tokwae Kar e! Ono te yi nke nae rae.”

✧ **18:37:** Mt 2:23   * **18:38:** ‘Devitomp ou fekamp Táráp’rá sénámp fian “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 kware 84 fek nkeae.

✧ **18:38:** Mt 1:1

⁴² Aeránko Jisaso man sérrá, “Waráp yi te wae fwapano. Waráp onan mér nap fek tapek amo warko fwap napon.”

⁴³ Aeránko maomp yi wae fwapánko, fwap nkemp kwamp maok, Jisasomp wakmwaek akwapriá maok, warákárrá, ‘Aesio! Onomp Kwar!’ ria Kwaromp e sakaprá akwap. Tá ponankor kounteuráp aropao kor am táman nkea Kwarén warákárrá maomp e sakapiapon.

19

Sakiusomp Kar

¹⁻³ Jisaso akwapea Jeriko mekia akwap naeria. Aenánko maok, arop ankwap Jeriko mek yak námp, maomp e te Sakius. Mao te takis sámp konap aropan taokeyak konámp maniráp aropono. Mao Jisaso korop námp wawia, Jisas te mokope aroponoria nkea mér naeria. Aenámpan maok, mao te arop pu fae ara, arop kápae kareao nánánkárapo maok, Jisasén nke naenámp pourou mono.

⁴ Ae námp kwamp maok, am fek pwarará, Jisas maomwaeknámp akwap naerámponoria, fárakop akwapea maok, yao mek poká tank.

⁵ Yao mek poká tankánko maok, Jisas akwapea am fekria mao narek am yao mek nkea maok, Sakiusén arakrá sér, “Sakius, amo koupour ékae. Ono oukoumwan te waráp nap mek akwap nanampon.”

⁶ Aerámpantá maok, mao koupour ékrá warákár karia Jisasén warámpea náráp nap mek akwap.

⁷ Aenánko maok, arop ponankor man nkeaka kánánkámp sérarrá, “Wi! Mao te kwatae ninikráp arop ankwapamp nap mek akwap námpwae!”

⁸ Tá Sakiuso fokopeyakrá Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e! Oukoumwan te onomp ankank ponankor kuk pír-pwararea te, ankank monap aropan ankwapmwaek nénk nanampon. Ankwap te, ono kwekáriaka takis fekamp mani ono ankwapmwaek oukuni namp fek yiawor por nénk nanampon.” ✧

⁹ Aeránko maok, Jiaso sérrá, “Oukoumwan Kwaro má nap mekamp arop ponankor érékép námpon. Aeno mámá arop te Abrahamo Kwarén mérimp niamp námpara, Abrahamomp ounáp támaono.” ✧

¹⁰ Aropamp Táráp te arop fárákap moyakáp napan oupouroumkrá warko érékép naeria námpon.” ✧

Tére konap arop fére-sámprampao mani sámprap wounáp kar

Matyu 25:14-30

¹¹ Makránko maok, am fárákapao Jisasomp am kar wawia ninikrá wae Jerusalem mek akwap naenám fápa námpara, mao te akwapá Jerusalem mekria oukoumwan king yak naenámpan sérámpwe ninik napan maok,

¹² Jiaso am fárákan wounáp kar ankwap arakrá sér, “Arop tokwae ankwap te panekamp apár fi mek akwapeanáko, man king yoroi páte napo, námokuráp némpouk arákarrá koroepa námokuráp fi arop poukeyak naenámpon.

13 Mao wae akwap naerianámp ke fek, náráp tére konap arop fére-sámprampan koropenk ritea maok, mani sámpea 20 kina-20 kinará nénkria maok, am fárákapan sérrá, 'Má mani fek mapek bisnis térerá yakáp napo, ono warko koropria nke nanampon.'

14 Mak ritea akwap tenánko maok, námokuráp némpoukamp aropao mao king yak naenámp te warákár mo nap kwamp, am fekamp arop fárákap wakmwaek tirá kérép napo Sisaronámpok tukupea 'Am arop te yinomp king yak te mono'rá sér.

15 Aenapan maok, wae king yoroia páte napo, mao wae king yakria warko koropea némpouk. Aeria maok, arop fárákapan sérrá, 'Onomp térenap aropan sénapo, koropea napo, mani profit apaekamp sámp naprá wawia mér nae.'

16 Aeránko maok, ankwapaomékir mekia koropea am mani nénknámp naropwarén sérrá, 'Amo onan sápnap 20 kina te ono am fek téreaka kámákarrá 200 kina sámp nampono.'

17 Makránko maok, am kingo kor man sérrá, 'Amo te kwapwe kare téleriaka kánanke kwarok ankankan kor yae-párak taokeyakrá tére kwapwe napara, ono amwan fére-sámpramp taun taokeyakaeria e tokwae sánk nanampono.'

18 Aeránko, ankwap ankárank wakmwaek koropea taknámp sérrá, 'Amo onan sápnap mani 20 kina te ono am fek téreaka kámákarrá 100 kina sámp nampono.'

19 Aeránko maok, kingo man sérrá, 'Amo te éntik taun taokeyakae.'

20-21 Tá ankwap wakmwaek koropea sérrá, 'Amo te kárákárea waerá yárakria, arop ankwapao

pátenámp ankankan kor sámp, tá ankwapao yímp tenámp ankankan kor mokwap konapantá, amwan nkea apáp namp kwamp, waráp 20 kina mani má waempyam fákáre mek paprá yarokwapea má sampeyak nampon.'

²² Aeránko maok, kingo am tére konámp aropan sérrá, 'Amo tak nap te kokwae kare aropono! Amo onan nke napo, ono te kárákáre kor arop, arop ankwapao pátenap ankank ono sámp, ankwapao yoroi tenap fir ono mokwap namp nke konap mér naponno.'

²³ Amo te onomp mani beng mek páte napo, bengao ankwap mént tapokwapea páte nánko, koroepa sámp nae mpupo.'

²⁴ Aeria maok, arop ankwap fárákap wonae fik am fek fokouri yakáp napan sérrá, 'Yumo maomp yaekamp 20 kina pwarokwapeaka 200 kina sámpá yaknámp arop táman sánkenke.' ✧

²⁵ Aerá séránko maok, am arop fárákapao kor man sérrá, 'Arop Tokwae, mao te wae 200 kina samp yak námpono.'

²⁶ Aerapo maok, kingo sérrá, 'Arop ponankor ankank sámpá yak kourapo te, tá ono warko ankwap mént nénk nanampon. Aeno arop ankwapao ankank fwapia sámpá yak mo, kánanke kwarok mwar sámpá yak nánko te, ono fwap maomp yaekamp warko pwarokwap nanampon.'

²⁷ Aeno arop onan 'King yakria yinan taokeyak mono' ria paokopnap arop fárákap te yumo am arop éréképá koroepa onoku nke namp fek mapek faoporia kákenke.' "

✧ 19:24: Lu 16:10-11

*Jisas king niampia Jerusalem mek pokámp kar
Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19*

²⁸ Jisaso am kar séria pwarará maok, Jerusalem mek akwapnámp mwae párák mekia pok.

²⁹ Betfage ntia Betani te Oliv Faonkwek am mek yaknep némpouk pok naeria wonae fik am fek námoku éréképá yárákimp arop yaworanmékir tirá kérépria

³⁰ sérrá, “Yumokir pokea némpouk nke nepo, donki soup ankárank oukoumwan arop am fek tank moinap nap-topok tokorop tenap yak nánko te, táman aokorop-pwarareaka warámpea koropenke.

³¹ Tá arop yumwan nkea ‘Yumo te apae neria donki aokorop-pwar rep?’rá turunk napo te, yumo nopok pwarókwaprá sérrá, ‘Yinomp Arop Tokwaerao mént tére naenámpono’rá sér kip.”

³² Aerá séria pwarará maok, am arop yaworan tirá kérépánko, am arop yawor kor akwapea Jisaso sérimpaok am donki wae nke.

³³ Am arop yaworao am donki soupamp pouroukamp paok aokorop-pwarepo maok, am donkiramp naropwar nkeaka, am arop yaworan turunkrá, “Yumo te apae neria am donki soup aokorop-pwar repe?”

³⁴ Aerapo, arop yaworao sérrá, “Yinomp Tokwae Karao am fek tére naenámpo.”

³⁵ Aea maok, am arop yaworao donki am warámpea koroepa Jisas yak námp fekia maok, náráp waempyamráp donkiramp paonkore kor fek kákea pwarepo maok, Jisas kor donkiramp pourouk am waempyam yumuntuk tank.

36-37 Aeria maok, am Oliv Faonkwek am mwaek pikánko, koumteouráp aropao nkeaka, Jisas ampaok akwapanoria náráp waempyam mwaeao yunkrá tukup. Aenapo maok, Jisaso am yumuntukaok akwap naenánko maok, maomp wakmwaek tukupnap arop kápae karerao kor Kwaromp kárakáre manénkir yénk nánko, nke konap mént ninikia maok, Kwarén warákára waeria maok, Kwaromp e narek sampok.

38 Aeria maok, tékén wumwi kar fek sérarrá,
 “Kwar Tokwae námoku sámp-kérépnámp King
 táman
 ourour tokwae sánkano!
 Yonkwae porokwe kwapwe yámar mek yak
 námpono.

Nomo Kwaromp eran saráp sámpea
 narek karaok samp yakáp mwaro!” ✧

39 Aerapo, Farisi ankwap fárákap am koumteouráp arop ou mek yakápria Jisasén sérrá, “Tisa! Amo te waráp arop fákáre te yoporaé! Am fárákap take pourouráp kar sér te mono.” ✧

40 Tá Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono yumwan sénampono: Ae te mámá arop fárákap kar tákap mo napo te, yumwirao námoku Kwaromp e sakaprá warákár mwanapono.”

Jisaso Jerusalemántá émimp kar

41 Jisas akwapea taun Jerusalem mek wonae fikria Jerusalem nkeaka, Jerusalemántá émria

42 sérrá, “Jerusalem e! Onomp ninik te, mámá yae fek ankank amwan yae-párák yaewour nanko

yonkwae porokwe fek yak nanap méraeria nampon. Aeno am ankank te mek wouroumpyak nánko, amo oukoumwan nke mo napon. ✧

⁴³ Amo wawae: Wakmwaek ankwap ke korop naenámp te, amwan yorowar naenámp arop koropea amwan saokor-yakáprá, yár firi ponankor ikír-yakáp mwanape.

⁴⁴ Waráp tárápu am mek yakáp napan kor méntér kwatae pap mwarea napon. Amo te Kwaro koropeaka amwan yaewour naenámp ke te wuri nke moi napara, yumwi ankwap ankárankao kor ankwap yumuntuk tank mo, waeman ponankor souroumpouri sir mwanapon.”

Jisaso lotu nap tokwae mek mani térenap aropan yéréperá kérépámp kar

Matyu 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-17

⁴⁵ Jisaso Jerusalem mek pokeaka lotu nap tokwae mek youmpea nke nánko, arop ofa sánk mwanapria sipsipráp antráp ti-koroprá lotu nap tokwae mek nénkrá mani ti. Aenapo, yéréperá kérépria,

⁴⁶ am fárákapan sérrá maok, “Kwaro náráp Buk fek sérrá, ‘Onomp nap te Kwarén kar toropwap mwanap nap yak námpon’rá sénámpon. Aenámpan maok, yumo mákia arop fupukrá ankank pouroukoup konap aropao mek wouroumpá yakáp konap me niampi pap nape!”

⁴⁷ Jisaso am lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan kumur-kumur Kwaromp kar farákáp saráp yak námpantá, pris tokwae fákáre, tá lo yénkrá farákáp konap arop, tá arop taokeyakáp

---

✧ **19:42:** Lu 13:34-35

konap arop fárákap, makia Jisasén apae fek sámp-wouroump mwarrá mwae kup oupouroung.

⁴⁸ Aeapan maok, koumteouráp arop ponankor kárákáre fek Jisasomp kar wa napantá maok, am arop taokeyakáp konap arop fárákapao man mwanap mwae kup nke mo nap kwamp, wampwe kwaeria pwarariapon. ✧

20

Arop fárákap Jisasén ‘Wa kárákáre sánk námpono?’rá turunknap kar

¹ Ankwap kumuruk Jisaso lotu nap tokwae mek koumteouráp aropan Kwaromp Kwapwe Kare Kar yénkrá fárákáp. Aenánko maok, pris tokwae, tá lo yénkrá fárákáp konap arop fárákap ntia arop taokeyakáp konap arop makia Jisasnámpok korop.

² Koropea maok, Jisasén turunkrá, “Amo e tokwae maokamp sámpea am tére tére napon? Amwan te wa am tére tére nanap kárákáre sánk tenánko, tére napon? Yinan sérae.”

³ Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono kuri yumwan ankárankamp ankank turunk nae nae. Yumo onan sér kipo.

⁴ Jono arop ént mek néri námp te, yumo ninik nap te, am te Kwaromp ankank ni, aropamp ankank nie?”

⁵ Aeránko maok, am arop fákáreráo kor námoku téréménkrá sérarrá, “Nomo ‘Kwaromp ankankono’rá sénánko te, námwan ‘Ae te yumo

apaerá Jono sérinámp kar mér mo naponó?rá sérantáno.

⁶ Tá nomo ‘Aropamp ankankono’rá sénánko te, am arop fárakapao Jon te profetonorá mér kárakáre napara, nomwan yumwi fek yérénkép mwanape.”

⁷ Aerá séria pwarará maok, warko Jisasén sérrá, “Yino te Jon arop ént mek néri námp te mér moreano. Am te maokamp sámpea niane.”

⁸ Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Ono kor am kárakáre maokamp sámpeaka am fek tére namp te ono yumwan sér mono.”

Juda fian taokeyak konap aropamp wounáp kar Matyu 21:33-46; Mak 12:1-12

⁹ Jisaso koumteouráp aropan wounáp kar arakrá sér, “Arop ankárakao wain yopwar yimpea pwarará maok, am mek térerá mani sámp mwarianap aropamp yaek pwarará, mao námoku te akwapea ankwap némpouk tokwaeri ke fek yak.

¹⁰ Aea maok, am wain ki yápae nánko kánánkáp konap ke fek maok, am yopwar mek térenap arop náráp por wain ki ankwapmwaek sánkanáponoria, náráp tére konap arop sámp-kérép. Aenámpan maok, am mek térenap arop fárakapao man fukia yérépea kwaporok sámp-kérép.

¹¹ Tá yopwar naropwar warko tére arop ankwap maonapok sámp-kérép. Aenámpan maok, man kor pwarápe sánkria fukia yérépe napo, yaenémpi arákarrá akwap.

¹² Tá warko tére arop yininkan sámp-kérépánko, man kor taknámp fukia ek yérépe.

¹³ Aeapantá maok, warko am yopwar naropwaro kor, ae te mokop naeria maok,

‘Onomp poumou-táráp ankáránk ono warákár tokwae namp man sámp-kérép nanko te, fwap maomp kar wa te mokop mwanape?’

¹⁴ Aeriaka man sámp-kérépánko maok, akwapánko, am yopwaraok téreap aropao kor am tárápan nkea námoku kok sérarrá, ‘Nko arop korop námp nkote waeman naropwaromp weri mek yakria, nánkár wakmwaek náráp ankank waeman ponankor sámp naerianámpon. Nomo koupour man sámpea faropea papria maok, nomoku má yopwar má sámp mwanámpono.’

¹⁵ Aeria maok, am aropan sámpea kakaprá yár younkwek sirarrá maok, faropea pap.

Aenapo yumo ník nap te, am yopwar naropwar te am arop fárákapan te mokop naenámpon?

¹⁶ Mao te koropea am yopwar taokeyakáprá térenap aropan te tirá wouria pwarará, am wain yopwar te ankwap fi aropan sánk naenámpon.” Aerá séránko, am arop ponankor am kar wawia maok, “Wi! Mao tak te mono.”

¹⁷ Aerapo maok, Jisaso yopwar naropwaromp tárápan far-pwarapan ninikia warko am fárákapan tokore yakrá sérrá maok, “Kwaromp Buk fek yaknámp kar arakrá sér, ‘Mámá yumwi te térenap aropao kwataenoria sitenapan maok, oukoumwan te am fek nap kárákáre yak naenámpon.’” ✧

¹⁸ Arop ponankor am yumwi yumuntuk sikiríp nap te, kour ták-ták-faokoria tank naenámpon. Tá am yumwiao arop pourouk piká párákapea

---

✧ **20:17:** Sng 118:22

anámpria te, kour ponankor sokwapá pap naerámpon.” ✧

19 Jisas arakrá séránko maok, lo yénkrá farákáp konap arop fákáre, tá pris tokwae fákáerao kor Jiso wounáp kar sérámp am wae wawia méria maok, námoku ninikrá, máte waeman yinan sénámp karenoria fápárámprá man wae sámp mwaria. Aenapan maok, warko maomp kar wanap aropan apápia pwararapono. ✧

Jisasén ‘Nomo fwap Sisarén takis sánk mwanámp ni mo nie?’rá turunkiap kar

Matyu 22:15-22; Mak 12:13-17

20 Am arop fárákapao Jisas te mokop kunria yépékrá paokopap kwamp, arop ankwap fárákan, tukupea páráknámp paokoprá Jisas térenámp yurukupenkria tirá kérép. Aenapo am fárákap kwekárá, Jisasomp kar wa mwar kar nap niamprá paokop. Am fárákap Jisas te mokope kar séran wawia man kotia gavman tokwaeramp yaek pap napo, man kot naenámpria poupwékáp kar sérar napon.

21 Am fárákapao Jisasén turunkrá, “Amo tisa yakrá térieriaka arop kar farákáp nap te yae-párak kare nánko, yino wae wawia mér námpon. Amo te waeman ankárankamp pourouráp ninik fek ponankor aropan ninik i konapono. Amo te Kwaromp ninik námpaok koumteouráp aropan kare kar kar yénkrá farákáp konapono.

22 Amo tak napantá, yino amwan turunkriano: Amo te mokoprá ninik rap? Mosesomp

loao nomwan ‘Fwap King Sisarén takis sánk mwanámpono’rá sénámp ni mo nie?”

²³ Aerapo, Jisas am fárákapamp poupwekáp ninik te wae mér námp kwamp maok, am fárákapan sérrá,

²⁴ “Ae te yumo onan mani náparamp sankoropea onan yénképenk. Am mani fek yaknámp arop wunéri ntia e te wampono?” Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Am te Sisarompono.”

²⁵ Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Sisarompao nángo te, yumo te Sisarén sánk. Tá Kwaromp ankank te, yumo ankár Kwarén sánk kip.”

²⁶ Jisaso am kar pwarokwaprá sérámp kar wawia ninik tokwaeria maok, apae maomp kar te kwataenámpan arop nke nap fek man war-santukupea kot mwanámpanápe wampwe kwaeria kar tákap mo, pwar.

Sumpwi arop ferámp mwanap Jisasén turunkiap kar

Matyu 22:23-33; Mak 12:18-27

²⁷ Sadyusi fákáreramp ninik te, arop wae sumpwianámp te warko fárámp naenámp pourou mono. Aerá niniknap Sadyusi ankwap fárákap Jisasnámpok korop.

²⁸ Aea maok, am fárákapao Jisasén sérrá, “Tisa, wokwaek kar Moses kumwiaka nomwan sérrá, ‘Arop ankwapao yupu sámpeaka táráp sámp moiteaka sumpwi nángo te, warko nánaerao am yupu sámpeanánko, tárápu tianánko te, am sumpwinámp naeramp weri mek yakáp mwanapon.’ ✧

✧ 20:28: Lo 25:5

²⁹ Ae te fákánek mwearoao naeraomékir yupu sámpea táráp sámp moi yakrá, sumpwi.

³⁰ Tá warko maomp nánaerao sámpeaka sumpwi.

³¹ Táte yininkao kor warko am yupu sámp. Am fákánek mwearo te takrá tukupea ponankor tárápu yak mo nánko, surumpwi tenapo,

³² am yupurao kor wakmwaek sumpwi.

³³ Am fákánek mwearoao am yupu mao sámpá, mao sámpá-rá tukupea nap te, nánkár wakmwaek sumpwianap arop ferámpeanap ke fek te, mao wamp yupu kare yak naenámpon?”

³⁴ Aerapo Jísaso am fárákapan sérrá, “Oukoumwan apárok yiki yakápnap ke fek te, poumarop fwap yupu sámpá, yupurao kor fwap poumou nap mek tank naenámpon.

³⁵ Aeno nánkár wakmwaek Kwaro fwap ferámpea kák naenámp pwinámp arop fárákap te yámar mek yiki yakáp nap fek te, yupu sámp mono.

³⁶ Am fákáre te Kwaro apár me mekamp ferámpea kák nánko, Kwaromp tárápu yakáp napara, warko sumpwi mono. Ensel fákáreráo yakáp napnámp taknámp yakáp mwanapono.

³⁷ Moseso kor, sumpwinap arop te warko ferámp mwanaprá nomwan fárákápámpon. Wokwaek kar yao yiki kánanke mek yaomwi yurunk tank námp fek, Kwaro Mosesén sérrá, ‘Kwar Tokwae te Abraham, Aisak, Jekopomp Kwarono.’ ✧

³⁸ Tá taknámp, Kwar te apae sumpwinap aropamp Kwaranápe, yiki yakápnap arop fárákapamp Kwarono. Pourou te sumpwi napao

maok, Kwaro nke námp fek te ponankor yiki yakáp naponó.”

³⁹ Makrá séránko maok, lo kar yénkrá farákáp konap arop ankwap fárakapao wawiaka sérrá, “Tisa! Amo sénap kar te kwapwe kare námpono.”

⁴⁰ Aeriaka pwarará maok, warko turunk mwarea kapao pwarápae nap kwamp apápria pwararapono.

Jisaso Farisi fákáreran ‘Krais te wanono’rá turunkimp kar

Matyu 22:41-46; Mak 12:35-37

⁴¹ Aeapo maok, Jisaso Farisi fákáreran sérrá, “Ae te mokopiaka ‘Krais te Devito yakámp fi mekamp aropono’rá sénaponó?”

⁴² Devit námoku wokwaek kar Buk Song fek kumwiriaka sérrá,

“Tokwae Karao onomp Tokwae Karan sérrá,
“Amo te onomp yae-párak mwaek tankea napo,

⁴³ nánkár wakmwaek amwan yorowar i konap aropan

waráp yae ankore mek párapok tenanko,
yakáp mwanapon.” ’ ☆

⁴⁴ Devit námoku Kraiséén ‘Onomp Tokwae Kar’rá sénámpao maok, mao te mokopia warko Devitomp ounáp yak námpono?”

Lo kar mérnáp aropamp nínik

Matyu 23:1-12; Mak 12:38-40; Luk 11:43

⁴⁵ Arop ponankor oukoumwan am fek yakrá Jisas sérámp kar wará yakápapo maok, tá warko Jisaso námoku éréképá yárapok arop fárakapan sérrá,

---

☆ **20:43:** Sng 110:1

⁴⁶ “Yumo te kar yénkrá farákáp konap arop farákapan fwapnae karia mér kip: Am farákap te youén táman, arop námwan nkeanáponoria waempyam éri kare fek képeri pwateaka paokopria, arop koupoukour nap mek tukup napo, námwan kápae kare aropao warákárria me pakáráprá ‘Gude’rá séranápon kar i konapono. Tá ankwap te, arop námwan nkeanáponoria tukupea lotu nap mek mekok tankápria, ankwap te, fir kékérou nap fek arop tokwaeramp wonae fikamp sia fek tukupea tankáp konapon.

⁴⁷ Tá am farákap kae koutteouan poupwekáprá maomp nap mekamp ankank ponankor ti konapono. Tá ankwap te, náráp am ninik oupoupourrá, arop námwan nkeanáponoria yoporop kar éri fek Kwarén kar toropwaprá paokop i konapon. Ae konapan maok, nánkár kotnap ke fek te am farákap te yoporop touwe tokwae sámp mwanapon.”

21

Ankank moráp yupu Kwarén ofa sánkámp kar

¹ Jisaso lotu nap tokwae mek yakrá énoukouprá yakria nke nánko maok, mani tokwaeráp arop farákapao náráp ofa mani lotu nap tokwae mekamp bokis mek épér.

² Aenapo maok, Jisaso nke nánko, kae yupu ankwap mani mo námpao maok, mani kánanke anánkamp támao mwaran sankoropea bokis mek sir.

³ Aenánko maok, Jisaso sérrá, “Ono yumwan kare sénampon: Mámá mani monámp kae yupu

mani tokwae kar sirarea arop ankwap fárákapao sinapan kwe-pwarámpon. ✧

⁴ Am kápae kare arop fárákap te mani kápae kare ankwapmwaek tank nánko, ankwapmwaek mwar Kwarén sánk naponon. Aeno mámá kae yupu te fir sámpá fánaenámp te ankwap tank mo karenámpao maok, ankár ponankor sinámpon.”

Pwar naenámp ke fek ankank korop naenámp kar

Matyu 10:17-22; 24:1-14; Mak 13:1-13

⁵ Arop ankwap fárákap lotu nap tokwae táman sérarrá: “Arop fárákapao kwapwe kare yumwi, tá nkwakwe make ankank koumteouráp aropao Kwarén kwaporok nénk nap tia am nap moporia pwate naponon.” Aerapo maok, nopok Jisaso sérrá,

⁶ “Mámá ankank yumo oukoumwan nke nap te nánkáráp ankwap ke fek te am nap mekamp yumwi ankwap yumwi yumuntuk te tank mono. Am te ponankor aropao momontokoria apárok sir mwanaponon.” ✧

⁷ Aeránko maok, am arop fárákapao Jisasén turunkrá, “Tisa, moko ke fek am ankank korop naenámpon? Apae ankank manénkir korop nánko, yino táman méria, am ankank korop naenámp ke te wae wonae fekánéria ninik mwanámpon?”

⁸ Jisaso sérrá, “Yumo fwapia mér kip. Takria yumwan kápae kare aropao poupwekáp mwanape. Am te apae riteanápe ‘Námo te am arop támaono’rá séria, ‘Pwarnámp ke oukoumwan wae wonae fik korop námpono’rá sénapo te, yumo táman wawia maomp weaok mwaek tukup kwapon.

⁹ Tá nánkár wakmwaek yumo yorowarnap purunk, tá yorowar tokwaenap kar waria te, yumo apáp tirinkria kour me woukouri kwapono. Am ankank te wae manmékir korop námpao maok, pwar naenámp yae te oukoumwan tamak korop mono.”

¹⁰ Tá mao warko sérrá, “Arop ankwap firao ankwap fi aropan yorowar, tá ankwap kingomp fákárerao ankwap kingomp fákáreran yorowar mwanapon.

¹¹ Táte némp yérur tokwae korop. Tá kápae kare apárok yae-porokwe tokwae korop, touwe tokwae korop naerámpon. Aeria yumo nke napo, yámar mek nkwakwe make mwar pourouráp ankank koropánkria yumwan apáp tokwae sánk naeane.

¹² Aeno manénkir te am ankank oukoumwan korop mo nánko, yumo Kwaromp firáp yakáp napara, yumwan ti-fápákampria ti-yampourou mwanape. Yumwan lotu nap mek kotia kalabus nap mek kák mwanape. Tá king ntia gavmanomp yi mek éréképá tukupea kot mwanape.

¹³ Yumwan am tak nap te yumo fwap Kwaromp Kar farákáp mwanap mwae kup támaono.

¹⁴ Aenámpara, yumo, am fárákapan nopok kar sér mwanámp nánap mwarrá niniki kwapono.

¹⁵ Waeman fwap onoku yiráp táp mek kar papria yumwan yonkwae kour nénk nanampon. Aenanko kápae kare arop yumwan yoporap te, ono yumwan sánknamp karan ták-pwar mo, sámp-anámp mo mwanapon. ✧

¹⁶ Yiráp éntupwar naropwar, naeounáp, ankárank fi arop, nouroup fárákáp, mao kuri

yumwan yopor aropamp yaek pap mwarea napon. Aenapo, ankwap fárákap yumo ou mekamp tirá wour mwarea napon.

17 Am tak nap te, yumo Kwaromp firáp yakáp napara, arop ponankor yumwan kokwarokria napon.

18 Táte yiráp me korokamp me pwae ankwap ankárankamp kwaporok moyak mono.

19 Aenámpara, yumo kárákáre fek fokopeyakápria, yumokuráp yiki yakápá yakáp mwanap sámp mwanapono.”

Jisaso 'Jerusalem kwatae pap mwanap'rá sénámp kar

Matyu 24:16-21; Mak 13:14-19

20 Tá Jisas ankwap kar sérrá, “Aeno táte nánkár yumo nke napo, ami fákáre koropea Jerusalem sámp-saokor napo te, yumo táman mér kip: Taun souroumpour mwanap ke te wae wonae fik námpon. ☆

21 Am ke fek te arop fárákap apár Judia mek yakáp nap te ankár pirikimpea you mek pok mwarea napon. Tá arop fárákap Jerusalem mek yakáp nap ankár am taun pwararea ankwapok pirikimpá tukup mwarea napon. Tá arop ankwap fárákap némp kánanke-táráp fekmwaek yakáp nap Jerusalem mek te tukup mo kareno.

22 Am ke te Kwaro sokoronap arop fárákanap nopok touwe kwatae sánknámp kenon. Aenámpara, am kar ponankor te Kwaromp buk fek yak námp kare kar korop naenámpnon. ☆

23 Koumteou tárápu yakáp nap, tá wae yaek fákeyakáprá mom wunnap koumteou am ke fek te koupoutáráp nape! Am apár mek te touwe tokwae korop nánko, Kwaromp yonkwae pwarámp te waeman am mekamp koumteouráp aropan sámp naerámpon.

24 Ankwap fárákap bainat fek faoporrá épérrá, ankwap fárákap fápákamánkia ankwap-fi ankwap-fi mekmwaek ti-tukup mwarea napon. Takria ankwap fi arop fárákapao Jerusalem poukeyakáprá tukupea Kwaro ‘Wae támaono’rá sénámp fek pwar mwanapon.’ ✧

‘Wakmwaek Aropamp Táráp ék naenámp’rá sénámp kar

Matyu 24:29-36; Mak 13:24-33

25 Tá Jisas warko ankwap kar sérrá, “Pwarnámp yae korop naeria nánko, yámar, yunk, térmeamp pourouk nkwakwe make ankank koropánk nánko, solwara tokwae souroukoupriaka purunk tokwae nánko, apárokamp arop fi ponankor nkea yonkwae touwe foforia apáp tirínka wae mwanapono.

26 Am ankank apárok korop naerianánko, kápaekare koumteouráp arop niníkria apáp tirínkria yi mánmán mwanape. Am te apae riteanápe, yámar mekamp térmeráp ankank sámpá wuwi naerámpon. ✧

27 Am ankank koropea pwaránko, Aropamp Táráp koumwe meknámp kárakáre tokwae ntia wae tokwae méntér ék nánko, nke mwanapon. ✧

✧ 21:24: Ais 63:18-19; Dan 8:13; Ro 11:25 ✧ 21:26: Ais 13:6-13; Jol 2:1-2; Yé 6:12-14 ✧ 21:27: Mt 16:27

28 Am ankank fi yokorrá korop nánko, am ke fek táman yumo ankár fokopeyakrá narek tokoreyakáp mwanapon: Kwaro yumwan warko éréképea yámar mek pok naenámp ke te wae wonae fik korop námpon.”

Yao fikan wounápnámp kar

Matyu 24:32-35

29 Tá warko am fárákan wounáp kar arakrá sér, “Yumo yao fikráp ankwap yao aran nkenke.

30 Táte yumo nke napo, pwae páre nánko te, ‘Oukoumwan te yámar kwapwe naenámpo’rá sér i konapon.

31 Táte taknámp, yumo nke napo, yámar mek am ankank koropánk nánko te, yumo wae mér mwanapono: Kwaromp firáp taokeyaknámp ke te wae wonae fik korop námpon.

32 Ono yumwan kare kar sénampon: Mámá kear mekamp koumteouráp arop fárákap oukoumwan sumpwi mo, yakáp napo, am kápae kare ankank korop naenámpo.

33 Yámar me ntia apár te akwapea pwar naenámpo. Aeno onomp kar te akwapá moyak mono.”

Jisaso éréképá yarak i konámp arop fárákan ‘mér kip’rá sénámp kar

34 “Aeno yumo fwapia mér kip. Yumo takria fir kápae ntia mánmán ént fépérrá mánmánrá paokop mwanape. Yumo takria pouroukamp ankankan saráp ninik tokwae mwanape. Take ninik támao yumwan oupoupouri fákeyak nánko te, am Arop Tokwae koropnámp yae te koupour kar koropria,

³⁵ aopwerao kouan porokwap konámp niamp naenámpon. Am yae te kápae kare apárok yakápnap arop fi ponankoran korop naenámpon.

³⁶ Ae naenámpara, yumo te ankár fwapia mér kare fek yakáp kip. Yumo ankár Kwarén kar toropwap saráp yakáp napo, yumwan kárakáre sánk naenámpon. Aeria maok, yumwan nkwakwe make touwe kwatae korop námpon kor, yumo fwap kwe-pwararea Aropamp Táráp yumwan yurukup naenámp fek yumo pwarápa mo, fwap fokopeyakáp mwanapon.” Jisas aerá séri pwara námpon. ✧

³⁷ Am yinink kumuri yak námp fek te, Jisas koumteouráp aropan lotu nap tokwae mek kar yénkrá farákáp ko, kumuruk Oliv Faonkwekamp némpouk akwapá amp i konámpono.

³⁸ Aenánko kápae kare koumteouráp arop te koumounek kar maomp kar wa mwaria lotu nap tokwae mek korop konapono.

22

Judasó Jisasén outirimp kar

¹ Yis Moráp Pan Fárrá Lotu i konap Pasova Yae wae wonae fik nánko, ✧

² pris tokwae fákáre ntia lo kar yénkrá farákáp konap arop fárakap mao Jisasén farop mwaria napao maok, koumteouráp arop fárakapao nkeantánia apáprá kánánkámp mokopia farop mwanámpria mwae kup oupourouk.

³ Satano akwapea Judas, ankwap e Iskariot, maomp ninik mek noumpoukoup. Am Judas te

Jisas éréképá yárák i konámp éntér-sámpramp arop fárákap ou mekamp. ✧

⁴ Mao akwapea, pris tokwae fákáre ntia lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákáre méntér tankrá, Jisasén am arop fárákapamp yaek sánk naenámpan sérarrá am naenámp mwae kup oupourouk.

⁵ Aenángo maok, am arop fárákapao warákáránkia maok, ‘Fwap amwan mani sánk mwanámp’rá sér.

⁶ Aenapo maok, Judas am fárákapamp kar wawia ‘Fwapono’rá séria maok, mao, arop nke mo nap ke fek am fárákapamp yaek Jisas sámp-sánk nanampria mwae yororia yépék.

*Pita ntia Jon Pasova fir nánapnep kar
Matyu 26:17-25; Mak 14:12-16*

⁷ Yis Moráp Pan Fári konap Yae wae korop. Am yae fek te sipsip morok, am Pasova fár mwanámpria yénkép i konapon.

⁸ Aenámpantá Jisaso Pita ntia Jonén tirá kéréprá, “Yumo akwapea Pasova fir nánapia nepo, nomo fár mwanámpnon.”

⁹ Aeránko maok, am arop yaworao Jisasén turunkrá, “Amo ník nap te, yino maok nánap nenempon?”

¹⁰ Mao am arop yaworan sérrá, “Yumo wawenke! Yumo Jerusalem mek akwap nepo, arop ankwap sospen mek ént yínkípea férek papea
* samprá akwap námp yumwan mwae aok kíkíp

✧ **22:3:** Jo 13:2 * **22:10:** Mk 14:13 fekamp kar fi fek nkeae.

naenámpón. Aenáńko, yumo mao akwapnámp nap mek am mek maomp wakmwaek akwap kip.

11 Aeria yumo ankár am nap naropwarén sérrá, ‘Amwan yinomp Tisa sérrá, “Námo náráp éréképa yarak i konámp arop fárákapént Pasova fir fánanámp nap aokore te maok yak námpon?” ’

12 Aerá turunk nepo, mao yumwan narekamp aokore tokwae kákánarráp tankáp i konap fae ankank tankáp námpráp yéńkép náńko, yumo am mek Pasova fir nánámp kip.”

13 Am arop yawor akwapea, waeman Jisaso séri námpaok taknámpia maok, wae Pasova fir nánapi pwar.

Jisaso éréképea yarak i konámp aropan pan ntia wain nénknámp kar

Matyu 26:26-30; Mak 14:17-26; 1 Korin 11:23-25

14 Am fár mwanap ke korop náńko, Jisas náráp éréképea yarak i konámp aposelént fár mwaria tankáp.

15 Aeria mao am fárákapán sérrá, “Ono náńkár wakmwaek te touwe tokwae sámp nanampara, manmékir yumont máma Yae Tokwae fek Pasova fir fánaeria warákár tokwae nampono.

16 Ono yumwan sér rae: Ono te warko Pasova fir fár mono akwapea Kwaro náráp firáp taokeyak naenámp ke fek am Pasova fánámp fi kare érik koropnámp ke fek fánanámpón.”

17 Aeria maok, mao wainráp kap sámpea Kwarén kar fáparákia am fárákapán sérrá, “Yumo má sámpea ou fáparákaprá fárenke.

18 Ono yumwan sénámpón: Ono te oukoumwanía náńkáráp kor wain ént fár mono, akwapea

Kwaro náráp firáp taokeyak naenám্প ke korop nám্প fek fánanampon.”

¹⁹ Aeria maok, warko mao pan sámpea fákeyakrá Kwarén kar fáparákia pwarará, fopwaria am fárákapan nénkria maok, sérrá, “Mámá te onomp pourounono. Ono yumwan yaewour naenám্পria nénk nampon. Kápae kare por yumo takria onan ninik kip.”

²⁰ Pasova fir ponankor fépéria pwarapo, tá taknám্প ankwap wainráp kapan kor takrá sér, “Mámá wain te onokump yiri fek kontrak wourékam papea pwar namp wounápono. Aeriaka am yiri te yiráp por kwarákárria yumwan yamokwap námpon. ✧

²¹ Aeno yumo nkenke: Am arop onan yopor aropamp yaek pap naerianám্প te onont mámá kákánar fek fárrá tank námpon. ✧

²² Aenámpan maok, Aropamp Táráp te fwap Kwaro nánapi tenám্পaok akwap naenámpon. Aeno man yopor aropamp yaek sánknám্প aropao maok, mao te koupouteane!” ✧

²³ Mao aerá sénánko maok, am arop fárákap námoku kok turunkuprá, ‘Ae te wa mokop tak kun?’rá sérar.

‘Wa mokop tokwae karonó’rá sérarnap kar

²⁴ Táte warko Jisaso éréképea yárák i konám্প arop fárákap námoku ou mek táman kar yorowarrá, ‘Wa mokop nomp tokwae kar yak naenámpon?’rá sérar.

✧ **22:20:** Jer 31:31-34 ✧ **22:21:** Sng 41:9; Jo 13:21-22 ✧ **22:22:** Ap 2:23

25 Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Mámá apárokamp king tokwae te kárákáre tokwae napara, arop poukeyak nánko, arop fárákapao, mao te arop yaewour kwapwe konámprá ninik mwanapria napon.

26 Aeno yumo te takrá niniki kwapono. Yumo ou mek arop tokwae kar yak naerianámp te, ankár nánae karao wakmwaek yak konámp niamp kuno. Tá yumwan taokeyaknámp arop te ankár yaewour naenámp tére arop niampi yak naenámp. ✧

27 Ae te wa tokwae karonó? Arop tankrá fir fánámp ni, nopok tére arop fir nánapi sankoropá sánknámp arop nie? Am arop tankrá fir fánámp támao maok, tokwae karonó. Aeno ono yumo ou mek yak namp te, tére arop arákarea yumwan yaewour nampon. ✧ ✧

28 Ono wokwaek nkwakwe make touwe sámp nampon kor, yumo onan pwarará pirikimpá tukup mono. Waeman onont yakápi napon.

29 Onomp Naropwaro maomp firáp poukwapá yak nanamp kárákáre sáp námpan, tá taknámp ono am kárákáre yumwan nénk nampon.

30 Ono am Kwaromp firáp taokeyak namp mek te yumo fwap onomp kákánar fek fir fépérrá ént fépér mwanapon. Yumo fwap kingomp sia fek tankápria éntér-sámpramp Israel fi mek amp koumteouráp arop fárákapan yurukup mwanap arop fárákap yakáp mwanapon.” ✧ ✧

Jisaso ‘Pita námwan younkwe sinaean’rá sénámp

✧ 22:26: 1 Pi 5:1-5 ✧ 22:27: Mt 20:25-28 ✧ 22:27: Jo 13:12-15

✧ 22:30: Mt 19:28 ✧ 22:30: 2 Ti 2:12

kar

Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38

³¹ Jisaso am kar séria pwarará, Pitan sérrá, “Saimon, Saimon, wawae! Kwaro takanorianánko, Satano, wa mokop Kwarént koumpeyak nánko, wa mokop Kwarén pwaran nke nae ritea yumwan yampourou naeria waeane. ✧

³² Aenámpan maok, ono wae amwan yaewourria Kwarén sénanko, amo onan mérap te onan ankár pwarará akwap mono. Warko wakmwaek arákarrá ononampok koropria waráp ankwapyaenápén kárákáre sánk nanapon.” ✧

³³ Aeránko, nopok Pita man sérrá, “Tokwae Kar, ono te waeman amwan fákapria te, onan méntér fákap mwanapria nánap nampon. Tá ono waeman amont sumpwi nanampria nánap nampon.”

³⁴ Aeránko nopok Jisaso Pitan sérrá, “Pita, ono amwan sénampon: Mámá kumuruk oukoumwan mámá kakaruk fárámp mo námp fek, amo yinink por onan te ‘Mér mo nampono’rá sénae rapon.”

Jisas náráp éréképá yáarak i konámp arop fárákapan ‘Mér kip’rá sénámp kar

³⁵ Tá warko Jisaso am fárákapan sérrá, “Wokwaek ono yumwan tirá kérépanko tukupap fek te paus mani, brasbel, su, aráte ti-tukup moiapon. Am ke fek te yumo ankank ankwap moiap ni, fwap nie?” Aeránko maok, nopok am fárákapao sérrá, “Mono.” ✧

³⁶ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Oukoumwan te arop maomp paus mani tank nánko

---

✧ **22:31:** Jop 1:6-12; 2:1-6; Amo 9:9; 2 Ko 2:11; 1 Pi 5:8 ✧ **22:32:** Jo 17:9,11,15; 21:15-17 ✧ **22:35:** Lu 9:3

te, sámp, brasbelan kor tak. Táte arop bainat mo nánamp kwamp te, náráp waempyam aropan sánkria am fekamp mani sámpea bainat ankárank sámp kun.

³⁷ Am te apae riteanápe, Kwaromp Buk fek profet kar arakrá sér, ‘Kwatae ninikráp arop ou mek tapokwapá kouroump napon.’ Ono yumwan sénampon: Kwaromp Buk fekamp onan sénámp profet kar waeman ankár korop naenámpon.” ✧

³⁸ Aeránko nopok am fárákapao sérrá, “Tokwae Kar, amo nkeae! Yino wae bainat anánkaopwe tank námpon.” Jisaso am fárákapan sérrá, “Aenángo te wae támaono.”

*Jisaso Oliv Faonkwek kar toropwapimp kar
Matyu 26:36-46; Mak 14:32-42*

³⁹ Takia pwarará, Jisas Jerusalem taun pwarará Oliv Faonkwek wokwaek i konámpnám taknám náráp éréképá yarak i konám arop fárákap éréképea akwap.

⁴⁰ Akwapea am fekria am fárákapan sérrá, “Yumwan Satano poupwekápantáno. Kwarén sénapo, ankár yumwan yaewour naenámpon.”

⁴¹ Aeria maok, mao am fárákapan am fek páraprá panek tae morok 30 mita fek akwapea kwaráp torokomprá Kwarén arakrá sér,

⁴² “Ayao, amo fwap tak naeria te amo onan touwe sámp mwanap má sámp-sinanapon. Aenanapan maok, onomp ninikaoki kwapono. Mono. Amo ankár amokuráp ninikaokampo.”

✧ **22:37:** Ais 53:12; Lu 22:32-33

⁴³ Aerá sénánko maok, yámar mekamp ensel ankáránkamp maonámpok koropea man kárákáre sánk.

⁴⁴ Jisaso am touwe sámp naenámp táman yonkwae sakáp tokwaeria kárákáre fek Kwarén kar toropwap. Aenánko maok, maomp pouroukamp fápáre te yiri niampria apárok firikip pikrink.

⁴⁵ Mao Kwarén séria pwarará fokopeyakea maok, akwapea éréképá yáarak i konámp arop fárákapan nke nánko, am fárákap te ankank kwatae Jisasomp pourouk korop naenámp táman yonkwae touwe tokwaeria kour porokwe nánko, pampi yakáp.

⁴⁶ Aenapo, Jisaso am fárákapan sérrá, “Apaerá pamp rape? Yumo fárámpea Kwarén sérenke. Takria Satanomp ninik koropea yumwan sámp nánko, kwatae ninik fek tukup mwanape.”

Judas Jisasén yopor aropamp yaek papnámp kar

Matyu 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:2-11

⁴⁷ Jisaso oukoumwan am kar takrá sérrá yak nánko, kápae kare arop ou wae korop. Aenapo am arop Judas, mao te am éntér-sámpramp éréképá yáarak i konámp ou mekampao maok, mao mekia am fárákapan mwae yénképrá korop. Mao koropea Jisasomp wonae fikria man koupwiyakrá aop mukur naeria.

⁴⁸ Aenánko maok, Jisaso man sérrá, “Judas, amo Aropamp Táráp kwekárá koupwiyakrá aop mukuria yopor aropamp yaek sánk nae rape?”

⁴⁹ Am éréképá yáarak i konámp arop fárákap Jisasént yakápi napao, Jisasén sérrá, “Amo ninik

nap te, yino má arop fárákapan bainat fek faoporrá épér mwanámp nie?”

⁵⁰ Takria maok, arop ankárankamp am ou mekampao bainat ér-sámprá pris taokeyak konámp aropamp tére konámp aropan karámp-sirrampweria yae-párak mwaekamp woupwi kor mwar aop-sinánko piká párákap.

⁵¹ Aenánko, Jisaso nkea sérrá, “Amo nopok i konap ninik te ankár pwarae!” Aeria maok, Jisaso warko am aropamp woupwi kor sámprá kirimpá pwar nánko, warko wae kwapwe kare yak.

⁵² Aenánko, Jisaso pris tokwae fákáre ntia lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákáre ntia Juda fi taokeyakáp konap arop fárákap man sámp mwaria korop nap táman sérrá, “Yumo bainatráp yaopwae tia yorowarinámp aropan sámp mwaria korop konap niamp korop rape?”

⁵³ Kápae kare kumur ono yumont lotu nap tokwae mek yak namp fek te, yumo onan sámp moiapono. Aeno oukoumwan máma ke fek yiráp kerao korop námpon. Oukoumwan máma fae tákáre ke fek kirikipamp kárakárerao kwe-pwar námpon.” ✧

Pita ‘Jisasén mér mono’rá sénámp kar

Matyu 26:57-58,69-75; Mak 14:53-54,66-72; Jon 18:15-18,25-27

⁵⁴ Aerá séri pwaránko, Jisasén wae sámpea tukup. Man warámp-santukupea pris taokeyak konámp aropamp nap mek napo, Pita te am fárákapamp wakmwaek kwarok-te kwarok-te akwapea panek tae morok yak.

✧ 22:53: Lu 19:47-48

⁵⁵ Arop ankwap fárákapao pris taokeyak konámp aropamp nap yaknámp yár mek yaomwi yankia pwatea am fek tankáp napo, Pita akwapea méntér yaomwi fek tank.

⁵⁶ Aenángo, pris taokeyak konámp aropamp tére konámp yupu Pitan énounkoupia am arop fárákapan sérrá, “Mámá aropao kor Jisasént yak námpono.”

⁵⁷ Aeránko maok, nopok Pita sérrá, “Mono! Ono am arop te mér mo nampono.”

⁵⁸ Aeritea tank tae morok nánko maok, tá warko arop ankwap ankárankampao man nkea sérrá, “Amo kuri amo maomp firáp arop támaono.” Aerámpan maok, Pita nopok sérrá, “Ono maomp firáp arop te mono.”

⁵⁹ Tá wakmwaek ankárankamp ke akwap tenánko, arop ankwap am tankápnap arop fárákapan tékén sérrá, “Kare karonó. Mámá aropao kor méntér yak námpon. Mao te Galili mekamp aropono.”

⁶⁰ Aeránko maok, Pita nopok man sérrá, “Ono amo sénap kar am te mér mo nampono.” Aeránko maok, am ke fek táman kakaruk fárámp.

⁶¹ Aenángo maok, Jisaso kotrá yak námp feknámp mankrá sámp-arákarrá Pitan tokoreyak nánko, Pita warko wokwaek Jisas sérimp kar am nínik. Wokwaek mao sérrá, ‘Mámá kumuruk oukoumwan kakaruk fárámp mo nánko, amo yinink por sérrá, “Ono Jisas te mér mo nampono”rá sénanap’ rimp kar warko nínik. ✧

⁶² Aeria mao yár ménki porok oukur akwapea yár younkwek yakrá yonkwae touwe tokwaeria éma wae.

✧ 22:61: Lu 22:34

Rom mekamp soldia fákáre Jisasén wouroumprá amomoránkria porokwapnap kar

Matyu 26:57-58; Mak 14:55-64; Jon 18:12-14,19-24

⁶³ Aenko maok, Jisasén sámpá tukupap, soldia fákáre † man wouroump séria man yae fek fukiapon.

⁶⁴ Am fárakap te Jisasomp yimetápok waempyam woukoupea pwarará, porokwaprá man arakrá turunk, “Amoku méria profet kar fek sérae: Amwan te wa porokwapán?”

⁶⁵ Ankár takrá tukuprá kápae kare ankwap wouroump kar sérariapon.

Jisasén Kaunsilo nke námp fek kotiap kar

Matyu 26:59-66

⁶⁶ Tá warko wakmwaek yámar aok nángo, Juda fi taokeyakáp konap arop ntia pris tokwae fákáre ntia lo yénkrá farákáp konap arop fákáre koupoukour napo, arop ankwap fárakapao Jisasén warámpea am Kaunsil ‡ fákáreaonapok tukup napon. Aenapo maok, am Kaunsil fákáre Jisasén turunkrá,

⁶⁷ “Amo yinan sérae: Amo te Kraisi ni mo nie?” Aerapo maok, nopok Jiaso am fárakapan sérrá, “Ono yumwan sénanko te, yumo mér mo mwarea napon. ☆

⁶⁸ Tá ono yumwan ankwap kar turunk nanko te, yumo onomp kar pwarokwaprá sér mono.

---

† **22:63:** ‘Rom mekamp soldia fákáre’rá sénámp te “Juda Tére konap Níník” Buk 2 kware 73 fek nkeampo. ‡ **22:66:** ‘Kaunsil’: “Juda Tére konap Níník” Buk 2 fekamp kware 55 fek nkeae.

☆ **22:67:** Jo 10:24-26

69 Táte oukoumwanía nánkáráp wakmwaek Aropamp Táráp Kárákáre Tokwaeráp Kwaromp yae-párák mwaek tank naenámpón.” ✧

70 Aeránko maok, am fárákap ponankor Jisasén sérrá, “Ae te tak napara, amoku támao amo Kwaromp Táráp nie?” Tá nopok mao am fárákapán sérrá, “Yumoku támao takrá sénapon.”

71 Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Nomo apaerá ankwapamp kar wa mwaria yépék mwanámpánáp? Waeman námokuráp táp meknámp mámá kar sénánko, nomo wa námpono.”

23

Jisasén Pailato nke námp fek santukupá kotiap kar

1 Aeria maok, ponankor ferámprá Pailatónámpok Jisas warámpá tukup.

2 Warámpá tukupea man kotria sérrá, “Yino nke nángo, mámá arop te Juda fi yino i konámp ninik sámpá yampourou námpono. Tá mao sérrá, ‘Ono támao ono Kraís, ono Kingono’rá sér i konámpono. Tá yino Sísarén takis sánk mwarianánko te, mao taokor konámpono.” ✧

3 Aerapo maok, Pailato Jisasén turunkrá, “Amo te Juda fákáreramp king nie?” Aeránko, mao nopok Pailatomp kar pwarokwaprá sérrá, “Amoku támao amo takrá sér rape.”

4 Aeránko maok, Pailato pris tokwae ntia koumteouráp aropan sérrá, “Ono te mámá aropan am fek kot mwanap ankank te nke mo nampono.”

⁵ Aeránko, tá nopok am fárákapao kar kárákáre fek sérrá, “Mao máamá Judia apár mekmwaekamp arop fárákan kar yénkrá fárákáp nánko, arop ponankor Gavmanomp kar ták-sir mwanap ninik yak námpono. Mao am tak námp te apár Galili meknámpia koropea mapek námpon.”

Jisasén Heroto nkemp fek kotiap kar

⁶ Pailato am kar wawia am fárákan turunkrá, “Mámá arop te Galili mekamp nie?”

⁷ Aeránko maok, sérrá, ‘Jisas te Heroto poukwapnámp apár mekampono’rá sérapo maok, Pailato Jisasén Herotonámpok sámp-kérép. Am ke fek te Heroto kor Jerusalem mek yak.

⁸ Aenánko maok, Heroto Jisasén nkea mao warákár tokwae. Wae manmékir Jisas térenámp kar wawia mao man nkeaka, Kwaromp kárákáre yénkép nánko, man nke nae karrá yakámpon. ✧

⁹ Aeria maok, Heroto man kápae kare ankank turunkupánko maok, Jisas te nopok maomp kar ankwap pwarokwaprá sér mo.

¹⁰ Pris tokwae fákáre ntia lo mérnáp tisa fákáre koropea wonae fik yakáprá Jisasén tékén sérarrá, kotiapono.

¹¹ Tá Herot ntia maomp soldia fákáre, mao te kingonorá Jisasén wouroumprá amomoránkiapono. Aea maok, Heroto séránko kingo yirimp konámp niamp waempyam kwapwe kare sámpea maomp pourouk yirimpea Pailatonámpok arákarrá sámp-kérépapon.

✧ 23:8: Lu 9:9

12 Wokwaek te Herot ntia Pailat te nonopok yoporipao maok, oukoumwan am ke fek te nonopok nouroup nepono.

Pailato 'Jisasén soldia fákáreramp yaek sánkámp kar

Matyu 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 19:1-16

13 Tá Pailato warko pris tokwae fákáre ntia Kaunsil fákáre, tá arop ponankor wumwi nánko, koropeaka koupoukour.

14 Aenapo, mao am fárákan s'érrá, “Yumo ononampok m'ámá arop warámpá koropea s'érrá, ‘Mao aropamp ninik s'ámpá yampourou n'ámp'rá s'énapan maok, yumoku kareao wa nap fek turunki nampono. Yumo wawenk: Ono m'ámá aropan am fek kotnap ankank te nke mo kar nampon.

15 Heroto kor nke moria warko nomonámpok arákarrá s'ámp-k'érep námpon. Nomo m'ámá aropan sumpwi pap mwanámp fi te yak mo kare námpono.

16 Aenámpara, ono soldia fákáreran s'énanko, ain tákáre tokoropramp paok fek táraporea s'ámp-k'érepánápono.”

17 (Juda fi te arak i konapono: Kápae kare por mao lotu i konap Pasova Yae korop n'ámp fek te Pailato fákapá yakn'ámp arop aokorop-pwarará, amwar s'ámp-k'érep nánko, akwap konámpono.)

18 Táte koumteouráp arop fárákap ponankor tékén s'érrá, “Am arop te sumpwi papria, Barabasén yinonámpok s'ámp-k'érepae.”

19 (Am Barabas te taun mek Gavmanén yorowaria arop ankwapan s'ámp-wouroumpeanánko, am fek man s'ámpea fákapá pap napon.)

20 Warko Pailato ‘Jisasén aokorop-pwarará sámp-kérép nae’rá sénánko maok,

21 tá am fárakap tékén wumwi kar fek sérrá, “Yaopwae porokopramp fek pukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!”

22 Táte warko Pailato am fárakapan yininkan sérrá, “Am te apae riteanono? Am arop te apae ankanki námpono? Ono te mao am fek fwap sumpwi naenámp ankank te kánanke nke mo nampono. Aenampara, ono sénanko, ain tákáre tokoro-pramp paok fek fukia sámp-kérépanápono.”

23 Aenángo maok, am fárakapao ‘Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupenk’ ria tékén wumwi kar fek séra waeria, Pailatomp kar te ankár apárok sámp-anámp.

24 Aenapantá maok, Pailato wampweria am fárakapao sénapaokria “Takenk’rá sérimpono.

25 Koumteouráp arop fárakap am fákapá yaknámp arop, warko warámp mwarria wumwi nap te Pailato am Gavmanén yorowaria arop ankwap porokwapea sumpwi papámpan man sámp-kérép. Táte am koumteouráp arop fárakapamp karwaokria Jisasén soldia fákáreramp yaek sánkámpono.

Rom mekamp soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek arápap kar

Matyu 27:32-44; Mak 15:31-32; Jon 19:17-24

26 Aenko, am Rom mekamp soldia fákáre wae Pailatomp nap pwarará Jisasén warámpá tukup. Takria mwaeaoak nke napo, arop Sairini mekamp Saimon Jerusalem mek akwap naeria korop. Aenángo, man sámpea fákeyakáprá sérrá, ‘Jisasén

am fek pukup mwanap yaopwae mao námoku samp námá máma amo man yaewourrá sampae' ria fopwaok. Aenapo, mao am yaopwae kakapea Jisasén éntér papea akwap.

²⁷ Tak napo, kápaé kare kourteouráp arop maomp wakmwaek tukup napo, kourteou ankwap fárákap Jisasén yonkwae touwea waeria éménkrá tukup.

²⁸ Aenapo maok, Jisaso sámp-arákarrá am kourteouran sérrá, “Jerusalem mekamp kourteou, yumo te onantá éménki kwaponó. Yumokuráp pourou ntia yiráp tárápuantá éménk kipo.

²⁹ Am te apae riteanápe, nánkár wakmwaek ankwap ke fek kápaé kwatae korop naenámpo. Am ke fek kourteou mapo yakáp nap, tá táráp samp monap, tá táráp mom wurump monap, am fárákap fwap warákár mwanapon.

³⁰ Am ke fek táman touwe tokwae kwatae kare korop nánko, kourpour sumpwi mwarria am arop fárákapao péri wi tokwaeran sérrá, ‘Yumo yinan oupouroupa yakápenke!’ Tá faonkwe kánanke-tárápan sérrá, ‘Yumo koropea yinan nánánkárenke!’
✧

³¹ Oukourmwan yao yiki yak námá niamp yae-párák kare aropan touwe kwatae sánk napanánko te, nánkár wakmwaek am fárákap támao yao yákáre niamp arop kwataerara, touwe kwatae tokwae yármare kar sámp mwanapon.”

³² Táte arop anánkaopwe kwatae ninik nepo, am yaworan kor Jisasént yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi pap mwaria éréképa tukup.

³³ Wae tukupea apár faonkwe ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá séri konap fek tukupea, Jisasén yaopwae porokopramp fek paprá nil pukupá pwar. Aeria, tá am kwatae ninikinep arop yaworan kor takia Jisasomp wonae fik ankwapan yae-párak mwaek, ankwapan yae-mánkwan mwaekia pukupá pwar.

³⁴ Tak napo maok, Jisaso náráp naropwarén sérrá, “Ayao! Amo am fárakapamp kwatae ninik tirá épérampo. Mao am taknap kwatae ninik te mér moria naponó.” Táte soldia fákáre Jisaso yirimp konámp waempyam ankank ti mwaria satu pila-ia-pono. ✧

³⁵ Aenapo, koumteouráp arop am fek yakáprá tokoreyakáp napo, Kaunsil fákáre Jisasén wouroumprá sérrá, “Mao te arop ankwap fárakapan yaewour i konámpono. Táte kare, Kraiso námp kwamp te, fwap mao námoku támao yaewourano.” ✧

³⁶ Soldia fákáreráo kor man wouroump kar séria top i konámp wain ént táp mek sánk mwaria, wonae fik korop.

³⁷ Tá am fárakapao sérrá, “Táte kare amo Juda fákáreamp Kingao nap kwamp te, fwaponó, amoku waráp pourou yaewourae.” ✧

³⁸ Táte Jisas me kor páte yaknámp yarápae fek yaopwae kárakére fek kumwiria sérrá, “Mámá te Juda firamp Kingono.”

³⁹ Táte am kwatae ninikinep arop yawor pukup tenap ankwap ankárankao Jisasén wouroumprá

✧ 23:34: Sng 22:18; Mt 5:44 ✧ 23:35: Sng 22:7-8 ✧ 23:37: Sng 69:21

sérrá, “Amo te Kraís nie? Amo takanángo te, amoku kare yaewourria, yinan mént yaewourae.”

⁴⁰⁻⁴¹ Aeránko maok, táte ankwapao am kar wawia am aropan yoporrá sérrá, “Nomo touwe tokwae mao sámpnámp niamp take pourouráp sámp nempan maok, am te nomo kwatae niniki nemp fek sámp nempono. Aeno mámá arop te kwatae ninik moi námpan, kwaporok touwe kwatae sánk napono. Amo te man wouroumpria te, Kwarén apáp mák napono?”

⁴² Takria maok, mao Jisasén sérrá, “Jisas e, amo nánkár wakmwaek King yakria, waráp firáp arop taokeyaknap ke fek onan kor ninikampo.”

⁴³ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono amwan kare kar sénampono: Amo te waeman oukoumwan táman onont kwapwe kare némp yámar mek yak nanapono.”

Jisas wae sumpwimp kar

Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30

⁴⁴ Oukoumwan yámar kuk nánko, yámar néntéképria kirikip tokwaerao apár oupouroupea yakrá akwapea kumur mek yámar yinink ke fek. ✧

⁴⁵ Aenánko, lotu nap tokwae mek Aokore Yiki Kwapwe Kare ménki fek nánkáráp tenapo yak konámp waempyam tokwae am te kuk paerákarea anánk mwaek peari yak. ✧

⁴⁶ Aenánko, Jisaso tékén Kwarén sérrá, “Ayao, amo onomp waemp taokeyakaeria waráp yaek sánk rae.” Aerá séria maok, mao wae sumpwi. ✧

✧ **23:44:** Lu 18:31; Amo 8:9   ✧ **23:45:** Kis 26:31-33; 36:35; Hi 9:2-3,6-8   ✧ **23:46:** Sng 31:5

⁴⁷ Aenánko maok, soldia fákáreramp kepten am táman nkea Kwaromp e narek sampokrá sérrá, “Kare karonono! Mámá arop máte yae-párák kare aropono!”

⁴⁸ Táte kápae kare kounteouráp arop koropea tokoreyakáp napo, am ankank korop nánko nkea, apae mao yae-párák kare arop sumpwi papeano-ria námokuráp éntér kor fek yae porokwapea ninik tokwaerá náráp nap mekmwaek turukump.

⁴⁹ Tá Jisasomp nouroup ankwap fárákap ntia kounteou ankwap fárákap apár Galili meknámp fárámpea Jisasomp wakmwaek koropap, mao kor panek tae morok yakáprá, am kápae kare ankank Jisas sumpwi námp fek koropánk námp am nke naponono.

*Jisasomp yákáre péri kor me mek papap kar
Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42*

⁵⁰⁻⁵¹ Juda apár mekamp taun Arimatea mekamp arop, maomp e te Josep, mao te kwapwe kare yae-párák kareria, Kwaro náráp firáp éréképea taokeyak naenámp ke korop naenámpria yépékrá yak konámpon. Mao te Kaunsil fákáre mekamp Kaunsil ankwapao maok, manénkir Jisasén farop mwaria Kaunsil kar sérarap fek te, mao am arop fárákapamp ninik napént takenkrá ninik moimpon.

⁵² Am arop te Pailatonámpok akwapea, man ‘Jisasomp yákáre sámp nae’ ria sénánko Pailato ‘Takae’rá sér.

⁵³ Aenánko maok, mao Jisasomp yákáre yaopwae porokopramp fekamp worokwapá sékia waempyam wupwi fek woukoupea sakwapea

arop pap mwanámpria péri kor me wourékam wokwaek yoroia pwatariap mek am mek pap.

⁵⁴ Am yae Fraide te Sabat yae fekamp ankank nánap i konap yae nánko, am Sabat ke wae wonae fik korop námpono.

⁵⁵ Am apár Galili meknámp fárámpea Jisasént koropnap koumteou, mao kor Josepomp wakmwaek tukupea am péri kor me nkeria, mao Jisasomp yákáre mokopia papán nke mwaria tukupapono.

⁵⁶ Nkea pwarará, wae námokuráp nap mek arária tukupea, Jisasomp yákáre forokwap mwanámpria nánákáre kwapwe konámp marasinráp, wel nánapia papá pwarará, loao sénámpnám taknám, Sabat yae fek anepériapono.

24

Jisas péri kor me meknámp warko fárámpámp kar

¹ Sande fek koumounek kar am koumteou nánákáre i konámp wel ankank nánapi pátariap am tia péri kor me mek tukup.

² Tukupea nke napo maok, péri worare tokwae ararákarrá koropea me fek nánkáráp tariap te am fek yak mono.

³ Aenánko, am koumteou te me mek yinke nke napo maok, Jisas Tokwae Karamp yákáre te am mek tank mo.

⁴ Aenánko, am koumteou, máte mokopia Jisasomp yákáre tank mo námponoria ninik tokwae. Takria nke napo maok, arop anánkaopwe Jisasén papap fek wonae fik fokopeyak nepo, maomp pouroukamp waempyam te wae tákapa wae.

⁵ Aenánko, am koumteou te apáp tĩrinkia me kor woukourrá apárok tokoreyakáp. Aenapo maok,

am ensel yaworao am fárákapan sérrá, “Yumo apaeritea sumpwi pátenap meknámp fárámpea yiki yaknámp aropan oupourouk rape? Mao te mamek tank mono. Wae fárámp teane!

⁶ Yumo ankár wokwaek Galili mek yakámp fek yumwan sérimp kar táman warko ninik kipo.

⁷ Mao yumwan arakrá sérimpon: ‘Arop fárákapao Aropamp Tárápan kwatae ninikráp aropamp yaek sánkea napo, man yaopwae porokopramp fek pukupia sumpwi pap napo, apár me mek yininki yakeaka, warko fárámp naenámp’rá séri námpono.’

✧

⁸ Aerá sénépo maok, tá am koumteou fárákap wae Jisaso wokwaek sérimp kar am ninikria,

⁹ wae am péri kor me pwarará arári tukupea Jisaso éréképea yáarak i konámp mom-sámpramp arop fárákap ntia arop ankwap fárákapan am kápae kare ankank nke nap táman farákáprá sériapono.

¹⁰ Am koumteou fárákap te Makdala mekamp Maria, tá Joana, tá Jemsomp éntupwar Maria mao yakáp napo, tá koumteou ankwap fárákapao kor méntér yakápria aposel fákáreran am kar farákápapono. ✧

¹¹ Aeapan maok, am aposel fákáreramp ninik te, am koumteou te náráp yi fek nke mono, kwa-porok amorikamp karan sénapan mpweria am fárákapamp kar wawia karenoria ninik moiapono.

¹² Aenapo, Pita fárámprá fárakop akwapea péri kor me mek woukoupeyakrá nke nánko, Jisasén woukoupá papap waempyam mwar tank nánko nkea pwarará, warko námokuráp nap mek

arákarrá akwapria, am te mokopi námponorá ninik tokwaerá akwap.

Arop anánkaopwerao Jisasén Emeus mek akwapnámp mwaeao k nkep kar

Mak 16:12-13

¹³ Am makár táman Jisaso éréképá yáarak i konámp ou mekamp arop anánkaopwe némp kánanke Emeus mek akwap neria akwap. Jerusalem pwarará Emeus mek tukup konap te 11 kilomitanono.

¹⁴ Am arop yawor akwaprá námoku támao am Jerusalem mek koropnámp ankank táman sérarrá,

¹⁵ námoku támao turunkrá akwap nepo maok, Jisas námoku kareao am arop yaworan kikipia énéni tapokwapea tukup.

¹⁶ Aenapo maok, am arop yawor te Jisasén te nke nepao maok, man wuri nke mono.

¹⁷ Aenepo maok, Jisaso am arop yaworan turunkrá, “Yumo te apae karan sérarrá akwap repe?” Aerá sénánko, am arop yawor te fokopeyakrá yonkwae touweria maok,

¹⁸ Kliopas maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Kápaé kare némpouk mwaeakamp arop oukoumwan Jerusalem mek yakápria am ankank ponankor mérapono. Ae te amo ankárankampao am ke fek Jerusalem mek koropnámp ankank mér mori kwapono?”

¹⁹ Aerá séránko maok, Jisas am arop yaworan turunkrá, “Am te apae ankankono?” Aenánko nopok am arop yaworao man sérrá, “Mámá Nasaret mekamp Jisaséninap ankank mátane. Mao te profetao, Kwaro nke námp fek, tá arop fárakapao

nke nap fek tére kárákáreria, kar kárákáre farákáp konámpono.

²⁰ Nomp pris tokwae fákáre ntia Juda taokeyakáp konap arop fákárerao Gavmanomp yaek pap napo, Gavmano ‘Man yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá sénapo, taki naponno. ☆

²¹ Aenapan maok, wokwae te yino arakrá méri námpono: Am arop te Israel firan warko yamokwap naeria námpon. Tá ankwap kar te ará: Am ankank koropnám yae te wae yinink yae akwap tenámpono. ☆

²² Oukoumwan yinomp ou mekamp koumteou yinan korokopá pap naponno. Am te ará: Mao koumounek kar tukupea péri kor me mek nke napo,

²³ Jisasomp yákáre tank mo nánko, arári koropea sérrá, ‘Yino ensel nke nánko, mao sérrá, “Jisas yiki yak námpono.” ’ ☆

²⁴ Aenapo, arop ankwap fárakap yino ou mekamp tukupea péri kor me mek nke napo, am koumteou séri nap ankár take pourouráp nke naponno. Aenapan maok, mao karean te nke moi naponno.”

²⁵ Táte Jisas am arop yaworan sérrá, “Yiráp ninik te épérépria profet fákáreramp kar koupour kar mér mo neponno.

²⁶ Am te arakrá sériaponno: ‘Krais te ankár manénkir touwe sámpea, wakmwaek pokea Kwarént wae tokwae kwapwe fek tank naenám’ riapon.”

☆ **24:20:** Ap 13:27 ☆ **24:21:** Lu 1:68; 2:25; Ap 1:6 ☆ **24:23:** Lu 24:1-11

²⁷ Aerá séria maok, Moseso kumwinámp kar feknámpia akwapea, profet fákáreao kumwiap kar am arop yaworao wanep fek farákápria maok, Kwaromp Buk fek Jisas námoku karean sénámp kar fi am ponankor farákápámpono. ☆

²⁸ Takrá tukupea, am arop yaworao akwap nerianep némp wonae fikria, Jisas te wae némp kámápwarrá kánámpár akwap naeria námp niamp.

²⁹ Aenámpantá maok, am arop yaworao Jisasén sérrá, “Wae yámar porokor nánko, kirikip naereane! Amo yinont mapek yakae.” Aerepo maok, Jisaso wae am arop yaworént nap mek akwap.

³⁰ Tá wakmwaek tankáprá fáneria nepo, Jisas méntér tankria pan sámpea Kwarén ‘Aesio’rá séria pwarará, fékéria arop yaworan nénk.

³¹ Aenángo am arop yawor wae Jisasén wuri nkeria, mér nepo, Jisas kwaporok am fek moyak nánko, am arop yawor te warko man nke mo. ☆

³² Aeria maok, námoku támao sérrá, “Wi! Nomo mwaeak korop námp fek nomwan kar farákápria, Kwaromp Buk fek yaknámp ninik fi kor farákáprá sénánko, am ke fek táman nomp ninik mek párákap nánko, nomo korokopria nomp ninik érik farákára námpono.”

³³ Am arop yawor takrá séri pwarará, am kumur mek táman fárámprá Jerusalem mek arákarrá akwapea Jisas éréképea yarak i konámp mom-sámpramp arop ntia maomp nouroup ankwap fárákap koupoukour tankáp napo, am mek akwap.

³⁴ Aenepo maok, am fárákapao sérrá, “Wae kare kar Jisas Tokwae Kar te warko fárámpeanángo,

☆ **24:27:** Ais 53:12; Sng 22:1,7-8,16-18; 69:21 ☆ **24:31:** Lu 24:16

Saimono man wae nke námpono!”

³⁵ Aerapo maok, tá am arop yaworao kar mao mwaeaok nkenep kar am farákáp. Aeria maok, am arop yaworao sérrá, “Mao te pan fékéria yinan ti-sáp nángo, yino wae wuri nke nempon.”

Jisaso éréképá yárák i konámp arop man nkeap kar

Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23; Aposel 1:6-8

³⁶ Oukoumwan táman am kar sérarrá tankáp napo, Jisas námoku kwaporok kuk fokopeyak.

³⁷ Aenánko maok, am arop fárákap nkerá paokoprá, waemp ritea kokorokoria apáp tirink.

³⁸ Aenapo maok, Jisaso am fárákapan yoporrá, “Yumo apaeritea kokorokoria ninik tokwae rape?”

³⁹ Yumo onomp pu yae má nkenke. Ono kare támao nampono. Yumo onomp pourouk sámpá nkenke. Waemp te ononampnám maknám émiráp kour yak mono.”

⁴⁰ Aerá séri pwarará, am fárákapan náráp pu kor yae kor yénkánko,

⁴¹ am fárákap nkea warákáránk napao maok, oukoumwan fwapia mér moria ninik tokwae. Aenapo, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ae te fir tank mákáne?”

⁴² Aeránko éntékam tákáre yankapramp sánk napo,

⁴³ mao sámpea am fárákapao nke nap fek fár.

⁴⁴ Aeria am fárákapan sérrá, “Ono wokwaek oukoumwan yumont yakamp fek ono yumwan wae sériamp támaono: ‘Kápae kare ankank wokwaek onan korop naenámpan Moseso kumwimp

lo, tá profet fákáerao kumwiap kar, tá Buk Song fek kumwiap kar am te waeman ankár take pourouráp korop naenámp'rá sériampon.”

⁴⁵ Aerá sériaka, am fárákapao Kwaromp Buk fek yaknámp kar ninik sámpanáponoria ☆

⁴⁶ arakrá sér, “Kwaromp Buk fek arakrá sénámpon: ‘Krais te ankár touwe sámpea yinink kumur fek warko ankár apár me meknámp fárámp naenámp.

⁴⁷⁻⁴⁸ Aeanánko, maomp e fek arop fárákapao kápae kare arop firan kar farákáp napo, arop fárákap kwatae ninik pwarará, Kwaronámпок korop napo, mao am fárákapamp kwatae ninik tirá épér naenámp. Onomp tére, onomp yarak ponankor yumo yumokuráp yi fek nkea, yumokuráp woupwi fek wawi napara, yumo ankár Jerusalem meknámpia, ankwap némpouk mwaek am kar ponankor farákáprá paokop kipo.

⁴⁹ Yumo wawenke: Yumwan onomp Naropwaro ‘Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp'rá sérimp te, ono wae oukoumwan yumonapok sámp-kérép nanampono. Aeno yumo ankár Jerusalem mek yakáprá yépék napo, am yámar mekamp kárákáre yiráp pourouk ékia woukoup naenámpo.” ☆

Kwaro Jisasén warko warámpea yámar mek pokámp kar

Mak 16:19-20; Aposel 1:9-11

⁵⁰ Jiaso am fárákapán takrá séri pwarará, éréképá akwapea, némp kánanke Betani mekria maok, am fárákapao yakápnap mwaek yae nareki fákeyakrá am fárákapán ourour nénk.

☆ 24:45: Lu 24:27 ☆ 24:49: Jo 15:26; 16:7

⁵¹ Am ourour nénkrá yak nánko, Kwaro Jisasén wae warámpea yámar mek pok nánko, Jisas wae am fárákan pwar.

⁵² Aenánko, am fárákap kwaráp torokomprá man lotu. Takia pwarará, wae warákáránkia Jerusalem mek arári tukupapono. ☆

⁵³ Tá kápae kare por lotu nap tokwae mek yakáprá, Kwaromp e sakapiapono.

clxxxviii

Kwaromp Kwapwe Kare Kar
The New Testament in the Karkar-Yuri Language of
Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Karkar-Yuri long
Niugini

Copyright © 1994 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Karkar-Yuri

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-01-09

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

7103f8db-88c2-5fec-8ac4-0edfac04e885